

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
2015-YL-064**

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLARININ EĞİTİM
İCRAATLARI (1999-2011)**

**Hazırlayan
Mehmet ÇETİN**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. A. Adnan ÖZTÜRK**

AYDIN-2015

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Mehmet ÇETİN tarafından hazırlanan “Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim İcraatları (1999-2011)” başlıklı tez, ... tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

Ünvanı:	Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan :	Prof. Dr. Sultan BAYSAN	ADÜ	.....
Üye :	Doç. Dr. Nevzat GÜMÜŞ	DEÜ	.....
Üye :	Yrd. Doç. Dr. Adnan ÖZTÜRK	ADÜ	.....

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans Tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun ..... Sayılı kararıyla ..... tarihinde onaylanmıştır.

Prof. Dr. Recep TEKELİ

Enstitü Müdürü

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

...../...../2015

Mehmet ÇETİN

ÖZET

MİLLİ EĞİTİM BAKANLARININ EĞİTİM İCRAATLARI

(1999-2011)

Mehmet ÇETİN

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. A. Adnan ÖZTÜRK
2015, 189 sayfa

Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın konusu “Milli Eğitim Bakanları ve Eğitim İcraatları (1999-2011)”dir.

İncelediğimiz dönemde 5 hükümet kurulmuş ve 5 Milli Eğitim Bakanı görev yapmıştır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. I. Bölümde, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve yöntemi verilerek, konu ile ilgili kavramlar tanımlanmış ve açıklanmıştır. II. Bölümde, kurulan hükümetlerde eğitim, parti programlarında eğitim ile 1999-2011 yılları arasında görev yapan Milli Eğitim Bakanlarının eğitim konusunda yaptıkları çalışmalar sunulmuştur. III. Bölümde, değerlendirme, yorum, sonuç ve öneriler yer almıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Milli Eğitim, Milli Eğitim Bakanları, Hükümet Programları, İlköğretim, Ortaöğretim, Yükseköğretim.

ABSTRACT

EDUCATION PRACTICES OF NATIONAL EDUCATION MINISTERS (1999-2011)

Mehmet ÇETİN

Master Thesis, Department of Elementary Education

Asst. Prof. Dr: A. Adnan ÖZTÜRK

The subject matter of this masters thesis prepared in Adnan Menderes Social Sciences Institute of Elementary Education Social Studies Education program is the national education ministers's educational works which were done between 1999-2011. 5 governments are established and 5 national education ministers worked between 1999-2011 period. Therefore, this study was concentrated on this term.

This study has three main chapters. In chapter I, study's aim, limitations and method have been given and the concept of study has been explained. In chapter II, education in which was established governments, education in political parties program and the national education ministers's educational works which is done between the year of 1999-2011, have been explained. Chapter III death with evaluation, comments and results, some advices have also been given.

KEY WORDS: The national education, national education ministers, governments' programs, Primary, Secondary, Higher education.

ÖNSÖZ

Eğitim, insanların bir arada yaşamaya başlamalarından itibaren, yaşamlarının her alanında onlar için vazgeçilmez olmuş sosyal ve kültürel mirasın yaşatılması, yeni nesillerin yetiştirilmesi için önemli görölmüştür. Özellikle gelişmiş toplumlarda eğitim ve öğretim faaliyetleri devletin bir görevi olarak devlet tarafından üstlenilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan itibaren eğitimi, tek elden ve devlet denetiminde, devlet tarafından uygulanması görevini üstlenmiş ve bu görev Milli Eğitim Bakanına verilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere Milli Eğitim Bakanlarının görevlerinin ne kadar önemli olduğu yadsınamaz.

Bu çalışmamızdaki amacımız 11.01.1999-07.07.2011'e kadar Milli Eğitim Bakanlarının eğitime nasıl yön verdiğini neler kazandırdıklarını ve neleri değiştirdiklerini dönemin şartları çerçevesinde değerlendirmektir. Bu araştırmanın oluşmasında her aşamada rehber olan ve desteğini hiç esirgemeyen Değerli Hocam ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. A. Adnan ÖZTÜRK'e, bilgi ve deneyimleriyle benden yardımlarını esirgemeyen ve beni kendi öğrencilerinden ayırmayan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Sultan BAYSAN ve yüksek lisans öğrenimim boyunca beni hiç yalnız bırakmayan ve sürekli desteğini gördüğüm Sayın Arş. Gör. Lütfi BUDAK'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca varlığıyla beni hiç yalnız bırakmayan sevgili eşim Fatma ÇETİN'e ve biricik kızım Beyza Sare ÇETİN'e hep yanımda oldukları ve destekledikleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet ÇETİN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	ix
ÖNSÖZ	xi
KISALTMALAR.....	xvii
TABLolar DİZİNİ	xix
GİRİŞ.....	1
1. PROBLEM.....	5
1.1. Araştırmanın Önemi.....	5
1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.2.1. Araştırmanın Yöntemi.....	6
1.2.1.1. Araştırmanın Evreni	6
1.2.1.2. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	6
1.2.2. Tanımlar	7
2. BULGULAR.....	9
2.1. Milli Eğitim Bakanları ve Eğitim İcraatları (1999-2011)	9
2.2. Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu ve Eğitim İcraatları	9
2.2.1. Özgeçmişı.....	9
2.2.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikası	9
2.2.2.1. Demokratik Sol Parti Programında Eğitim	11
2.2.2.2. 56. Hükümet (11.01.1999-28.05.1999) Programında Eğitim.....	15
2.2.2.3. 57.Hükümet (DSP-MHP-ANAP Koalisyonu) Programında Eğitim 28.05.1999-18.11.2002.....	16
2.2.2.4. Okulöncesi.....	17
2.2.2.5. İlköğretim.....	21

2.2.2.6. Ortaöğretim	30
2.2.2.7. Özel Eğitim.....	49
2.2.2.8. Özel Öğretim	49
2.2.2.9. Çıraklık ve Yaygın Eğitim.....	53
2.2.2.10. Uzaktan Eğitim.....	58
2.2.2.11. Yükseköğretim	61
2.2.2.12. Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmen Özlük Hakları Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	64
2.2.2.13. Yapılan Diğer Çalışmalar	66
2.2.2.14. Metin Bostancıoğlu'nun Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirme	66
2.3. Milli Eğitim Bakanı Necdet Tekin ve Eğitim İcraatları	68
2.3.1. Özgeçmişi.....	68
2.3.1.1. Eğitim Görüşü ve Eğitim Politikası.....	69
2.3.1.2. Hükümet Programında Eğitim.....	69
2.3.1.3. 57. Hükümet Koalisyon Protokolünde Eğitim	70
2.3.1.4. Eğitim İcraatları.....	71
2.4. Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu ve Eğitim İcraatları	73
2.4.1. Özgeçmişi.....	73
2.4.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikası	74
2.4.3. 58. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti Kuruluşu	76
2.4.4. AKP Programında Eğitim.....	76
2.4.5. Eğitim İcraatları.....	79
2.4.5.1. Okulöncesi.....	79
2.4.5.2. İlköğretim	79
2.4.5.3. Ortaöğretim	80
2.4.5.4. Yükseköğretim	80

2.4.5.5. Yapılan Diğer Çalışmalar.....	81
2.4.5.6. Erkan Mumcu'nun Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi	81
2.5. Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik ve Eğitim İcraatları.....	81
2.5.1. Özgeçmişi.....	81
2.5.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikaları.....	82
2.5.3. 59. Hükümetin Kuruluşu.....	83
2.5.4. Parti Programında Eğitim.....	84
2.5.5. Eğitim İcraatları.....	84
2.5.5.1. Okul Öncesi.....	84
2.5.5.2. İlköğretim.....	86
2.5.5.3. Ortaöğretim.....	92
2.5.5.4. Yükseköğretim.....	104
2.5.5.5. Öğretmen Yetiştirme, Atama ve Öğretmenlere Yönelik Çalışmalar.....	108
2.5.5.6. Diğer Çalışmalar.....	109
2.5.5.7. Hüseyin Çelik'in Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi	112
2.6. Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu ve Eğitim İcraatları.....	113
2.6.1. Özgeçmişi.....	113
2.6.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikaları.....	114
2.6.3. Parti Programında Eğitim.....	115
2.6.4. Eğitim İcraatları.....	115
2.6.4.1. Okul Öncesi.....	115
2.6.4.2. İlköğretim.....	117
2.6.4.3. Ortaöğretim.....	120
2.6.4.4. Yükseköğretim.....	124
2.6.4.5. Öğretmen Yetiştirme, Atama ve Özlük Hakları.....	128

2.6.4.6. Diğer Çalışmalar.....	130
2.6.4.7. Nimet Çubukçu'nun Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi	131
2.6.4.8. Kalkınma Planlarında Eğitim	132
2.6.4.9. Kalkınma Planlarında Eğitim	132
2.6.4.10. Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesi.....	133
3. DEĞERLENDİRME VE YORUM.....	138
3.1. Milli Eğitim Sistemi	138
3.2. Yapısal Müdahaleler ve İstikrarsızlık.....	140
3.3. Okul Öncesi Eğitim	141
3.4. İlköğretim	143
3.5. Sınıf Geçme	144
3.6. Ortaöğretim	145
3.7. Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş	146
3.8. Yeni Müfredat	147
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	149
KAYNAKÇA	157
ÖZGEÇMİŞ.....	165

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AOBP	: Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı
ARGE	: Araştırma ve Geliştirme
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
METEM	: Mesleki Eğitim ve Teknoloji Merkezi
MYO	: Meslek Yüksekokulu
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (<i>Organization for Economic Co-Operation and Development</i>)
OGES	: Ortaöğretime Geçiş Sistemi
OKS	: Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
OYP	: Ortaöğretim Yerleştirme Puanı
ÖSS	: Öğrenci Seçme Sınavı
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (<i>Programme for International Student Assessment</i>)
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBMMTD	: Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi
TIMMS	: Uluslararası Matematik ve Fen Bilimleri Araştırması Eğilimleri (<i>Trends in International Mathematics and Science Study</i>)
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
YİBO	: Yatılı İlköğretim Bölge Okulları
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1. 1999-2011 Yıllar Arasında Görev Yapan Milli Eğitim Bakanları.....	6
Tablo 2.1. Resmî ve Özel Anaokullarında Gelişme (1995-2002).....	17
Tablo 2.2. Resmî ve Özel Anasınıflarında Gelişme (1995-2002).....	18
Tablo 2.3. Uygulama Anasınıflarında Gelişme(1999-2002).....	19
Tablo 2.4. İlkokullarda Değişme (1998-2002).....	24
Tablo 2.5. İlköğretimde Okul Sayılarında Değişme (Resmî ve Özel İlkokullar) (1998-2002).....	24
Tablo 2.6 Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Değişme (1998-2002)	25
Tablo 2.7 Yıllara Göre Taşınmalı İlköğretim İstatistikleri (1998-2002).....	26
Tablo 2.8. Açık İlköğretim Okullarında Değişme (1998-2002).....	27
Tablo 2.9. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Değişme (1998-2002).....	28
Tablo 2.10. İlköğretim Okullarında Değişme (Pansiyonlu İÖÖ) (1998-2002)	28
Tablo 2.11. Özel Eğitim Okullarında Değişme (1998-2002).....	29
Tablo 2.12. Ortopedik Özürlüler İlköğretim Okulunda Değişme (1998-2002)	29
Tablo 2.13. Resmî ve Özel Liselerde Değişme (açıköğretim dahil) (1998-2002) .	31
Tablo 2.14. Genel Liselerde Değişme (1998-2002).....	31
Tablo 2.15. Anadolu Liselerinde Gelişme.....	33
Tablo 2.16. Çok Programlı Liseler (1998-2001).....	33
Tablo 2.17. Fen Liselerinde Değişme (1998-2002)	34
Tablo 2.18. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Değişme (1998-2002)	35
Tablo 2.19. Anadolu Öğretmen Liselerinde Değişme (1998-2002).....	36
Tablo 2.20. Teknik Liselerde Değişme (1998-2002)	37
Tablo 2.21. Anadolu Teknik Liselerinde Değişme (1998-2002)	38
Tablo 2.22. Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002).....	38
Tablo 2.23. Endüstri Meslek Liselerinde Gelişme(1998-2002).....	39

Tablo 2.24. Çok Programlı Liselerde Değişme (Erkek Teknik Öğretim)	40
Tablo 2.25. Kız Teknik/Teknik Liselerinde Değişme (1998-2002)	42
Tablo 2.26. Anadolu Kız Meslek/Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002).....	42
Tablo 2.27. Kız Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)	42
Tablo 2.28. Ticaret Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002).....	44
Tablo 2.29. Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)	45
Tablo 2.30. Anadolu Ticaret Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002).....	45
Tablo 2.31. Sağlık Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002).....	46
Tablo 2.32. Anadolu İmam Hatip Liselerinde Değişme (1998-2002).....	48
Tablo 2.33. İmam Hatip Liselerinde Değişme (1998-2002)	48
Tablo 2.34. Özel Eğitim İlkokullarında Gelişme(1998-2002)	49
Tablo 2.35. Özel Anaokullarında Değişme (1998-2002)	50
Tablo 2.36. Özel Ana Sınıflarında Değişme (1998-2002).....	51
Tablo 2.37. Özel İlköğretim Okullarında Değişme (1998-2002)	51
Tablo 2.38. Özel Genel Liselerde Değişme (Türk+Azınlık) (1998-2002)	51
Tablo 2.39. Özel Yabancı Liselerinde Gelişme (1998-2002).....	52
Tablo 2.40. Özel Liselerde Gelişme (Genel+Mesleki Teknik) (1998-2002).....	52
Tablo 2.41. Dershanelerde Değişme (1998-2002).....	52
Tablo 2.42. Özel Kurslarda Değişme (1998-2002)	53
Tablo 2.43. Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitülerinde Değişme (1998-2002)	55
Tablo 2.44. Okuma Yazma Kurslarında Değişme (Halk Eğitim Merkezi) (1998-2002).....	57
Tablo 2.45. Halk Eğitim Merkezlerinde Meslekî ve Genel Bilgi Kurslarında Değişme (1998-2002).....	58
Tablo 2.46. Açık İlköğretim Okulunda Değişme (1998-2002)	59
Tablo 2.47. Açık Öğretim Liselerinde Değişme (1998-2002).....	60

Tablo 2.48. Kuruluş Tarihlerine Göre Devlet Üniversiteleri (1933-1992)	62
Tablo 2.49. Kuruluş Tarihlerine Göre Vakıf Üniversiteleri (1984-2002)	63
Tablo 2.50. 2002-2003 Öğretim Yılında Türkiye’de Okulöncesi Eğitimin Sayısal Durumu.....	79
Tablo 2.51. Resmi ve Özel Anaokullarında Değişme (2003-2009)	85
Tablo 2.52. Resmi ve Özel Anasınıflarında Değişme (2003-2009)	85
Tablo 2.53. İlköğretim Okullarında Değişme (2003-2009).....	89
Tablo 2.54. İlköğretimde Okul Sayılarında Değişme (2003-2009).....	90
Tablo 2.55. Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Değişme (2003-2009)...	91
Tablo 2.56. Yıllara Göre Taşınmalı İlköğretim İstatistikleri (2003-2009).....	91
Tablo 2.57. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Değişme (2003-2009).....	91
Tablo 2.58. Özel Eğitim Okullarında Değişme (2003-2009).....	91
Tablo 2.59. İlköğretimde Toplam Öğrenci ve Okullaşma Oranları(2003-2009) ...	92
Tablo 2.60. Resmi ve Özel Liselerde Değişme (açıköğretim dahil) (2003-2009) .	94
Tablo 2.61. Genel Liselerde Değişme (2003-2009)	94
Tablo 2.62. Anadolu Liselerinde Değişme (2003-2009).....	95
Tablo 2.63. Fen Liselerinde Değişme (2003-2009)	95
Tablo 2.64. Sosyal Bilimler Liseleri (2003-2009)	96
Tablo 2.65. Anadolu Öğretmen Liselerinde Değişme (2003-2009).....	96
Tablo 2.66. Anadolu Teknik Liselerinde Değişme (2003-2009)	96
Tablo 2.67. Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)	97
Tablo 2.68. Endüstri Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)	97
Tablo 2.69. Anadolu Kız Meslek/Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009).....	98
Tablo 2.70. Kız Meslek/Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)	98
Tablo 2.71. Ticaret Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)	99
Tablo 2.72. Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)	99

Tablo 2.73. Sağlık Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009).....	100
Tablo 2.74. İmam Hatip Liselerinde Değişme (2003-2009)	100
Tablo 2.75. Özel Eğitim Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009).....	101
Tablo 2.76. Özel Türk Genel Liselerinde Değişme (2003-2009).....	102
Tablo 2.77. Özel Yabancı Liselerinde Değişme (2003-2009).....	102
Tablo 2.78. Dershanelerde Değişme (2003-2009).....	102
Tablo 2.79. Halk Eğitim Merkezlerinde Meslekî ve Genel Bilgi Kurslarında Değişme (2003-2009).....	103
Tablo 2.80. Mesleki Eğitim Merkezi Kurum, Kursiyer ve Öğretmen Sayısı (2003- 2009).....	103
Tablo 2.81. Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2003-2009).....	104
Tablo 2.82. Kuruluş Tarihlerine Göre Devlet Üniversiteleri.....	106
Tablo 2.83. Kuruluş Tarihlerine Göre Vakıf Üniversiteleri	107
Tablo 2.84. Yüksek Öğretimde Değişme (Fakülte ve Yüksek Okullar).....	107
Tablo 2.85. Yükseköğretimde Toplam Öğrenci ve Okullaşma Oranları (2003- 2009).....	108
Tablo 2.86. Mesleki ve Teknik Liselerde Değişme (2009-2010).....	122
Tablo 2.87. Kurulan Üniversiteler.....	126
Tablo 2.88. Kuruluş Tarihlerine Göre Vakıf Üniversiteleri	126
Tablo2.89. Gayri Safi Millî Hasıla ile Konsolide Bütçenin, Millî Eğitim Bakanlığı Bütçe Tasarısına Oranları (1999-2010)	136
Tablo 2.90. Konsolide Bütçe Yatırımlarından Millî Eğitim Bakanlığı Yatırımlarına Ayrılan Pay (1999-2010)	137
Tablo 3.1. 1999-2011 Yıllar Arasında Görev Yapan Milli Eğitim Bakanları	138
Tablo 3.2. 2011 Yılı Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	139
Tablo 3.3. 2003-2011 Yılları Atanan Öğretmen Sayısı.....	140

GİRİŞ

Bilindiği gibi eğitimin birçok tanımı vardır. Eğitimin tanımını yapan pek çok eğitimci ve araştırmacı eğitimi farklı bir yönünü ele alarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla çok farklı tanımlar olabilmektedir. Aşağıda farklı eğitim tanımlarından bazı örnekler verilmiştir:

Eğitim en çok bilinen tanımıyla, *“bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak olumlu ve istendik yönde değişiklik oluşturma sürecidir.”* Bunun dışında da eğitimle ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlar; eğitimcilerin farklı felsefi görüşlerden hareketle “olanı” değil “olması gerekeni” tanımlama girişimlerinden ortaya çıkmıştır. Farklı görüşlere karşın eğitimciler, eğitimi bir değiştirme süreci olarak görmektedirler. Ayrıca eğitim bilimciler göre, *“bireyin mevcut haliyle yetersiz bulunduğunu ve belli ölçütlere ve telakkilere göre yeterli bir hale getirilmesi gerektiği”* dir. Yani eğitim sonucunda birey davranışlarında mutlak bir değişiklik beklenmektedir (Tekin 1979: 1).

Bireyler ve toplumlar için eğitimin önemi büyüktür. Eğitimle güzel yaşama ve iyi insan olma sanatını öğrenen insan, sorularını ve sorunlarını, aldığı eğitimin kendisine kazandırdığı derinlikle cevaplar. Eğitim insanı, doğadan ayırarak bir kültür varlığı haline getirir, varoluşun ihtimal ve imkânları ile tanıştırır. Toplum da, eğitimin vasıtasıyla, kendisini ayakta tutan değerleri geçmişten alır, işler ve geleceğe aktarır (Polat, 2009: 1).

Bu bilgiler ışığında eğitimin bazı tanımlarını yaptıktan sonra, son olarak Milli eğitimin ne olduğuna bakmakta fayda vardır. Milli eğitimin tanımını yapmak için, Mustafa Kemal’in sözlerine başvurmak uygun olacaktır. Önderimiz, Milli eğitimin ne olduğunu şöyle açıklıyordu:

‘Eğitimdir ki, bir milleti, ya hür, müstakil, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır, ya da bir milleti esaret ve sefalete terk eder.

Efendiler! Eğitim kelimesi yalnız olarak kullanıldığı zaman buna herkes kendi dilediği bir anlam verir. Uzun uzadıya açıklamaya girişilirse eğitimin hedeflerinin, maksatlarının çeşit çeşit olduğu görülür. Mesela dini eğitim, milli eğitim, milletlerarası eğitim. Bütün bu eğitimlerin hedef ve gayeleri başka başkadır. Ben burada yalnız Türk Cumhuriyetinin yeni nesle vereceği eğitim milli eğitim olduğunu

kesinlikle ifade ettikten sonra diğlerleri üzerinde durmayacağım. Yalnız işaret ettiğim manayı bir misalle izah edeceğim. Efendiler! Yeryüzünde 300 milyonu (bugün, yaklaşık 1,5 milyar) aşkın İslam vardır. Bunlar; ana, baba, hoca eliyle eğitim ve ahlak almaktadırlar. Fakat maalesef gerçek olan şudur ki, bütün bu milyonlarca insan kütleleri şunun veya bunun esaret ve zillet zincirleri altındadır. Aldıkları manevi eğitim ve ahlak onlara bu esaret zincirlerini kırabilecek insanlık meziyetini vermemiştir, veremiyor! Çünkü terbiyelerinin hedefi milli değildir (Akt: Yalçın, 2006: 52).

Kültür ve medeniyet havzalarını değiştiren toplumlarda yapılan değişikliğin toplumun tüm kesimlerine ulaşması ve kabul ettirilebilmesi için eğitim en önemli araç olarak görülmüştür. Özellikle Aydınlanma Çağından günümüze eğitimden beklentiler gittikçe artmaktadır. Eğitim insan kültür ve bilgi birikiminin, her ne kadar son dönemde işlevi azalıyor gibi görünse de, eğitimciler tarafından diğer bireylere aktarılması ile birlikte gerçekleşen kültürlenme biçimidir.

Bu kültür aktarımını biçimlendiren milli eğitim sistemi ve o toplumun varoluş felsefesi olmuştur. Bir toplumun varoluş felsefesinin toplumun diğer fertlerine aktarılmasında eğitim alanında çalışan ve görev yapanların hayatı ve dünyayı nasıl tanımladıkları, gerçekleştirmeyi düşündükleri ideallerin neler olduğu ve bunların hangi araçlarla nasıl gerçekleştirilebileceği yolundaki düşünceleri de belirleyici olmuştur. İnsanların doğal çevre ve kendi aralarında yaptıkları iletişim ile oluşturdukları bilgi ve becerileri diğer insanlara aktarması eğitimin başlangıcı olarak kabul edilir ve eğitim tarihini insanlığın varoluş süreciyle başlatabiliriz.

İnsan, diğer canlılardan farklı olarak biyolojik özelliklerinin yanında ruhsal özelliklere de sahip bir canlıdır. İnsan dışımda kalan canlılarda hayat biyolojik bir aktarım ile sürer. İnsan dışımdaki canlıların yaşaması için gerekli olan “yaşam bilgisi” genetik olarak yeni türlere aktarılır. İnsan dışımdaki bu canlıların ömrü boyunca kullanacağı bu ‘yaşam bilgisi’ içgüdüsel bir davranış şeklinde türden türe değişmeden aktarılır.

İnsan öğrenme potansiyelini içinde barındırarak doğar. İnsanın, yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan yaşam bilgisi sonradan edinilir. İnsan anne babasından devraldığı bu birikime süreç içerisinde kendi tecrübelerini de katarak

birikimini arttırır, geliştirir. Günümüzden yüzyıl öncesinde yaşayan insanlar ile şu an yaşayan insanlar arasındaki tutum, algı, düşünme ve yaşam biçimi arasındaki farklılığın sebeplerinden birisi de budur. İnsan davranışlarını belirleyen bu kültür aktarımına tarihin her döneminde önem verilmiştir. Her devletin gerçekleştirmeyi istediği bir ideal, bir âlem tasavvuru vardır. Bu tasavvurun, yani temel paradigmanın, devletin örgütlenme biçiminden günlük yaşama uzanan çizgide belirleyici bir niteliği vardır. Devletler varoluş amaçlarını gerçekleştirecek insan tipolojisinin gerektirmiş olduğu nitelikleri belirleyerek bunları vatandaşlarına, özellikle yeni nesillere aktarmak istemişlerdir (Taşkesen, 2006: 6).

Eğitimin kurumsal ve ideolojik bir '*yeniden üretim aracı*' olarak işlevselliğini artırması 17. yy sonlarından itibaren önem kazanmıştır. Özellikle Aydınlanma Çağı ve Fransız ihtilalinden sonra modern ulus devletlerin ortaya çıkıp yaygınlık kazanması ile birlikte eğitimden beklentiler önemli ölçüde farklılaşmıştır. 18 yy'dan itibaren Osmanlı devleti de savaş alanlarındaki yenilgileri ve toprak kaybını önlemek için modernleşme çabalarına hız vermiş askeri alanda yapılan modernleşme çabaları eğitim kurumlarının modernleşmesi ile başlamıştır (Taşkesen, 2006: 6).

Kurtuluş Savaşı sonlarında kurulmuş olan Cumhuriyetimiz, mirasçısı olduğu Osmanlı İmparatorluğundan, temel paradigma olarak ayrılmış ve farklılıklar göstermiştir. Bu paradigma ve sistem değişikliği bir çok yeniliği beraberinde getirmiştir. Hem Cumhuriyet sisteminin gerektirdiği vatandaş özelliklerinin ve oluşturulmaya çalışılan yeni paradigma uyarınca milletimize anlatılması, aktarılması ve kazandırılması hem de hem de ülkenin kalkınması için büyük bir güç olarak görülen eğitime büyük önem verilmiştir. Bundan dolayı eğitim alanında yapılan uygulamalar geleceğe etkide bulunmuş yön vermiştir (Taşkesen, 2006: 6).

Türk eğitim tarihine bakacak olursak, eğitim kurumlarının birçoğunun bazı bakanların, yöneticilerin ve öğretmenlerin üstün çabalarıyla gelişmeler göstermiş olduğunu görebiliriz. Yönetimlerdeki değişiklikler ne yazık ki zaman zaman daha önceki olumlu çabaların duraklamasına hatta terk edilmesine yol açmış ve bu istikrarsızlığın eğitime büyük zararları olmuştur. Özellikle siyasal düşünceler ve söylemlerle hızla girilen çabalar başarısızlıklara ve eğitim sisteminde pek çok aksaklıklara yol açmıştır.

İşte bu bağlamda 1999-2011 yılları arasında iktidarda bulunan hükümetler, toplumsal ve ekonomik alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da bir dizi değişim ve ilkler meydana getirmişlerdir. Bu araştırmada 1999-2011 tarihleri arasında görev yapan Milli Eğitim Bakanlarının icraatları incelenecektir.

1. PROBLEM

Bu araştırmanın temel amacı 11.01.1999'dan 07.07.2011'e kadar geçen süre içinde kurulan hükümetlerde görev alan Milli Eğitim Bakanları ve onların eğitim alanında yaptıkları icraatları ortaya koymaktır.

Bu temel amaçla bağlantılı olarak araştırmada aşağıdaki sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

- 1) 11.01.1999-07.07.2011 tarihleri arasında kurulmuş olan hükümetler ve bu kurulan hükümetlerde Milli Eğitim Bakanı olarak görev yapmış kişiler kimlerdir?
- 2) Kurulan hükümetlerin programında mevcut olan eğitim politikaları nelerdir?
- 3) Hükümet kuran partilerin, parti programında bulunan eğitim politikaları nelerdir?
- 4) Koalisyon hükümeti oluşturan siyasal partilerin parti programında mevcut olan eğitim görüşünün kurulan hükümetlere etkisi nasıl olmuştur?
- 5) Kalkınma planlarında eğitim konusuna nasıl değinilmiştir?
- 6) Kalkınma planlarındaki eğitim anlayışı ne oranda gerçekleşmiştir?
- 7) Araştırma yaptığımız dönemde görev yapmış olan Milli Eğitim Bakanlarının meslek dağılımına bakıldığı zaman eğitimci olmaları göz önünde bulundurulmuş mudur?
- 8) Araştırma konumuz kapsamında yer alan Milli Eğitim Bakanlarının örgün ve yaygın eğitimde yapmış olduğu icraatlar nelerdir?
- 9) Milli Eğitim Bakanları Türkiye'nin eğitim sorunlarına yaklaşışları nasıl olmuştur ve ne gibi çözümler üretmişlerdir?

1.1. Araştırmanın Önemi

Literatüre baktığımızda, Milli Eğitim Bakanları ve icraatları konusu ile yapılmış çalışmalar en son tarih olarak 1980-1999 yılları arasını kapsamaktadır. Değişen ve gelişen dünyada her alanda yenilikler olduğu gibi eğitim konusunda da

gelişmeler meydana gelmektedir. Geçmişini iyi okuyarak ve ders olarak yapılan çalışmalar gelecekte atılacak adımların daha sağlam olmasını sağlayacaktır. Bu yüzden bu araştırma sonucunda görülen yanlışlıklar ve eksiklikler giderilerek eğitim konusunda gelecekte yapılması düşünülen icraatlar için bir kaynak olabilir.

1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma 11.01.1999-07.07.2011 tarihleri arasında kapsayan dönem içinde kurulan hükümetlerde görev yapan Milli Eğitim Bakanlarının eğitim faaliyetleri ile sınırlıdır.

1.2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma betimsel yöntem ile ele alınmıştır. Betimsel yöntemin tarama modeli tezimizin bulgularının elde edilmesinde kullanılmıştır.

1.2.1.1. Araştırmanın Evreni

1 Ocak 1999'dan 7 Temmuz 2011'e kadar geçen süre içinde kurulan hükümetlerde görev yapmış bulunan beş Milli Eğitim Bakanı araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Tablo 1.1. 1999-2011 Yıllar Arasında Görev Yapan Milli Eğitim Bakanları

Bakanlar	Göreve Başlama-Bitiş Tarihi	Görev yaptığı hükümet
Metin BOSTANCIOĞLU	11.1.1999- 09.07.2002	5. Bülent Ecevit Hükümeti
Prof.Dr Necdet TEKİN	10.07.2002-19.11.2002	5. Bülent Ecevit Hükümeti
Erkan MUMCU	19.11.2002-17.03.2003	Abdullah Gül Hükümeti
Doç.Dr. Hüseyin ÇELİK	17.03.2003-03.05.2009	1. ve 2. R. Tayyip Erdoğan Hükümeti
Nimet ÇUBUKÇU	03.05.2009-07.07.2011	2. R. Tayyip Erdoğan hükümeti

1.2.1.2. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Bu çalışmada tarama modeli uygulanmıştır. Milli Eğitim Bakanlarının görevde kaldıkları süre içinde, eğitim alanında yaptıkları çalışmalara bakılmış ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Daha sonra Bakanların eğitim görüşlerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu konuda Bakanların eğitim konuları üzerinde basına verdikleri demeçler, TBMM'nde yaptıkları konuşmalar, yayınladıkları

mesajlar, genelgeler, öğretim yılı başlarken yaptıkları konuşmalar ve bildirimleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu belgelerin yanı sıra bakanların eğitim ilke ve politikalarının şekillenmesinde birinci derecede rol oynayan, mensup oldukları siyasi partilerin programları, hükümet programları ayrıca değerlendirilmiştir. Özetle araştırma problemini çözmeye yönelik olarak sürdürülen çalışmalar sırasında başvuru ve değerlendirilen dokümanlar şu şekilde belirtilebilir:

1. Araştırma süreci içinde kurulan hükümetlerin programları,
2. İktidardaki siyasi partinin programı
3. Kalkınma Planları
4. Eğitimle ilgili olarak TBMM’nde yapılan görüşmelerde dönemin Milli Eğitim Bakanının ve milletvekillerinin konuşmaları,
5. Milli Eğitim Bakanlarının icraatlarının basına yansıyan yönleri bizzat bakanın kendisinin, yapmış olduğu basın toplantılarında dile getirdikleri
6. Dönem içinde toplanan Milli Eğitim Şuralarının Tutanakları
7. Eğitim ve öğretimle ilgili resmi devlet istatistikleri
8. Milli Eğitim Tebliğler Dergisi
9. Milli Eğitim Bakanlığının, faaliyetlerini tanıtmaya yönelik olarak zaman zaman çıkardığı Haber Bülteni ve diğer yayınları.
10. Devlet Planlama Teşkilatı yayınları

1.2.2. Tanımlar

Milli Eğitim Bakanı: Türk Milli eğitimini 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat yasasına göre kanunlar çerçevesinde yönetmek üzere milletvekillerinin içinden Başbakan tarafından seçilen ve Cumhurbaşkanı’nın atadığı kişidir.

Eğitim: Bireyin davranışında yaşantısı yoluyla istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanır. Eğitim, hayat boyu sürer; planlı ya da tesadüfî olabilir (Akyüz, 2004:2).

Okulöncesi Eğitim: Okulöncesi eğitim; 0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin ve uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişimlerini destekleyen ve onları ilköğretime hazırlayan eğitimidir (<http://www.oalp.aof.edu.tr/> erişim tarihi 21.07.2014).

İlköğretim: Zorunlu eğitim çağındaki (6-14 yaş grubu) öğrencilere temel bilgi ve beceri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir.

Özel eğitim: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "*özel eğitim*" denir.

Kaynaştırma Eğitimi: Kaynaştırma, özel eğitim gerektiren bireyin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim-öğretimlerini resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır (Topaloğlu, Karabulut ve Cebeci, 2003: 1).

Eğitim politikası: Bir ülkede yaşamakta olan bireylerin alacakları eğitimle ilgili olarak izlenmeye çalışılan düzenli yoldur.

Taşınmalı eğitim: İlköğretim öğrencilerini köy vb. yerleşim yerlerinden okulun bulunduğu daha büyük merkezlere araçlarla götürüp getirerek yapılan eğitimi içermektedir.

2. BULGULAR

2.1. Milli Eğitim Bakanları ve Eğitim İcraatları (1999-2011)

Bu bölümde, araştırmamıza konu olan süre içerisinde (1999-2011), kronolojik sıra göz önüne alınarak Milli Eğitim Bakanlığı yapmış beş bakanın eğitim icraatları yer almaktadır.

2.2. Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu ve Eğitim İcraatları

2.2.1. Özgeçmişi

Metin Bostancıoğlu 1942’de Samsun Bafra da doğmuştur. Orta öğretimini Sinop Lisesinde tamamlamıştır. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirmiştir. Serbest Avukat ve Hukuk Danışmanı olarak çalışmıştır. Bir süre Hacettepe Üniversitesinde Hukuk dersleri okutmuştur.

20. ve 21. Dönem Sinop Milletvekilliği yapmıştır. Metin Bostancıoğlu Bülent Ecevit Başbakanlığında kurulan 56 ve 57. Hükümetlerde Milli Eğitim Bakanı olarak görev almıştır. Evli ve iki çocukludur (<http://www.meb.gov.tr/meb/index3.html>: erişim tarihi 11.01.2013).

2.2.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikası

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu mecliste yapmış olduğu konuşmada Milli Eğitimin amacını ve eğitimde yapacaklarını şöyle özetlemiştir:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yeni bir yüzyıla giriyoruz. Bu yüzyılın adını koydular; bilgi çağı, bilgi yüzyılı.

Bilgi çağına girerken, eğitimde, haberleşmede ve teknolojide hızlı değişimler oluyor. Bu hızlı değişimler, kendiliğinden, bütün toplumları, eğitimin içeriği ve amaçlarını yeniden düşünmeye sevk ediyor. Bugün, bu Parlamentoda konuşan bütün milletvekillerinin, eğitimde arayışları, istekleri, tamamen, işte bu yenileşmeyle ilgilidir.

Türk Milli Eğitimi, Atatürk’ün bize manevi mirası olan bilgi ve aklın aydınlattığı yolda, demokratik, sosyal hukuk devleti olan cumhuriyetimize karşı sorumluluk duygusu olan bireyler

yetiştirmektedir. Bunun aksini dūřünenin var olduğunu zannetmiyorum. O halde, neyi arıyoruz; daha iyi eğitimi arıyoruz. Bu fikirlerin hepsine katılıyorum. Bu nedenledir ki Tūrk Milli Eđitimi'nde yeni bir yapılanmanın zamanının geldiğini sizlerle birlikte kabul ediyorum ve bu yapılanmanın, benim bakanlığıma rasgelmesini Ulu Yaradan'dan diliyorum.

Sayın Milletvekilleri, bilgi, haberleşme ve hizmet sektörüne dayalı hızlı değişim, eğitimin içeriğinin ve amaçlarının gōzden geçirilmesini ortaya çıkardı demiştim. Bunu yaparken, bir kişinin veya birkaç kişinin Tūrk milli eğitimini dūzenlemeye kalkmasının da yanlış olduğunu sōylemek gerekir. O halde, ne yapmak gerekir; çok sesliliğe, demokrasiye önem vermemiz gerekir.

Tūrk milli eđitiminin planlamasını yaparken, yalnız bařımıza, hūkūmet olarak ve bakan olarak, bakanlık olarak biz deđil, sivil toplum örgütlerinden, bařta Tūrkiye Odalar ve Borsalar Birliđi, Tūrkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, iřçi sendikaları, iřveren sendikaları, memur sendikaları, olmak üzere bu konuya gönöl vermiř vakıflar, dernekler, özūrlüler, Tūrk milli eđitimini hep birlikte planlamalıyız.

Sayın Milletvekilleri, artık, eğitim ile ekonomi hayatının yeni bir işbirliğine ihtiyacı vardır. Üretime yönelik olmayan, sadece diplomayı, üniversite kapılarına yığılmayı temin eden bir eğitim sistemi, Tūrkiye'nin ađdař medeniyet seviyesine ulaşmasını sağlayamaz. O halde, eğitimimizi '' üretim içinde, üretim için eğitim'' şekline getirmeliyiz. Kalkınmanın temelinde de eğitimi koymak zorundayız; ama bu eğitim, yaratıcı eğitim olmalıdır.

Kendi milli değerlerini özümsemiş ve davranış haline getirmiş, kendisiyle barışık, toplum değerlerini benimsemiş, ađdař uygarlık değerlerini kavramış, dūnyayla barışık insan ve yurttaşlar yetiştirmek hedefimizdir. Öđrenmeyi bilen, sorumluluk riski alabilen, karar verme yeteneği gelişmiş, geçmişini ve gününü doğru yorumlayabilen ve geleceğini buna göre planlamasını bilen bireyler yetiştirmek hedefimizdir.

Atatürk ilke ve devrimleri, Milli Eğitim politikamızın temelini oluşturmaktadır. Atatürk'ün açıkça belirttiği gibi eğitim, millî, cumhuriyetçi, laik, bilimsel genellik ve eşitlikten yana, işlevsel ve çağdaş olmalıdır. Bu ilkeler ışığında 21. Yüzyılın gereklerine göre yeni hedef ve politikalar belirlemeliyiz. Bu düşüncelerle, okul binalarından, eğitim programlarına, öğretmen eğitiminden ders kitaplarına kadar yenilikler gerçekleştirilecektir.

En kısa zamanda, biraz önce saydığım sivil toplum örgütleriyle birlikte, uluslararası kuruluşlar olan ILO ve UNESCO ile bir araya gelecek ve bu planlamayı yapacağız'' demiştir (TBMMTD, B:25, O:1, 1999:654-655).

2.2.2.1. Demokratik Sol Parti Programında Eğitim

56. ve 57. Hükümetlerin kurulmasında yer alan DSP parti programında eğitim ile ilgili olarak, yapmış oldukları ve yapacakları icraatları şöyle belirtmiştir:

a) İlköğretim

Eğitimde özgürlükçü, eşitlikçi ve demokratik kurallara uygun düzenlemelerin yapılmasına devam edilmesi vurgulanmıştır. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimin kabulünden sonra belirlenen;

Eğitimde ikili öğretimi kademeli olarak kaldırıp tekli eğitim sistemine geçmek ve sınıf mevcutlarını kalkınmış ülkelerin ortalamalarına getirmek hedeflenmiştir.

Kırsal yerleşim merkezlerindeki çocuklarımıza yatılı ilköğretim bölge okulları ile pansiyonlu ilköğretim okullarında barındırarak veya taşınmalı eğitim uygulaması ile nitelikli eğitim vermek ve bilgisayar destekli eğitimi geliştirerek yaygınlaştırmak hedeflenmiştir.

Yaş bakımından zorunlu eğitim çağı dışına çıkanlardan sekiz yıllık ilköğrenimlerini tamamlamak isteyenlere "Açık İlköğretim Uygulaması" ile bu olanağı sağlamak, gibi hedefler doğrultusunda yapılan uygulamaların doğurduğu olumlu sonuçlar çerçevesinde yakın

gelecekte, Türk ilköğretimi gelişmiş ülkelerdeki düzeye ulaştırılması planlanmıştır

(http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/e_yayin.eser_bilgi_q?ptip=199601074 erişim tarihi 11.02.2013).

b) Orta Öğretim

İlköğretimdeki gelişmelerin uzantısı olarak ortaöğretimin yeniden yapılanmasını sağlamak üzere düzenlenen 16. Milli Eğitim Şûrasında alınan kararlar yaşama geçirilmesi planlanmıştır.

Bu bağlamda;

Ortaöğretim çağ nüfusunun tamamının eğitim sistemi içine alınabilmesi için zorunlu eğitim süresi 12 yıla çıkarılması, Ortaöğretim, mesleki eğitim ağırlıklı yapılandırılması ve sistem bütünlüğünün sağlanması düşünülmüştür. Ortaöğretim, sadece diploma değil, hem diploma hem de sertifikaya götürecek bir eğitim anlayışı içinde yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

Ortaöğretimde, çağ nüfusunun tümünü içine almayı amaçlayan, yönetimde verimliliği ve etkinliği sağlayan bir yapı oluşturulması planlanmıştır.

Ortaöğretimin, meslek eğitimi ağırlıklı yapılandırılması yoluyla gençlerimize bir meslek kazandırma, iş bulma ve iş kurabilmeleri için gerekli önlemler alınması kararlaştırılmıştır.

Yeni teknolojilerden yararlanılması, bütün orta öğretim kurumlarında yabancı dil eğitimi doyurucu düzeye çıkarılması ve Orta öğrenim kurumları, bir program içinde, tek çatı altında toplanarak avlulu (campus'lu) okullara dönüştürülmesi kararlaştırılmış. Böylelikle, değişik dallarda yetişen çocuklar ve gençler arasında yakınlık ve diyalog kurulmuş olacağı gibi, öğretmen, bina, kütüphane, teknolojik olanaklar, laboratuvar, spor ve kültür tesisleri bakımından da büyük tasarruf sağlanabilmesi planlanmıştır

(http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/e_yayin.eser_bilgi_q?ptip=199601074 erişim tarihi 11.02.2013).

c) Mesleki Teknik Eğitim

DSP, mesleki-teknik eğitime, 18 yaşına gelen gençlerimize üretken bir beceri kazandırılması için büyük önem vermiştir. O nedenle, mesleki-teknik eğitime devam edecek öğrencilerin ortaöğretimdeki payının % 65 düzeyine çıkması hedef alınmıştır.

Bu anlayışını yaşama geçirmek üzere, DSP azınlık hükümeti olduğu dönemde, 16'ncı Milli Eğitim Şûra'sı, mesleki-teknik eğitim üzerine düzenlemiştir.

Engelli gençlerimizin de üretken beceriler kazanabilmesi için, mesleki-teknik eğitim olanaklarının bu gençlere de ulaşmasına özel bir önem vermiştir.

DSP, mesleki-teknik eğitime devam eden gençlerin, üniversitelerin meslek yüksekokullarına sınavsız girmeleri için gerekli yasal düzenlemeyi yapmak kararını almıştır. Uzaktan eğitim imkânlarının, mesleki-teknik eğitimi de kapsayacak biçimde, daha artan ölçüde geliştirilmesi, DSP'nin öncelikleri arasına alınmıştır. DSP, ayrıca, gençlerimizin güzel sanatlar konusundaki yeteneklerini sergileyebilmelerine ve geliştirmelerine imkân tanımak üzere, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki güzel sanatlar eğitimine önem verilmesini kararlaştırmıştır. Bu amaçla da bu tür eğitim veren eğitim kurumlarının tüm illere yayılmasını planlamıştır

(http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/e_yayin.eser_bilgi_q?ptip=199601074 erişim tarihi 11.02.2013).

d) Yüksek Öğrenim

Üniversiteye giriş sınavlarının tek kademeye indirilmesi DSP'nin iktidarda olduğu dönemde gerçekleştirilmiştir.

Üniversitelerin gençlerin her alanda gelişmelerini sağlayabilecek şekilde yeniden yapılandırılması, üniversite-sanayi işbirliği sanayimizin açıklarını giderecek bir biçimde örgütlenmesi planlanmıştır.

Çok sayıda güçsüz üniversiteler yerine, her bölgede güçlü üniversitelerin kurulması, her üniversitenin tüm birimleri bir araya getirilerek, tüm üniversiteler avlulu (campus'lu) olması, Her üniversitede gece ve yaz öğrenimleri düzenlenmesi, böylece dar olan kapasitelerin artırılması planlanmıştır.

Üniversite özerkliğine gerçeklik kazandırılırken, öğretim üyelerinin ve öğrencilerin, yönetime ve program düzenlemelerine demokratik ve yapıcı katılımlarının sağlanması planlanmıştır. Türkçenin bilim ve felsefe dili olarak geliştirilip, zenginleştirilmesi planlanmıştır.

Çağdaş iletişim ve bilgi teknolojisi yaygınlaştırılması açık öğretim öğrencilerinin yararına sunulacak ve açık öğretim örgün eğitimle desteklenmesi ve böylece açık öğretim düzeyi daha doyurucu duruma getirilmesi planlanmıştır

(http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/e_yayin.eser_bilgi_q?ptip=199601074 erişim tarihi 11.02.2013).

e) Eğitim Destekleri

Özel okullardaki bursların, gerçekten gereksinim içindeki ailelerin çocuklarına verilmesi planlanmıştır.

Üniversitedeki burs ve kredi sistemi, olanakları olmayan öğrenciler için kullanılması; bu bursların geri ödenmesi iktisadi ve toplumsal koşullara göre düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

Yurt dışı yüksek lisans ve doktora burslarının verilmiş biçimi yeniden düzenlenmesi, verimlilik ve hakkaniyete uygun duruma getirilmesi planlanmıştır.

Orta öğretim ve üniversite öğrencilerinin kullanımında olan tüm öğrenci yurtları Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nün denetimine alınması planlanmıştır.

Gençlerin kitap sorununa ödünç kitap verme ve kitaplıkları yaygınlaştırıp zenginleştirme yoluyla çözüm getirilmesi, çağdaş bilgi ve iletişim teknolojisi bu amaçla verimli ve yaygın biçimde kullanılması düşünülmüştür.

f) Serbest Zamanın Değerlendirilmesi

Okul yaşamının eğitimin sadece bir boyutunu oluşturduğu gerçeğinden hareketle, gençlerin her alanda kendilerini geliştirebilmeleri için olanaklar tanınması, gençlerin ders çalışmaları kadar, boş zamanlarını da verimli bir ortamda geçirebilmelerini sağlamak için okul binalarının kütüphane, bilgisayar, spor araç ve gereçleri ile donatılması ve iletişim merkezleri ile okullar arasında bağlantı kurulması için gerekli kaynaklar ayrılması planlanmıştır.

Gençlerin çeşitli spor dallarında kendilerini geliştirmeleri için okullardaki ve kamu alanlarındaki spor tesisleri gençlerin sürekli kullanımına açılması ve yeni spor kompleksleri kurulması planlanmıştır. Okullu olan ve olmayan bütün gençlerin yararlanması için "Gençlik Yönlendirme ve Danışma Merkezleri" kurulması, bu merkezlerin aynı zamanda gençleri bir araya getiren ve yaşadıkları yöreleri sahiplenmelerini amaçlayan etkinlik düzenlemeleri planlanmıştır

(http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/e_yayin.eser_bilgi_q?ptip=199601074 erişim tarihi 11.02.2013).

2.2.2.2. 56. Hükümet (11.01.1999-28.05.1999) Programında Eğitim

56.hükümet programına göre ilköğretim alanında son yıllarda önemli gelişmelerin yaşandığı ve bu gelişmelerin yalnız ilköğretim ile sınırlı kalmayıp eğitim konusunda geçmişten birikmiş birçok probleminde çözümünde önemli gelişmeler yaşanmıştır.

Derslik ihtiyacının karşılanmasına yönelik yatırımların hızlandırılması özellikle inşaatı başlamış olan YİBO'ların ve diğer okulların tamamlanması çalışmalarına hız verilmiştir. Engelli vatandaşlarımızın sosyal hayata entegre olabilmeleri için eğitim olanaklarının artırılmasına önem verilmiştir (<http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP56.htm>: erişim tarihi 01.03.2015).

2.2.2.3. 57. Hükümet (DSP-MHP-ANAP Koalisyonu) Programında Eğitim 28.05.1999-18.11.2002

57. hükümetin koalisyon protokolünde eğitim ile ilgili olarak:

- *Ülkeyi bilgi çağına hazırlamaya yönelik olarak zorunlu eğitim süresinin arttırılması imkânları araştırılması kararlaştırıldı.*
- *Ülke sanayisinin kalkınması için mesleki ve teknik eğitimi teşvik edici çalışmalar yapılması kararlaştırılmıştır.*
- *Yetişkinlere yönelik hayat boyu öğrenme programları yapılması ve kendilerini geliştirmeleri için olanaklarının artırılması kararlaştırıldı.*
- *Dezavantajlı bireylere yönelik eğitim fırsatlarının artırılmasına özellikle mesleki ve sanatsal alanlarda yoğunlaşmalarını sağlayacak eğitim programlarının düzenlenmesi kararlaştırıldı. Bununla birlikte ülkemizde üzerinde fazla önemsenmeyen bir konu olan üstün yetenekli bireylerin tespiti ve eğitimi noktasında gerekli çalışmalara hız verilmesi kararlaştırıldı.*
- *Ülkemizde erken çocukluk eğitimi ve okulöncesi eğitimin bütün çocuklara yaygınlaştırılması için çalışmaların yapılması kararlaştırılmıştır.*
- *Engelli bireylerimizin de üreten kişiler olabilmesi için, meslekî-teknik eğitim olanaklarının bu bireylere de ulaşması için gerekli çalışmalar yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Ülkemizin ihtiyaç hissettiği kaliteli ve rekabet gücünü artıran işgücününün yetiştirilmesi amacıyla, üniversite eğitimi ve meslekî-teknik eğitimin yeniden değerlendirilmesi kararı alınmıştır.*

- *Mesleki eğitime olan ilgiyi artırmak için öğrencilerin mezun oldukları önlisans programlarına sınavsız geçiş yapmalarını sağlamak için gerekli düzenlemelerin yapılması kararı alınmıştır.*
- *YÖK'ün, üniversitelerarası eşgüdüm kurumu haline getirilmesi, üniversitelerin çağdaş anlamda özerk bir yapıya kavuşturulması, öğrencilerin de üniversite yönetimlerinde temsil edilmesine imkân verici düzenlemelerin yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Eğitimin bütün kademelerinde, çağın gerektirdiği eğitim donanımı ve teknolojilerini en geniş çapta eğitim uygulamalarında kullanılmasına karar verilmiştir. Yükseköğretimde barınma olanaklarını artırmak için gerekli çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir denilmiştir*

(<http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/KP57.htm>: erişim tarihi 01.03.2015).

2.2.2.4. Okul Öncesi

Okul öncesi eğitim henüz ilköğretim çağına gelmemiş çocukların bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerileri sağlıklı olarak kazanmasını sağlayan eğitim kurumudur. Ayrıca bu eğitim kurumlarında öğrencilere çeşitli kültürel değerlerimizde aktarılmaktadır. Ülkemizde okulöncesi eğitim kurumlarının açılmasının geçmişi bakacak olursak, 1913'te çıkarılan “tedrisat-ı iptidaiye kanunu muvakkati” ile sağlanmış. Cumhuriyet dönemine 80 anaokulu ve 5880 öğrenci ile girilmiştir

Mili Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu dönemi okul öncesi eğitimi ile ilgili sayısal verilerine bakacak olursak:

Tablo 2.1. Resmi ve Özel Anaokullarında Gelişme (1995-2002)

Yıllar	Resmi			Özel		
	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
1995-1996	88	485	5.906	110	296	3.476
2000-2001	296	1.360	21.753	237	667	6.061
2001-2002	348	1.742	29.705	262	924	7.400

Kaynak: MEB, 2010: 86.

Tablo 2.1'e göre Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu dönemine ait 1998 ve 1999 yıllarına ait veriye ulaşılamadığından dolayı değerlendirme için 1995-1996 öğretim yılı baz alınmıştır. 88 olan Resmi anaokulu sayısı 348'e yükselerek %295,4'lük bir artış sağlanmıştır. Bu okullarda görev yapan okulöncesi öğretmeni sayısı 485'ten 1742'ye yükselerek %259,1'lik bir artış sağlanmıştır. Resmi anaokullarına devam eden öğrenci sayısı 5.906'dan 29.705'e yükselerek %402 artmıştır.

Özel anaokullarında 110 olan okul sayısı 262'ye yükselerek %138 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 296'dan 924'e yükselerek %212,1 artmıştır. Özel anaokullarına devam eden öğrenci sayısı 3.476'dan 7.400'e yükselerek %112,8 artmıştır. Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Metin Bostancıoğlu döneminde Resmi ve Özel anaokullarında pozitif değişimler meydana gelmiştir.

Tablo 2.2. Resmi ve Özel Anasınıflarında Gelişme (1995-2002)

Yıllar	Resmi			Özel		
	Okul/Sınıf Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
1995-1996	5.210	8.680	144.236	192	310	4.736
2000-2001	8.053	10.259	190.409	1.323	3.410	33.373
2001-2002	9.012	12.235	222.686	1.665	3.128	29.237

Kaynak: MEB, 2010: 87.

Tablo 2.2'ye bakarsak 5.210 olan Resmi anasınıfı sayısı 9.012'ye yükselerek %72,9 artmıştır. Resmi anasınıflarında görev yapan öğretmen sayısı 8.680'den 12.235'e yükselerek %40,9 artmıştır. Bu sınıflarda öğrenim gören öğrenci sayısı 144.236'dan 222.686'ya yükselerek %54,3 artmıştır. Özel anasınıflarında 192 olan sınıf sayısı 1.665'e yükselerek %767,1'lik büyük bir artış sağlanmıştır. Öğretmen sayısı 310'dan 3.128'e yükselerek %909,03'lük bir artış yaşanmıştır. Özel anasınıflarına devam eden öğrenci sayısı 4.736'dan 29.237'ye yükselerek %517,3'lük büyük bir artış yaşanmıştır. Okulöncesi eğitimde görülen bu büyük artışların nedeni okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi için yürütülen çalışmalar ve projeler olmuştur.

Tablo 2.3. Uygulama Anasınıflarında Gelişme (1999-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
1999-2000	350	837	8.285
2000-2001	339	671	8.399
2001-2002	340	677	8.086

Kaynak: MEB, 2010: 87.

Tablo 2.3'e göre 350 olan Uygulama Okulu sayısı 340'a düşerek %2,8'lik bir azalma yaşanmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 837'den 677'ye düşerek %19,1'lik bir azalma yaşanmıştır. Uygulama sınıflarına devam eden öğrenci sayısı 8.235'ten 8.086'ya düşerek %2,4 azalmıştır.

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu mecliste yapmış olduğu konuşmada okul öncesi ile ilgili olarak:

“Okulöncesi eğitimi, çocuklarımızın sisteme girişteki sosyokültürel farklılıkları en aza indirgeyen ve öğrenmede birliktelik sağlayan bir temel eğitim aşamasıdır. Bu aşamada, ülkemizin her köşesinde çocuklarımızın daha düzgün ve daha güzel Türkçe öğrenmelerine, erken yaşta eğitim sistemine katılmalarına, ilköğretime hazırlanmalarına ve kişilik gelişmesine olanak sağlamak, ağırlıklı ve öncelikli görevlerimiz arasındadır. İlköğretimde olduğu gibi okulöncesi eğitimde de hedefimiz, bu yaş grubundaki çocukların tamamına eğitim hizmeti sunmaktır; ancak, önceliğimizi sosyokültürel ve ekonomik yönden dezavantajlı bölgedeki çocukların eğitimine vermeliyiz” demiştir (TBMMTD, B:91, O:1, 2002: 14).

Metin Bostancıoğlu döneminde 1997 yılında, zorunlu kesintisiz ilköğretimle birlikte başlatılan eğitim reformları sürecinde, okulöncesi eğitimi alanında Bakanlık ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak projeler geliştirilmiştir.

Bu projelerden bazıları:

- Erken Çocukluk Dönemi Gelişimi ve Eğitimi Projesi,
- Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirme Projesi,
- Okulöncesi Veli-Çocuk Eğitim Programı Projesi,

- Aile Çocuk- Eğitimi Projesi,
- Okulöncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş Projesi,
- Çocuk Dostu Öğrenme Ortamı Projesi,
- Psikososyal Okul Projesi,
- Okulöncesi Eğitimi Araştırma Geliştirme Televizyonla Program Yapma Projesi (TBMMTD, B:91, O:1,2002: 14).

Uygulamaya konulan bu projelerle, çocukların sağlık, beslenme, eğitim alanlarında bilişsel ve psiko-sosyal gelişimleri, bütüncül bir şekilde çok yönlü olarak ele alınması hedeflenmiştir. Ayrıca bu dönemde, temel eğitim programında okul öncesi eğitime yer verilerek, Okulöncesi Eğitimin Desteklenmesi ve Yaygınlaştırılması Projesi hazırlanarak Dünya Bankasına iletilmiştir. Ülke genelinde olduğu gibi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde de okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına özel önem verilmiştir. Öncelikle mevcut okullar bünyesinde anasınıfları açılmasına ve yeni yapılacak okulların anasınıfı planlaması suretiyle, okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması hızlandırılmıştır (TBMMTD, B:91, O:1,2002:14).

Metin Bostancıoğlu döneminde özellikle kırsal kesimde ve geri kalmış yörelerde başlatılan hizmetler sonucunda 2001-2002 öğretim yılında okulöncesi eğitimle ilgili olarak, okulöncesi sınıf sayısı % 35, derslik sayısı %186, öğretmen sayısı % 80 ve öğrenci sayısı da % 107 oranında artırılmıştır. Öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla okulöncesi öğretmeni yetiştirme projesiyle, bu alanda öğretmen ihtiyacını karşılanmaya devam edilmiştir. Ayrıca Kız meslek lisesinin çocuk gelişimi, çocuk eğitimi, çocuk bakımı bölümlerinden mezun öğrenciler, Anadolu Üniversitesi önlisans ve lisans tamamlama programlarına katılmış ve bu çerçevede 3.344 usta öğretici yetiştirilerek görevlendirilmiştir.

Okulöncesi eğitimin daha etkin ve verimli olabilmesi için, Bakanlık 2001-2002 öğretim yılında, öğretmen ve yöneticilere yönelik olarak, çocuk hakları ve iş güvenliği semineri, anne-çocuk eğitimi programı formatörlük kursu, ergenlik dönemi değişim projesi öğretmen eğitimi semineri gibi hizmetiçi eğitim faaliyetleri düzenlemiştir (TBMMTD, B:91, O:1,2002:15).

2.2.2.5. İlköğretim

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun ilköğretim konusundaki icraatlarına değinmeden önce ülkemizde kısaca ilköğretimin tarihi gelişimine göz atmakta yarar vardır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde medreselere bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren ilköğretim kurumları 1913 yılında uygulamaya konan “Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkati” ile iptidai ve rüşdi kısımları birleştirilerek ilköğretim altı yıla çıkarılmıştır. Cumhuriyet Döneminde "İkinci Heyet-i İlmiye" toplantısı ile bu süre beş yıla indirilmiştir (MEB, 2010: 88). Cumhuriyet döneminde 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı “Tevhid-i Tedrisat” Kanunu” ile bütün okullar Maarif Vekaletine bağlanmıştır. 1961 yılında kabul edilen 222 sayılı Kanun ile ilköğretimin ilköğretim kurumlarında verileceği, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek bütün çocuklar için mecburi, devlet okullarında parasız olduğu hükmüne bağlanmıştır.

1973 yılında yürürlüğe giren “Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ilköğretimin süresi beş yıldan sekiz yıla çıkarılmış adı da Temel Eğitim olarak değiştirilmiştir. Ancak Yasaya eklenen geçici madde ile ilköğretimin yalnızca ilkokul kısmı zorunlu bırakılmıştır. İlköğretimin tüm yurttan yeterince yaygınlaştırılmamış olmasından dolayı Kanunun bu maddesi tüm yurttan mecburî temel eğitim olarak uygulanamamıştır. 1971-1972 öğretim yılında 16 ilde, 18 okulda deneme amacıyla başlatılan ilköğretim uygulaması, daha sonra terk edildi. Ancak, 1981-1982 öğretim yılında 6 ilde, 10 okulda tekrar ilköğretim uygulamasına geçilmiştir (MEB, 2010: 88).

1739 sayılı Millî Eğitim Kanunu ile “temel eğitim” 7-14 yaşları arasındaki çocukların eğitimini kapsayan bir eğitim düzeyi olarak belirtilmiştir. Ancak 16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı Kanun ile Millî Eğitim Temel Kanununda bazı düzenlemeler yapılmış, “temel eğitim” terimi “ilköğretim” olarak değiştirilmiş, ortaokullar ilköğretim kurumlarından sayılarak, mecburi ilköğretim çağı da 6-14 yaşları arasında kabul edilmiş ve kız, erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır hükmü getirilmiştir.

18 Ağustos 1997'de 4306 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesiyle; 222, 1739 ve 3308 sayılı Yasalarda birlikte veya ayrı ayrı geçen ilkokul ile ortaokul ibareleri

ilköğretim şeklinde değiştirilerek bağımsız ilkokul ve ortaokulların tamamı ilköğretim okuluna dönüştürülmüştür. İlköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması, bu okullarda kesintisiz eğitim yapılması ve bitirenlere ilköğretim diploması verilmesi uygulamasına tüm yurttta başlanmıştır.

222 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda ilköğretim kurumları iki grupta toplanmıştır:

Mecburi Olanlar

1. İlköğretim Okulları (gündüzlü, pansiyonlu, yatılı ilköğretim okulları ve gezici ilköğretim okulları)
2. Yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar
3. Özel eğitime muhtaç çocuklar için kurulacak okullar ve sınıflar

İsteğe Bağlı Olanlar

1. Okulöncesi eğitim kurumları
2. Tamamlayıcı sınıflar ve kurslar (MEB, 2010: 88).

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde ilköğretimle ilgili olarak:

1997-1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesiyle birlikte oluşan derslik ihtiyacını karşılamak için eğitime katkı payı alınması hakkındaki 4306 Sayılı Yasa 18 Ağustos 1997 yılında yürürlüğe girmiştir. 1999 yılı itibariyle yapılan bağışlar ve yardımlardan Ziraat Bankası ve Halk Bankasında toplanan bakiye 55,536 milyar lira olmuştur.

Eğitime katkı payı adı altında toplanan paralardan yapılan harcamalar 1999 yılında, 2 Temmuz 1999 tarihi itibariyle eğitime katkı payından 100 milyon lira proje giderlerine 20.500 trilyon lira taşınmalı eğitime, 4 trilyon lira ilköğretim okullarının donatımına, 95 trilyon lira yapım giderlerinde kullanılmak üzere, toplam 119,600 trilyon lira, ödeme emrine bağlanmıştır (TBMMTD, B:30 O:1, 1999: 566).

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde yaşadığı yerleşim biriminde ilköğretim okulu bulunmayan 6, 7 ve 8 inci sınıf öğrencileri için taşınmalı ilköğretim yaygınlaştırılmıştır. 1999-2000 öğretim yılında 619.324 öğrenci 5341 merkez okula taşınmıştır. Başlatılan yatırım hamlelerinin bir devamı olarak 9’u kız öğrenciler için olmak üzere yatılı ilköğretim bölge okulu sayısı 220’ye pansiyonlu ilköğretim okulu sayısı da 161’e ulaşmıştır.

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde; 1999-2000 öğretim yılında, taşıma kapsamına alınan 619.324 ilköğretim öğrencisine devlet tarafından, Sosyal Yardımlaşma ve Teşvik Fonu’ndan, il ve ilçelerde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kanalıyla öğle yemeği verilmiştir. Ayrıca 4 trilyon 300 milyon liralık kitap, kırtasiye ve çanta parasız olarak dağıtılmıştır.

Pansiyonlu ilköğretim, yatılı ilköğretim bölge okulları başta olmak üzere, taşınmalı sisteme giren ilköğretim okullarında, 900.000 öğrenciye 40’ar gramlık poşetler içerisinde her gün fındık verilmiştir. Verilen toplam miktar 3.650 kilogramdır (TBMMD, B:35 O:1, 1999: 563).

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde ‘‘Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi’’ hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu projeye 2000-2001 öğretim yılında sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimde yüzde 100 okullaşma oranına ulaşılması, birleştirilmiş sınıf uygulamasına aşamalı olarak son verilmesi, sınıf mevcutlarının aşamalı olarak 30’a indirilmesi, ikili öğretimden tekli öğretime geçilmesi, ilköğretimde niteliğin yükseltilmesi hedeflenmiş ve bu hedeflere ulaşabilmek için uygulanacak ilke ve politikalar belirlenmiştir.

Buna göre, okul ve derslik sayısının artırılması, taşınmalı ilköğretimin yaygınlaştırılması, yatılı ilköğretim bölge okulları ile pansiyonlu ilköğretim okullarının yatılılık kapasitelerinin artırılması, başarılı ve yardıma muhtaç öğrencilerin okul gereksinimlerinin karşılanması, okullarda çağdaş ölçülere uygun fiziki altyapının sağlanması, okulların çağdaş teknolojiye uygun araç gereçlerle donatılması için belirlenen hedef, ilke ve politikalar doğrultusunda, öğrenci sayısındaki artış oranları da dikkate alınarak, yapı, tesis, donanım, taşınmalı ilköğretim konularında planlama çalışmaları yapılmıştır (TBMMD, B:57 O:1, 2000:146).

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde geleceğin gereksinimlerini karşılayabilecek, değişen ve gelişen eğitim sistemine, inşaat teknolojisine uygun, yeni ilköğretim programlarının hedeflenen ve istenen nitelikte uygulanmasına olanak sağlayan, arsa özelliklerine, çevre ve iklim koşullarına uyum sağlayacak yeni ilköğretim okulu projeleri, üniversitelerle işbirliği yapılarak hazırlanmıştır (TBMMTD, B:57 O:1, 2000: 147).

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde ilköğretimde sayısal veriler aşağıdaki şekilde olmuştur:

Tablo 2.4. İlkokullarda Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	45.102	1.229.706	9.609.050	317.790	705.140
1999-2000	33.317	1.250.771	10.028.979	325.140	824.789
2000-2001	36.072	1.316.194	10.480.721	345.015	1.071.189
2001-2002	35.052	1.293.697	10.477.616	372.687	1.071.606

Kaynak: MEB, 2010: 89.

Tablo 2.5. İlköğretimde Okul Sayılarında Değişme (Resmi ve Özel İlkokullar) (1998-2002)

Yıllar	Resmi İlkokullar			Özel İlkokullar			Genel Toplam
	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	
1998-1999	10.215	34.218	44.433	622	47	669	45.102
1999-2000	9.029	23.605	32.634	639	44	683	33.317
2000-2001	9.575	25.781	35.356	662	54	716	36.072
2001-2002	9.275	25.149	34.424	575	53	628	35.052

Kaynak: MEB, 2010: 90.

Yukarıda verilen Tablo 5 ve Tablo 6'ya bakacak olursak Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu göreve başladığında 45.102 olan ilkokul sayısı 35.052 olmuştur. İlkokul sayısında %22'lik bir azalma söz konusudur. Bu düşüşün en büyük sebebi nüfusu az olan köy okullarının kapatılarak buradaki öğrencilerin taşınmalı eğitimle başka okullara taşınması ya da YİBO'larda öğrenimlerine devam etmesinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte bir diğer sebep 1999 yılında Marmara bölgesinde meydana gelen depremdir. Bu depremde birçok okul yıkılmış, hasar almış ve kullanılamaz hale gelmiştir.

Yine Metin Bostancıoğlu döneminde ilkokullardaki öğrenci sayısı 9.609.050'den 10.477.616'ya çıkarak %9.03'lük bir artış olmuştur. İkokullardaki öğretmen sayısına bakıldığı zaman 317.790 olan öğretmen sayısı 372.687'ye çıkarak %17'lik bir artış olmuştur. İkokullarda okullaşma oranlarına bakıldığı zaman 1998-1999 öğretim yılında % 89.6, 1999-2000 öğretim yılında % 93.54, 2000-2001 öğretim yılında % 95.28, 2001-2002 öğretim yılında %92.40 olmuştur.

Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları

Nüfusu az olan yerleşim birimlerinde öğrenci mevcudunun azlığından dolayı bütün sınıflara ayrı bir öğretmen verilmesinin zor ve maliyetli olmasından dolayı sınıfların birleştirilmesi zorunluluğunu doğurmuştur. Bu şekilde yürütülen eğitim Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarını ortaya çıkarmıştır. Aşağıdaki Tablo 2.6'da Metin Bostancıoğlu döneminde birleştirilmiş sınıflardaki değişmeyi göstermektedir.

Tablo 2.6. Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	17.092	868.804	32.680
1999-2000	17.138	907.623	29.494
2000-2001	19.559	957.097	32.919
2001-2002	18.517	914.074	35.669

Kaynak: MEB, 2010: 91.

Tablo 2.6'ya bakılacak olursa birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında 17.092 olan okul sayısı 18.517'ye çıkarak %8.3'lük bir artış olmuştur. Öğrenci sayısı 868.804'ten 914.074 çıkarak %5.2 artmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen sayısına bakılacak olursa 32.680 olan öğretmen sayısı 35.669'a çıkarak %9.1'lik bir artış olmuştur.

Taşınmalı İlköğretim

Anayasanın 42. maddesi gereğince kimsenin eğitim-öğretim hakkının engellenemeyeceği ve bütün vatandaşlar için parasız ve zorunlu olduğu belirtilmiştir. Ülkemizin coğrafi şartları ve nüfusun ülke geneline dağılımına bakıldığı zaman bazı bölgelerde kaliteli eğitimin verilmesi güçleşmiştir. Nüfusu az olan bölgelerdeki öğrencilere birleştirilmiş sınıfta eğitim verilmektedir. Eğitimde kalitenin artması ve fırsat eşitliğinin sağlanması için, sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğüne “Taşınmalı İlköğretim” uygulaması başlatılmıştır. Seçilen merkezlerdeki ilköğretim okullarına günü birlik taşınarak eğitim-öğretim görmelerini sağlamak amacıyla yapılan bir uygulamadır.

1989-1990 öğretim yılında Kırklareli ilinde 3, Kocaeli ilinde 2 merkez okulunda deneme mahiyetinde yapılan taşınmalı ilköğretim ile istenilen başarının elde edilmesi sonucunda uygulamanın yaygınlaştırılmasına karar verilmiştir. 1990-1991 öğretim yılında 9 ilde yapılan taşınmalı ilköğretime gösterilen ilgi ve talep üzerine 1998-1999 öğretim yılında 75 ilde uygulamaya geçilmiştir. 2008-2009 öğretim yılı başı itibariyle 80 ilde uygulanmaktadır (MEB, 2010: 92).

Tablo 2.7. Yıllara Göre Taşınmalı İlköğretim İstatistikleri (1998-2002)

Yıllar	Taşınılan Merkez Okul Sayısı	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı
1998-1999	5.649	22.555	492.975
1999-2000	5.370	22.391	621.986
2000-2001	5.150	26.950	569.615
2001-2002	5.373	27.665	636.508

Kaynak: MEB, 2010: 93.

Tablo 2.7’de Taşınmalı ilköğretim istatistiklerine bakılacak olursa 5.649 olan taşınılan merkez sayısı 5.373 olmuş ve % 4.8’lik bir düşüş olmuştur. Taşınan okul sayısı 22.555’ten 27.665’e çıkarak % 22.6’lık bir artış olmuştur. Taşınan öğrenci sayısı 492.975 ’den 636.508’e çıkarak %29.11’lik bir artış olmuştur.

Açık İlköğretim Okulu

Zorunlu ve kesintisiz sekiz yıllık ilköğretim uygulamasına geçilmesiyle birlikte daha önce çeşitli nedenlerden dolayı ortaokula devam edemeyen yurtiçinde ve yurtdışındaki vatandaşlara yönelik olan ve onların uzaktan eğitim ile öğrenimlerini tamamlayabilmelerine olanak sağlayan sistemdir (MEB, 2010: 93).

Tablo 2.8. Açık İlköğretim Okullarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	69.076	-
1999-2000	137.847	89
2000-2001	171.763	137
2001-2002	219.696	143

Kaynak: MEB, 2010: 94.

Tablo 2.8'a göre Açık İlköğretim Okulu'na devam eden öğrenci sayısı 69.076'dan 219.696'ya yükselerek %218.04'lük bir artış yaşanmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 89'dan 143'e yükselerek %60.6'luk bir artış yaşanmıştır.

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO)

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine göre yatılı ilköğretim bölge okulu nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumu, pansiyonlu ilköğretim okulu: merkezi durumda olan yerleşim birimlerinde, öğrencilerin parasız yatılı ve gündüzlü olarak eğitim-öğretim görmeleri için açılan ilköğretim kurumu olarak tanımlanmaktadır.

Yatılı okullarda okuyan çocukların her türlü giderleri devlet tarafından karşılanmaktadır. 1997-1998 öğretim yılında sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının başlatılmasıyla birlikte bu okullar daha da önem kazanmış ve sayılarının hızla artırılması ve yaygınlaştırılması yoluna gidilmiştir (MEB, 2010: 94).

Tablo 2.9. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
1998-1999	171	3.387	84.698
1999-2000	203	3.691	102.388
2000-2001	247	4.589	131.161
2001-2002	275	5.556	139.971

Kaynak: MEB, 2010: 95.

Yukarıdaki Tablo 2.9 1998-2002 yılları arasında Yatılı İlköğretim Bölge okullarındaki sayısal gelişmeleri özetlemektedir. Bu tabloya göre 1999 yılında 171 olan YİBO sayısı 2002 yılında 275'e yükselerek %60.8'lik bir artış sağlanmıştır. Öğrenci sayısı 84.698'den 139.971'e çıkarak %65.25'lik bir artış yaşanmıştır. Okul sayısındaki artış öğrenci sayısındaki artışı yakalayamadığı için sınıflar kalabalıklaşmıştır. Öğretmen sayılarına bakılacak olursa 3.387 olan sayı 5.556'ya çıkarak % 64.03'lük bir artış sağlanmıştır.

Tablo 2.10. İlköğretim Okullarında Değişme (Pansiyonlu İÖO) (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	90	46.760	1.643
1999-2000	141	80.550	2.645
2000-2001	205	122.758	4.313
2001-2002	239	141.638	5.677

Kaynak: MEB, 2010: 96.

Tablo 2.10'a göre 1999 yılında 90 olan PİYO sayısı 239' a yükselerek %165.55'lik büyük bir artış yaşanmıştır. Aynı büyüklükte artış öğrenci sayısında da görülmektedir. 46.760 olan öğrenci sayısı 141.638'e yükselerek %202.9'lük bir artış yaşanmıştır. Öğretmen sayısı 1.643'ten 5.677'ye çıkarak %245.52'lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 2.11. Özel Eğitim Okullarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Görme Engelliler İlköğretim Okulu			İşitme Engelliler İlköğretim Okulu		
	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci
1998-1999	11	221	924	47	918	7.560
1999-2000	11	259	1.000	46	950	6.253
2000-2001	14	286	1.105	46	897	6.308
2001-2002	15	318	1.210	45	945	6.197

Kaynak: MEB, 2010: 98.

Tablo 2.11'e göre 11 olan Görme Engelliler İlköğretim Okulu sayısı 15'e yükselerek %36.3 artmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 221'den 318'e yükselerek %43.8 artmıştır. Bu okullarda öğrenim gören görme engelli öğrenci sayısı 924'ten 1.210'a yükselerek %30.9 artmıştır. İşitme Engelliler Okulu sayısına bakılırsa 47 olan okul sayısı 45'e düşerek %4.2 azalmıştır. Buna karşılık bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 918'den 945'e yükselerek %2.9 artmıştır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 7.560'dan 6.197'ye düşerek %18.02 azalmıştır.

Tablo 2.12. Ortopedik Özürlüler İlköğretim Okulunda Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul	Öğretmen	Öğrenci
1998-1999	4	35	184
1999-2000	4	42	174
2000-2001	5	40	195
2001-2002	4	45	163

Kaynak: MEB, 2010: 99.

Tablo 2.12'ye göre 4 olan Ortopedik Özürlüler İlköğretim Okulu sayısı yıllar içerisinde büyük oranda sabit kalmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 35'ten 45'e yükselerek %28.5 artmıştır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 184'ten 163'e düşerek %10.8 azalmıştır.

2.2.2.6. Ortaöğretim

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde ortaöğretimde yapılan çalışmalara geçmeden önce Türk Milli Eğitiminde ortaöğretimin 1923-2011 yılları arasında yaşadığı tarihsel gelişim süreci, ortaöğretim kurumlarının çeşidi ve yapısı hakkında bilgi verildikten sonra Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde yapılan icraatlar değerlendirilecektir.

Eğitim sistemi içinde ortaöğretim ilköğretimle yükseköğretim arasında ara kademeyi teşkil etmekte ve çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelmektedir. Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılmasına ilişkin Talim ve Terbiye Kurulunun 07/06/2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile üç yıllık genel, meslekî ve teknik liselerin eğitim ve öğretim süresi, 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere, kademeli olarak 4 yıla çıkartılmıştır. Orta öğretim kurumları; genel ve mesleki-teknik ortaöğretim kurumları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır:

Genel Orta Öğretim

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde genel ortaöğretim içerisinde Genel Lise, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Spor Lisesi, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Özel Türk, Yabancı, Azınlık ve Uluslararası Liseleri bulunmaktaydı.

Genel Liseler

Liseler 4 yıllık eğitim ve öğretim veren öğrencileri hayata ve yükseköğretime hazırlayan okullardır. 1924 yılında yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile bütün öğretim kurumları Maarif Vekâletine bağlanmış idadi ve sultani adındaki eğitim kuruluşları 3 yıllık ortaokul ve 3 yıllık lise şekline dönüştürülmüştür.

Genel ortaöğretim kurumlarında uygulanmakta olan 7 alan 2005-2006 öğretim yılında; “Fen Bilimleri, Türkçe-Matematik, Sosyal Bilimler ve Yabancı Dil” olmak üzere 4 alana indirilmiştir. Öğrenciler 9’uncu sınıftan 10’uncu sınıfa geçişte çeşitli kıstaslara dayanılarak alanlara yönlendirilir (MEB, 2010: 107).

Tablo 2.13. Resmi ve Özel Liselerde Değişme (açıköğretim dahil) (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	2.598	366.104	1.282.605	71.344	296.830
1999-2000	2.656	430.014	1.399.912	70.137	295.263
2000-2001	2.747	502.820	1.487.415	71.502	289.300
2001-2002	2.635	582.307	1.673.363	72.621	323.299

Kaynak: MEB, 2010: 108.

Tablo 2.13'e bakılacak olursa Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde resmi ve özel liselerde; 2598 olan okul sayısı 2635'e çıkarak %1.4 artış sağlanmıştır. Öğrenci sayısı 1.282.605'ten 1.673.363' e çıkarak %30.4 artmıştır. Öğretmen sayısı 71.344'ten 72.621 e çıkarak %1.7 artmıştır. Liselerde öğrenci sayısındaki artışı okul sayısındaki artış yakalayamadığı için sınıflar kalabalıklaşmış ve bazı liselerde ikili eğitim yapılmaya devam edilmiştir. Genel liselerde öğrenci sayısının artış sebebi olarak 1999 yılında YÖK'ün meslek liselerine koyduğu katsayı kararıdır. Bu karar öğrencilerin meslek liselerine olan ilgisini azaltmış onları genel liselere yönlendirmiştir.

Tablo 2.14. Genel Liselerde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	1.583	289.467	885.647	46.770	227.182
1999-2000	1.553	332.315	904.925	45.361	215.170
2000-2001	1.557	399.960	988.562	46.051	202.342
2001-2002	1.560	479.965	1.130.708	48.760	217.818

Kaynak: MEB, 2010: 109.

Tablo 2.14'e göre genel liselerde 1.583 olan okul sayısı 1.560'a düşerek %1.4 azalmıştır. 885.647 olan öğrenci sayısı 1.130.708'e yükselerek %27.6 artmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 46.770'den 48.760'a çıkarak %4.2 artmıştır. Genel liselerde öğrenci sayısında meydana gelen artışın nedeni YÖK'ün aldığı katsayı kararı nedeniyle meslek liselerine olan talebin azalmasıdır.

Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler

Yabancı dil ağırlıklı program uygulayan bu okullar; liselerin bünyesinde faaliyet gösteren ve ilköğretim üzerine bir yıl hazırlık sınıfı ile en az üç yıl öğrenim süresi olan liselerdir. Amacı öğrencilerin, yabancı dil öğrenmelerini, gelişen teknolojileri izleyebilmelerini ve kullanabilmelerini sağlamak ve ilgi, yetenek ve başarılarına göre yükseköğretim programlarına hazırlanmaları amacıyla genel liseler bünyesinde açılmıştır. Bu uygulamaya 1992-1993 öğretim yılında 28 lisede başlanmıştır. Bu okullar, 1 yılı hazırlık olmak üzere öğrenim süresi 4 yıldır.

Bu okullarda, matematik ve fen grubu derslerinin öğretimi yabancı dille yapılmakta iken 2004-2005 eğitim-öğretim yılında getirilen yeni bir düzenleme ile bu derslerin öncelikle Türkçe öğretilmesi esası getirilmiştir. Yabancı dilde öğretim öğrenci tercihine, okulun imkânlarına ve bu dersleri yabancı dilde okutabilecek öğretmen yeterliliği esasına bağlanmıştır. Kamuoyunda süper lise olarak bilinen yabancı dil ağırlıklı program uygulayan bu okullar, Talim ve Terbiye Kurulunun 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile kademeli olarak Anadolu Lisesine dönüştürülmüştür (MEB, 2010: 110).

Anadolu Liseleri

Öğretim süresi ilkokul üzerine 7 yıl iken 16.08.1997 tarihinde çıkarılan 8 Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Yasası ile 6, 7, 8 inci sınıfları ilköğretim kapsamına alınmıştır. Matematik ve fen grubu derslerinin öğretimi yabancı dille yapılmakta iken 2004-2005 eğitim-öğretim yılında getirilen yeni bir düzenleme ile bu derslerin öncelikle Türkçe öğretilmesi esası getirilmiştir. Yabancı dilde öğretim öğrenci tercihine, okulun imkânlarına ve bu dersleri yabancı dilde okutabilecek öğretmen yeterliliği esasına bağlanmıştır.

Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) ile öğrenci alınmakta iken bunun yerine, Ortaöğretime Geçiş Sistemine (OGES) geçilmiştir. OGES kapsamında yer alan Seviye Belirleme Sınavları (SBS); ilköğretimin 6, 7 ve 8'inci sınıflarında zorunlu derslerin öğretim programlarından ders yılı sonunda yapılan merkezî sistem sınavlarıdır. Bu sınavlar yarışma sınavı niteliğinde olmayıp öğrencinin derslerden elde ettiği kazanımlarının ne ölçüde kazanıldığıнын ölçülmesini amaçlamaktadır. 2009-2010 öğretim yılından itibaren bu okullara (SBS) sonuçlarına göre öğrenci alınmıştır (MEB, 2010:111).

Tablo 2.15. Anadolu Liselerinde Gelişme

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	403	47.112	109.914	10.863	21.069
1999-2000	413	59.639	158.738	11.430	24.716
2000-2001	415	55.752	202.399	11.352	31.114
2001-2002	419	57.751	241.519	11.863	63.981

Kaynak: MEB, 2010: 111.

Tablo 2.15'e göre Metin Bostancıoğlu'nun Bakanlığı döneminde 403 olan Anadolu Lisesi sayısı 419' a çıkarak %3.9'luk bir artış yaşanmıştır. Öğrenci sayısı 109.914'ten 241.519'a çıkarak %119.73'lük bir artış yaşanmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 10.863'den 11.863'e yükselerek %9.2 azalmıştır.

Çok Programlı Liseler

Çok programlı liseler Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 29'uncu maddesine göre nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerindeki eğitim binaları, öğretmen, yönetici ve diğer personelden azami ölçüde yararlanılarak kaynak israfının önlenmesi, orta öğrenim çağındaki öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, eğitim maliyetinin düşürülmesi, eğitimde verimliliğin yükseltilmesi, en az kaynak kullanılarak en çok yarar sağlanması amacıyla açılmış okullardır (MEB, 2010:111).

Tablo 2.16. Çok Programlı Liseler (1998-2001)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	42	2.910	6.314	501	2.859
1999-2000	88	7.664	16.585	1.287	5.028
2000-2001	138	12.840	29.663	2.180	-

Kaynak: MEB, 2010: 112.

Tablo 2.16 incelenecek olursa daha çok kırsal ve küçük yerleşim merkezlerinde açılan Çok Programlı Liselerin 42 olan sayısı 138'e çıkarak %228,57'lik büyük bir artış sağlanmıştır. 6314 olan öğrenci sayısı 29.663'e çıkarak %369,79'luk bir artış yaşanmıştır. Büyük oranlarda artış öğretmen sayılarında da görülmektedir. Öğretmen sayısı %335.12 artmıştır.

Fen Liseleri

Ülkemizin ihtiyacı olan fen ve bilim adamlarını yetiştirmek amacıyla 1964 yılında Ford Vakfı'nın desteğiyle ilk Fen Lisesi Ankara'da açılmıştır. Bugün ise sayıları 96'ya ulaşmıştır. Okula her yıl alınacak öğrenci sayısı 96'yı, bir sınıftaki öğrenci sayısı 24'ü geçmez. Karma ve yatılı okullardır. Öğretim süresi 4 yıldır ve merkezi sınav sistemiyle öğrenci almaktadır (MEB, 2010:112).

Tablo 2.17. Fen Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	41	3.367	8.825	695	2.200
1999-2000	45	3.385	9.823	668	2.910
2000-2001	48	3.736	9.726	724	2.313
2001-2002	54	4.294	10.770	953	2.717

Kaynak: MEB, 2010: 112.

Tablo 2.17'ye göre Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde Fen Liselerinde sayısal değişimler şu şekilde olmuştur. 41 olan Fen Lisesi sayısı 54'e yükselmiştir. %31.7'lik bir artış sağlanmıştır. Öğrenci sayısı 8.825'ten 10.770'e yükselerek %22.03'lük bir artış yaşanmıştır. Öğretmen sayısı 695'ten 953'e yükselmiş ve %37.1'lik bir artış sağlanmıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

İlk kez 1989-1990 öğretim yılında İstanbul'da açılmıştır. Bugün ise sayıları 57'ye ulaşmıştır. Okulun öğretim süresi 4 yıldır. Bu okullara yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır. Yetenek sınavı okul müdürünün başkanlığında, ilgili alan şefi ile alan dersleri öğretmenlerinden en az üç üyeden oluşan komisyonca yazılı, sözlü ve uygulamalı olarak veya bunlardan bir ya da bir kaçını ile yapılır. Okulda Resim ve Müzik alanları bulunmaktadır. Bir öğretim yılında Resim ve Müzik alanlarına alınacak öğrenci sayısı 24'ü geçmez. Eğitim-öğretim Türkçe yapılıdır (MEB, 2010:113).

Tablo 2.18. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	21	977	2.831	321	599
1999-2000	30	1.470	3.405	391	660
2000-2001	38	1.688	4.159	444	558
2001-2002	45	2.169	5.355	514	1.034

Kaynak: MEB, 2010: 113.

Tablo 2.18 analiz edilecek olursa Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki sayısal değişmeler şu şekilde olmuştur. 21 olan okul sayısı 45'e yükselerek %114.2'lik bir artış sağlanmıştır. Öğrenci sayısı 2.831'den 5.355'e yükselerek %89.1'lik bir artış sağlanmıştır. Öğretmen sayısı 321'den 514'e çıkarak %60.1'lik bir artış sağlanmıştır.

Öğretmen Liseleri ve Anadolu Öğretmen Liseleri

1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Yasası ile öğretmen yetiştirme politikalarında önemli bir değişiklik olmuştur. Bu yasayla öğretmenliğin tanımı yeniden yapılmış ve özel bir ihtisas mesleği olduğu vurgulanmıştır. Yasa ayrıca, temel eğitimin beş yıldan sekiz yıla çıkarılması; her seviyedeki öğretmenin yükseköğrenim görmesi ilkesini ön plana çıkarmış ve buna göre öğretmen yetiştiren kurumların lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere olanak verecek şekilde düzenlenmesini hükme bağlamıştır.

Bu hükümler çerçevesinde 1974-1975 öğretim yılında köklü bir geçmişe ve deneyime sahip olan ilk öğretmen okullarının bir bölümü öğretmen yetiştirme işlevini yitirerek üç yıllık öğretmen liseleri haline getirilmiştir. Öğretmen liseleri 1989-1990 öğretim yılında öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına kaynak oluşturmak üzere, Anadolu öğretmen liseleri adıyla yeniden yapılandırılmıştır (MEB, 2010:115).

Tablo 2.19. Anadolu Öğretmen Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun	
1998-1999	81	8.225	26.393	1.804	6.035	
1999-2000	86	10.199	30.565	1.743	5.218	
2000-2001	92	10.604	32.959	2.124	5.659	
2001-2002	97	6.866	32.799	2.387	8.592	

Kaynak: MEB, 2010: 115.

Tablo 2.19'a göre 81 olan Anadolu Öğretmen Lisesi sayısı 97'ye çıkarak %19.75'lik bir artış yaşanmıştır. 26.393 olan öğrenci sayısı 32.799'a çıkarak %24.27'lik bir artış sağlanmıştır. Öğretmen sayısı 1.804'ten 2.387'ye çıkarak %32.3'lük bir artış sağlanmıştır.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Ülkemizde mesleki ve teknik öğretimin uzun bir geçmişi vardır. Halen faaliyet gösteren meslek okullarının bir kısmı 19. yüzyılın ortalarında kurulmuştur. Mithat Paşa ilk defa Islâhane adıyla 1861'de Niş'te bir sanat okulu açmıştır. 1868'de İstanbul Sultan Ahmet Sanat Okulu, Bursa Tophane Sanat Okulu 19.yüzyılda açılan ilk sanat okullarıdır. Kız Teknik Öğretim alanında yine Mithat Paşa ilk Islâhane'yi 1865'de Ruscuk'ta açmıştır; daha sonraki yıllarda Ahmet Vefik Paşa tarafından yeni Kız Sanat Okulu açılmıştır. 1883 yılında da zamanın Ticaret Bakanı Suphi Paşa 'Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi' adıyla ilk ticaret okulunu açmıştır.

Cumhuriyetten önce mahalli gruplar tarafından kurulan meslek okulları, devletin eğitim politikası arasında yer almadığından sınırlı ölçüde gelişme göstermiştir. Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte devlet mesleki ve teknik eğitimin durumu ile ilgilenmiş, Atatürk, mesleki ve teknik eğitimin kurulması ve yaygınlaştırılması için özel ilgi göstermiştir. Bu dönemde Millî Eğitime verilecek yönün esaslarını tespit etmek, gelişmiş memleketlerin uygulamalarından faydalanmak için yabancı uzmanlar davet edilmiştir. 1927 yılında meslek okulları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmış, bu yıldan itibaren mesleki ve teknik eğitimle ilgili olarak öğretmenlerin yetiştirilmesi, programlarının hazırlanması, fiziki tesislerin temin edilmesi, teşkilatlanma, maddi destek sağlanması gibi konular Millî Eğitim Bakanlığının görevleri arasında yer almıştır.

Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumları

a) Erkek Teknik Öğretim Okulları

b) Kız Teknik Öğretim Okulları

c) Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları

d) Sağlık Meslek Liseleri olarak eğitim ve öğretimlerini sürdürmektedir (MEB, 2010: 116).

Erkek Teknik Öğretim Kurumları

Tablo 2.20. Teknik Liselerde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	266	-	28.954	6	6.967
1999-2000	274	3.650	25.571	98	7.658
2000-2001	276	2.703	24.106	207	7.166
2001-2002	282	2.556	20.124	94	7.238

Kaynak: MEB, 2010: 118.

Tablo 2.20'ye göre Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde 266 olan Teknik Lise sayısı 282'ye çıkmıştır. Buna karşılık öğrenci sayısı 28.954'ten 20.124'e düşerek %30.4'lük bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşün en büyük sebebi 1999 yılında uygulamaya konulan üniversiteye giriş sınavında meslek liselilere yönelik katsayı uygulamasıdır

Anadolu Teknik Liseleri

Anadolu teknik liseleri ilk kez 1983-1984 eğitim-öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. Bu kurumlarda ortak genel kültür derslerinin yanısıra sanayinin ihtiyacı olan endüstriyel teknik alanlarda mesleki dersler verilmektedir.

Tablo 2.21. Anadolu Teknik Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	155	6.044	21.564	1.081	2.564
1999-2000	174	7.111	22.968	1.049	3.443
2000-2001	174	6.103	23.006	976	4.186
2001-2002	175	6.953	24.283	1.082	9.621

Kaynak: MEB, 2010: 119.

Tablo 2.21 incelenecek olursa 155 olan Anadolu Teknik Lisesi sayısı 175'e yükselerek %12.9 artış sağlanmıştır. 21.564 olan öğrenci sayısı 24.283'e yükselerek %12.6 artmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı yıllar içerisinde düşüş yaşasa da aynı sayıya ulaşmıştır.

Anadolu Meslek Liseleri

Anadolu Teknik liseleri ilk kez 1982-1983 eğitim-öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. Bu kurumlarda ortak genel kültür derslerinin yanısıra sanayinin ihtiyacı olan endüstriyel teknik alanlarda mesleki dersler verilmektedir. Ayrıca en az bir yabancı dil kazandırmak hedeflenmiştir.

Tablo 2.22. Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	31	1.142	3.286	96	-
1999-2000	170	1.185	3.196	116	942
2000-2001	189	1.824	5.316	201	786
2001-2002	198	1.357	4.269	99	3.041

Kaynak: MEB, 2010: 119.

Tablo 2.22'ye göre 31 olan Anadolu Meslek Lisesi sayısı 198'e yükselerek %538.7'lik büyük bir artış yaşanmıştır. Öğrenci sayısı 3.286'dan 4.269'a çıkarak %29.9'luk bir artış sağlanmıştır. Öğretmen sayısında ise %3.1'lik bir düşüş yaşanmıştır.

Endüstri Meslek Liseleri

Erkek Sanat Okulları olarak açılan bu okullar 1927 yılına kadar vilayet ve belediyelerin yönetiminde kalmış, bu tarihte Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. 1942-1943 öğretim yılında bu okullar Sanat Enstitüsü haline

getirilmiştir. 1973-1974 öğretim yılında Endüstri Meslek Lisesi adını almıştır. Bu okulların eğitim süresi 4 yıl olup sınavsız öğrenci alınmaktadır (MEB, 2010:118).

Tablo 2.23. Endüstri Meslek Liselerinde Gelişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	426	101.285	274.190	20.420	54.524
1999-2000	428	90.280	260.514	21.418	64.329
2000-2001	431	91.059	262.343	22.437	70.053
2001-2002	432	95.734	249.312	23.525	61.340

Kaynak: MEB, 2010: 121.

Tablo 2.23'e göre 426 olan okul sayısı 432'ye yükselerek %1.4'lük artış sağlanmıştır. Öğrenci sayısı ise 274.190'dan 249.312'ye düşmüş ve %9.07'lik bir azalma yaşanmıştır. Öğretmen sayısı 20.420'den 23.525'e çıkarak %15.2'lik bir artış sağlanmıştır.

Çok Programlı Liseler

Genel lise programına devam eden öğrenciler eğitiminin tamamını okullarında yapmaktadırlar. Çok programlı liseler 1989-1990 eğitim-öğretim yılından itibaren açılmaya başlanmıştır. Çok programlı liselere kayıt yaptıracak öğrencilerin öğrenim görmek istedikleri programın gerektirdiği özel şartları taşımaları gerekmektedir.

Türk Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilere ortaöğretim seviyesinde ortak genel kültür vermek, onlara kişi ve toplumun problemlerini tanıtmak, çözüm yolları aramak, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasında katkıda bulunma bilinci ve gücünü kazandırma amacına yönelik, genel ortaöğretim programları, imam-hatip programları ile mesleki ve teknik alanlarda mesleki formasyon kazandıran eğitim kurumlarıdır.

Tablo 2.24. Çok Programlı Liselerde Değişme (Erkek Teknik Öğretim)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun Sayısı
1998-1999	152	14.115	40.891	3.015	-
1999-2000	150	14.193	39.043	3.024	9.917
2000-2001	151	5.138	39.504	3.347	12.246
2001-2002	230	20.943	50.176	4.199	13.413

Kaynak: MEB, 2010: 122.

Tablo 2.24 incelenecek olursa 152 olan Çok Programlı Lise sayısı 230'a yükselerek %51.3 artmıştır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 40.891'den 50.176'ya yükselerek %22.7 artmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 3.015'ten 4.199'a yükselerek %39.2 artmıştır.

Kız Teknik Öğretim Kurumları

Osmanlı İmparatorluğu zamanında ilk defa Mithat Paşa tarafından kimsesiz kız çocuklarına iş bulmayı, hem ülkenin bazı küçük sanat ihtiyacını karşılamayı, hem de orduya gerekli olan kumaş ve giysileri temin etmeyi sağlamak amacıyla 1865 yılında Rusçuk'ta ilk "Kız Sanayi Mektebi"ni faaliyete geçirilmiştir. Mithat Paşa İstanbul'a geldikten sonra 1869'da Yedikule'deki fabrikalarda çalıştırılmak, askerin çamaşır ve sargı ihtiyaçlarını karşılamak üzere 50 öğrenci ile "Kız Sanayi Mektebi"ni açmıştır.

1927-1928 öğretim yılından itibaren, genç kızlarımızı iyi bir vatandaş ve becerikli bir ev kadını olarak yetiştirmeyi amaçlayan, ilkokula dayalı 5 yıl süreli kız enstitülerinin ilki olan İsmet Paşa Kız Enstitüsü 1927 yılında Ankara'da açılmıştır. 1929 yılında ilk defa İstanbul'da Terzilik Okulu faaliyete geçirilmiş ve bu okul, 1938-1939 eğitim öğretim yılında Erkek Terzilik Okulu adını almıştır.

Kız enstitüleri ile akşam kız sanat okullarından mezun olanların, ihtisaslaşmalarına imkân sağlamak amacıyla, 1946-1947 eğitim-öğretim yılında İstanbul Beyoğlu Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü açılmıştır. Beş yıl süreli esas ve iki yıl süreli özel bölümlerden meydana gelen kız enstitülerinin programları, 1963-1964 öğretim yılına kadar devam etmiştir. 1963-1964 öğretim yılından itibaren kız enstitüleri, ortaokula dayalı 3 yıl süreli meslek okulu haline getirilmiş ve bu liselerde meslek bölümü seçimine dayalı programlar (Giyim, Çocuk Gelişimi ve Bakımı, El Sanatları ve Çiçek, Beslenme ve Ev Yönetimi,

Nakış ve Resim) uygulamaya konulmuştur. Aynı yıl, çocuk gelişimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin uygulama yapmaları ve çocukları eğiterek ilköğretime hazırlamaları amacıyla, uygulama sınıfları açılmıştır.

2002-2003 eğitim öğretim yılında 4702 sayılı Kanun gereğince, eğitim maliyetini azaltmak, kaynakları daha verimli kullanmak ve eğitimin niteliğini artırmak amacıyla, öncelikle küçük yerleşim birimlerinde olmak üzere mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren Anadolu teknik lise, Anadolu meslek lisesi, teknik lise ve meslek lisesi seviyesindeki ortaöğretim programlarının tümü, çıraklık eğitimi programları ile belge ve sertifikaya götüren yaygın mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri (METEM) faaliyete geçirilmiştir.

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, eğitim hizmetlerini daha çağdaş ve sektördeki gelişmelere paralel bir yapıya kavuşturmak amacıyla 1993 yılında Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme (METGE) Projesini başlatmıştır. Metge Projesinin amaçları, yerel ihtiyaçlara duyarlı okul yapısı ve öğretim sistemi geliştirmek, çevrenin katılımını sağlamak, ihtiyaçlara yönelik modüler eğitim programı geliştirmek, meslek standartlarını öğretime taşımak, kaynak materyalleri (modül v.b.) hazırlamak, öğrencileri iş hayatı hakkında bilinçlendirmek, kaynak yaratmak, okulların donanımını arttırmaktır.

Proje kapsamında; 1996-1997 eğitim öğretim yılında başlayan ilk modüler program uygulaması, 2000-2001 eğitim öğretim yılında Türkiye genelindeki tüm Kız Teknik Öğretim okullarında kademeli olarak uygulanmaya başlamıştır.

2003-2004 öğretim yılında Türkiye genelindeki Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı örgün eğitim okul ve kurumlarında 20 alan 72 dal ve 6 bölüm ile toplam 78 çeşit program uygulamaya konulmuştur.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 07/06/2005 tarih ve 184 sayılı Kurul Kararı ile genel, mesleki ve teknik liseler 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren 9'uncu sınıftan başlamak üzere kademeli olarak 4 yıla çıkarılmış ve 9'uncu sınıf genel liseler ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında ortak sınıf olarak kabul edilmiştir.

Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) kapsamında ISCED 97 baz alınarak 42 alan 197 dalda mesleki ve teknik eğitimde geniş tabanlı

yatay ve dikey geçişlere imkân veren alan/dal esasına dayalı modüler yapıdaki çerçeve öğretim programları hazırlanmış ve 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren Türkiye genelinde tüm mesleki ve teknik eğitim kurumlarında kademeli olarak uygulamaya konulmuştur (MEB, 2010: 125-128).

Tablo 2.25. Kız Teknik/Teknik Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	39	-	405	-	153
1999-2000	35	155	488	12	82
2000-2001	8	54	244	8	109
2001-2002	19	27	148	3	266

Kaynak: MEB, 2010: 130.

Tablo 2.25'e göre 39 olan kız teknik lisesi sayısı 19'a düşerek %51.2 azalmıştır. 405 olan okula devam eden öğrenci sayısı 148'e düşerek %63.4 azalmıştır.

Tablo 2.26. Anadolu Kız Meslek/Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	149	7.319	20.945	1.066	4.002
1999-2000	177	7.866	22.910	968	4.655
2000-2001	180	7.685	24.885	1.288	4.648
2001-2002	186	8.729	27.800	990	6.593

Kaynak: MEB, 2010: 131.

Tablo 2.26'ya göre 149 olan Anadolu Kız Meslek Lisesi sayısı 186'ya yükselerek %24.8 artmıştır. Öğrenci sayısı 20.945'ten 27.800'e çıkarak %32.7 artmıştır. Bu artışlar öğretmen sayılarında görülmemektedir. Tabloya göre öğretmen sayısı %7.1 azalmıştır.

Tablo 2.27. Kız Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	402	23.521	74.046	11.415	20.911
1999-2000	389	22.420	65.272	11.327	19.710
2000-2001	376	25.926	67.006	9.685	19.126
2001-2002	375	38.260	79.637	10.198	14.564

Kaynak: MEB, 2010: 134.

Tablo 2.27'ye bakılacak olursa Kız Meslek Liselerinde sayısal değişim Őu Őekilde olmuŐtur. 402 olan okul sayısı 375' e dűŐerek %6.7 azalmıŐtır. Okul sayısındaki bu azalmaya karŐın 2đrenci sayısı 74.046'dan 79.637'ye yűkselerek %7.5 artmıŐtır. Bunun sonucu olarak sınıf mevcutları artmıŐtır. 2đretmen sayısı ise 11.415'ten 10.198'e dűŐerek %10.6 azalmıŐtır.

Ticaret ve Turizm 2đretimi Kurumları

Ticaret ve turizm 2đretimi okul/kurumlarında hizmet sekt2rűne y2nelik; ticaret, turizm, iletiŐim ve adalet eđitiminin muhasebe ve finansman, bűro y2netimi, pazarlama ve perakende, biliŐim teknolojileri, yiyecek i2ecek hizmetleri, konaklama ve seyahat hizmetleri, eđlence hizmetleri, lojistik, radyo-TV, gazetecilik, adalet vb. alanlarının ihtiya2 duyduđu nitelikli insan gűcű yetiŐtirilmektedir.

Bu okul/kurumlar Ticaret Meslek Liseleri ile Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleridir. Ticaret Meslek Liselerinin bűnyesinde Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Anadolu İletiŐim Meslek Liseleri, Adalet Meslek Liseleri programları da uygulanmaktadır. Turizm Eđitim Merkezleri, sekt2rűn kısa sűrede ihtiya2 duyduđu nitelikli elemanları yaygın eđitim yoluyla yetiŐtiren eđitim kurumlarıdır. Ayrıca, diđer mesleki ve teknik eđitim birimlerinde olduđu gibi Ticaret ve Turizm 2đretimi Genel Műdűrlűđű'ne bađlı 2ok Programlı Lise ile Mesleki ve Teknik Eđitim Merkezleri de bulunmaktadır. Bu okullarda 2đrenim g2ren 2đrenciler, 3308 sayılı Meslekî Eđitim Kanunu ile Meslekî ve Teknik Eđitim Y2netmeliđi hűkűmlerine g2re uygulamalı eđitimlerini ger2ek iŐ ve hizmet ortamlarında yapmaktadırlar.

Programı tamamlayarak mezun olan 2đrenci, alan diploması olarak yűsek2đrenime de devam edebilir. Mezun olan 2đrenci 2đrenimi sırasında se2tiđi dalda/meslekte kazandığı yeterliklerin karŐılıđında sertifika almayı ve iŐyeri a2ma belgesi almayı da hak kazanır. 2đretim programının herhangi bir yılından ayrılan 2đrencinin kazandığı yeterlikler sertifika programlarında değerlendirilir (MEB, 2010:144).

Ticaret Meslek Liseleri

Bu okullarda kamu ve 2zel sekt2rűn ihtiya2 duyduđu muhasebe-finance, bűro y2netimi ve sekreterlik, pazarlama ve perakende, biliŐim teknolojileri,

ulaştırma, gazetecilik, radyo televizyon, adalet vb. iş ve hizmet alanlarında görev yapacak veya kendi başına iş yapabilecek nitelikli insan gücü yetiştirilmektedir (MEB, 2010:145).

Tablo 2.28. Ticaret Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	300	70.433	190.527	7.772	44.645
1999-2000	307	63.595	191.350	7.961	47.954
2000-2001	318	60.938	186.957	7.959	50.137
2001-2002	328	51.318	169.626	9.008	48.026

Kaynak: MEB, 2010: 146.

Tablo 2.28 incelenecek olursa Ticaret Meslek Liselerinde sayısal değişme şu şekilde olmuştur. 300 olan okul sayısı 328'e yükselerek %9.3 artmıştır. 190.527 olan öğrenci sayısı 169.626'ya düşerek %10.9 azalmıştır. Öğretmen sayısı 7.772'den 9.008'e çıkarak %15.9 artmıştır.

Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

Bacasız sanayi olarak adlandırılan ve ülke ekonomisini kalkındıracak döviz girdilerinin en büyük kaynaklarından olan turizm ve bunun temel alt yapısını oluşturan konaklama sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yükseköğrenime hazırlayan 4 yıl süreli meslek liseleridir. Bu okullarda Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi programı uygulanmaktadır.

1961-1962 öğretim yılında otelcilik okulu olarak ilki Ankara'da, ikincisi 1967-1968 öğretim yılında İstanbul'da açılan bu okulların adı, 1975 yılında Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olarak değiştirilmiştir. 1984-1985 öğretim yılında bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri açılmıştır (MEB, 2010:147).

Tablo 2.29. Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	56	4.145	14.746	1.194	3.028
1999-2000	60	2.912	13.371	1.261	3.488
2000-2001	62	2.942	12.671	1.263	3.482
2001-2002	66	4.441	13.153	1.217	3.527

Kaynak: MEB, 2010: 148.

Tablo 2.29 incelenecek olursa 56 olan otelcilik ve turizm meslek lisesi sayısı 66'ya yükselerek %17.8 artmıştır. 14.746 olan öğrenci sayısı 13.153'e düşerek %10.8 azalmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 1.194'ten 1.217'ye yükselerek %1.9 artmıştır.

Anadolu Ticaret Meslek Liseler

Anadolu Ticaret Meslek Liseleri 1983-1984 öğretim yılında açılmıştır. Bu liseler; muhasebe ve finansman, pazarlama ve perakende, büro yönetimi ve sekreterlik, bilişim teknolojileri, elektrik-elektronik teknolojileri ve ulaştırma alanlarında kamu ve özel sektörde görev alacak veya kendi başına iş yapabilecek, yabancı dil bilir nitelikli insan gücünün yetiştirildiği ilköğretim üzerine dört yıl eğitim-öğretim veren okullardır (MEB, 2010:147).

Tablo 2.30. Anadolu Ticaret Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	127	5.443	17.287	608	3.500
1999-2000	135	5.095	18.358	617	4.152
2000-2001	135	5.652	21.408	725	4.232
2001-2002	152	4.813	18.086	659	5.955

Kaynak: MEB, 2010: 152.

Tablo 2.30 yorumlanacak olursa 127 olan Anadolu Ticaret Meslek Lisesi Sayısı 152'ye çıkarak %19.6 artmıştır. 17.287 olan öğrenci sayısı 18.086'ya çıkarak %4.6 artmıştır. Öğretmen sayısı 608'den 659'a yükselerek %8.3 artmıştır.

Sağlık Meslek Liseleri

Yardımcı sağlık personelinin yetiştirilmeye başlanması yaklaşık 1,5 asır öncesine dayanmakla birlikte asıl gelişme Cumhuriyet döneminde olmuştur. Sağlık Bakanlığının kuruluşunu müteakip 1924 yılında Sağlık Memurları Okulları, 1937 yılında Köy Ebe Okulları, 1946 yılında Hemşirelik Okulları açılmıştır. Bu okullarda, öğretim süresi ve ders değişiklikleri yapılmak suretiyle 1961 yılına kadar hemşire, ebe ve sağlık memuru yetiştirilmiştir.

1961 yılında, sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına paralel olarak yapılan yeni bir organizasyonla bütün bölümler 4 yıla çıkarılarak Hemşire, Ebe, Sağlık Memuru, Çevre Sağlığı, Laboratuvar, Radyoloji Teknisyenliği bölümleri müfredat programları ayrı ayrı hazırlanmıştır.

Sağlık meslek liselerinde Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine, sağlık eğitiminin özel amaçlarına uygun olarak ortaöğretim seviyesinde ortak genel kültür vererek, her bölüm için özel mesleki bilgi ve beceri kazandıran, öğrencileri hayata, sağlık alanına ve yükseköğrenime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. Bu okullardan mezun olanlar özel ve resmi sağlık kuruluşlarında yardımcı sağlık personeli olarak görev yapmaktadır. Anadolu sağlık meslek liselerinde ise bu genel ve özel amaçların yanında aynı zamanda yabancı dil öğretilmesi de amaçlanmaktadır (MEB, 2010:158).

Tablo 2.31. Sağlık Meslek Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	1	60	390	16	65
2000-2001	2	120	510	20	60
2001-2002	2	90	600	23	55
2002-2003	2	120	720	24	60

Kaynak: MEB, 2010: 159.

Din Öğretimi

3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanununun 4. maddesinde, “Maarif Vekâleti, yüksek diniyât mütehassısları yetiştirmek üzere Dârülfünunda bir ilâhiyat Fakültesi te’sis ve imamet, hitabet gibi hidemât-ı diniyenin ifası vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için de ayrı mektepler küşâd edecektir.” hükmüne yer verilmiştir.

Tevhid-i Tedrisat Kanununda, diğerk Mesleki Eğitim Kurumları'nın isimleri bizzat zikredilmezken, dinî eğitim ve öğretim yaptıracak olan İmam-Hatip okullarının ve İlâhiyat Fakültelerinin isimleri özellikle zikredilmiştir. Bunun nedeni ise, Osmanlı Devleti döneminde açılmış olan ve 1924'te kapatılan dinî eğitim ve öğretim kurumlarının yerine, yeni bir anlayışla programlanmış, çağın medenî insanının istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek aydın din görevlilerinin İmam-Hatip Liseleri yoluyla yetişmesi için gerekli adımlar atılmıştır (MEB, 2010:161).

İmam-Hatip Liseleri

Tevhid-i Tedrisat Kanununun 4. maddesi ile din hizmetlerini yürütecek elemanları yetiştirmek üzere İmam-Hatip Okullarını açma görevi ve yetkisi Milli Eğitim Bakanlığına bırakılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı da buna dayanarak 1923–1924 öğretim yılında 29 ilde İmam-Hatip Okulu açmıştır. Daha sonra bu okullar öğrenci yokluğu sebebiyle 1931–1932 öğretim yılında tamamen kapatılmıştır.

1951 yılında İmam-Hatip Okullarının orta kısmını teşkil eden birinci devre 4, lise kısmını teşkil eden ikinci devre 3 yıl olmak üzere toplam 7 yıl süreli olarak tekrar açılmıştır. 1739 sayılı “Millî Eğitim Temel Kanunu” ile bu okullar için kullanılan “İmam-Hatip Okulu” ismi 22 yıl sonra “İmam-Hatip Lisesi” olarak değiştirilmiş ve aynı Kanunun 32. maddesinde “İmam Hatip Liseleri; İmamlık, Hatiplik ve Kur'an Kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elamanları yetiştirmek üzere Millî Eğitim Bakanlığınca açılan ortaöğretim sistemi içinde, hem mesleğe hem yüksek öğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumlarıdır...” şeklinde tanımlanmıştır. 1985–1986 öğretim yılında Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda öngörülen Anadolu İmam-Hatip Liselerinin ilki İstanbul Beykoz'da açılmıştır.

4306 sayılı Kanunun 10. maddesinde; “İlköğretimin altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olanlar ile çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrenciler, eğitimlerini bu kurumlarda tamamlarlar. 1997-1998 ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz” hükmü gereğince 1997-1998 öğretim yılından itibaren İmam-Hatip Liselerinin bünyesindeki ortaokullara da öğrenci alınmamıştır.

İmam-Hatip Liseleri (İmam-Hatip Lisesi+Anadolu İmam-Hatip Lisesi) ortaöğretim sistemi içinde, Genel Lisenin Genel Kültür programları yanında, İmam-Hatip Lisesi meslek dersi öğretim programlarının da okutulduğu öğretim kurumları olarak, eğitim öğretimini sürdürmektedir (MEB, 2010:161).

Tablo 2.32. Anadolu İmam Hatip Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	107	4.547	8.407	1.227	2.144
1999-2000	107	5.146	11.504	1.074	1.426
2000-2001	107	3.946	14.097	1.025	990
2001-2002	107	4.489	16.403	838	4.929

Kaynak: MEB, 2010: 162.

Tablo 2.32'e göre Anadolu İmam Hatip Lisesi sayısı sabit kalmıştır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 8.407'den 16.403'e çıkarak %95.1 artmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 1.227'den 838'e düşerek %31.7 azalmıştır

Tablo 2.33. İmam Hatip Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	465	38.135	176.690	16.356	79.409
1999-2000	464	35.521	116.431	14.220	42.776
2000-2001	462	12.183	71.430	10.305	28.365
2001-2002	451	19.031	55.339	7.666	20.823

Kaynak: MEB, 2010: 163.

Tablo 2.33 incelenecek olursa İmam Hatip Liselerinde sayısal değişme şu şekilde olmuştur. 465 olan okul sayısı 451'e düşerek %3.01 azalmıştır. Öğrenci sayısına bakılacak olursa 176.690 olan öğrenci sayısı 55.339'a inerek %68.6 azalmıştır. Bu düşüşün en büyük nedeni katsayı uygulamasından sonra bu okullara gösterilen ilginin azalmasıdır. Öğretmen sayısı 16.356'dan 7.666'ya inerek %53.1 azalmıştır.

2.2.2.7. Özel Eğitim

Tablo 2.34. Özel Eğitim İlkokullarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Görme Engelliler			İşitme Engelliler			Ortopedik Engelliler			Eğt. Zih. Engelliler		
	Okul	Öğrt.	Öğrc.	Okul	Öğrt.	Öğrc.	Okul	Öğrt.	Öğrc.	Okul	Öğrt.	Öğrc.
1998-1999	11	228	907	46	938	6.383	4	39	184	9	53	291
1999-2000	11	259	1.000	46	950	6.357	4	42	174	23	133	1.087
2000-2001	14	286	1.105	46	897	6.308	5	40	195	39	330	2.071
2001-2002	15	318	1.210	45	945	6.197	4	45	163	40	396	2.106

Kaynak: MEB, 2010: 172.

Tablo 3.34 incelenecek olursa Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde özel eğitim ilkokullarında sayısal değişimlere bakıldığında görme engelliler ilkokulunda 11 olan öğretmen sayısı 15'e yükselerek %36 artmıştır. 228 olan öğretmen sayısı 318'e çıkararak %39.4 artmıştır. Öğrenci sayısı 907'den 1210'a çıkararak %33.4 artmıştır. İşitme engelliler ilkokuluna bakılacak olursa okul, öğretmen ve öğrenci sayılarında büyük bir değişim olmamıştır. Zihinsel engelliler ilkokulunda 9 olan okul sayısı 40'a yükselerek %344 artış sağlanmıştır. 291 olan öğrenci sayısı 2.106'ya yükselerek %623.7 artmıştır. Bu büyük artışın sebebi zihinsel engelle sahip öğrenci velilerinin bilinçlenmesi ve öğrencileri okula göndermeleri konusunda teşvik edilmesi sağlanmıştır.

2.2.2.8. Özel Öğretim

Geçmişimizdeki "özel öğretmenlerden" ders alma geleneğinin, günümüze kurumlaşarak yansıması özel öğretim kurumlarını oluşturmuştur. İmparatorluk döneminde önemli bir yeri olan "mahalle mektepleri" de bir çeşit özel okul görünümündedir. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde okulların; "Mekatib-i Umumiye" ve "Mekatib-i Hususiye" olarak adlandırılması, günümüzdeki anlamda özel okul kavramını ortaya çıkarmıştır.

Cumhuriyet döneminde, Atatürk'ün 1925 yılı TBMM açış konuşmasındaki “*Önümüzdeki sene için Devletçe yapılabilecek azami fedakarlığı rica ederken, erbab-ı yesardan olan vatandaşlarımıza da şayan-ı sahabet olan çocuklarımızı hususi teşebbüslerle okutup yetiştirmelerini ehemmiyetle tavsiye ederim.*” şeklindeki sözleri üzerine Türk Eğitim Derneği'nin girişimleri sonucu Cumhuriyet döneminin ilk özel Türk Okulu açılmıştır.

Özel öğretim kurumları, maliyeti, gelir ve gideri gerçek veya tüzel kişilerce karşılanan, denetim ve gözetimi ise Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan kurumlardır. Bu kurumlar 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre özel okullar Bakanlıkça, diğer özel öğretim kurumları valiliklerce açılmakta ve faaliyet göstermektedir (MEB, 2010:174).

Özel Okullar

Azınlık ve yabancı okullar da dahil olmak üzere bütün özel okullarda, resmi okullarda okutulan öğretim programlarının takip edilmesi esastır. Ancak azınlık okullarında, okula devam eden azınlıkların durumu dikkate alınarak (din ve dil gibi) ek dersler okutulmaktadır. Bunun dışında farklı uygulama yapmak isteyen özel okulların Milli Eğitim Bakanlığından onay alması gerekmektedir.

Özel okullarda görevlendirilecek yönetici ve öğretmenlerden en az resmi okullarda görevlendirilen öğretmenlerin taşıdığı nitelik ve koşullar aranmaktadır. Özel okullar, özel Türk okulları, milletlerarası okullar, özel yabancı okullar ve özel azınlık okulları olarak gruplandırılabilir (MEB, 2010:174).

Tablo 2.35. Özel Anaokullarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	180	6.244	521
1999-2000	218	5.993	661
2000-2001	262	6.701	703
2001-2002	262	7.400	924

Kaynak: MEB, 2010: 176.

Tablo 2.35 incelenecek olursa 180 olan özel anaokulu sayısı 262'ye çıkarak %45.5 artmıştır. 6.244 olan öğrenci sayısı 7.400'e çıkarak %18.5 artmıştır. 521 olan öğretmen sayısı 924'e çıkarak %77.3 artmıştır.

Tablo 2.36. Özel Ana Sınıflarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	357	8.586	567
1999-2000	402	8.523	609
2000-2001	430	9.456	658
2001-2002	509	10.752	898

Kaynak: MEB, 2010: 176.

Tablo 2.36'ya göre 357 olan özel ana sınıfı sayısı 509'a çıkarak %42.5 artmıştır. 8.586 olan öğrenci sayısı 10.752'ye çıkarak %25.2 artmıştır. Öğretmen sayısı 567'den 898'e çıkarak %58.3 artmıştır.

Tablo 2.37. Özel İlköğretim Okullarında Değişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	651	164.181	9.547
1999-2000	681	175.272	12.172
2000-2001	716	185.864	14.209
2001-2002	628	171.454	14.833

Kaynak: MEB, 2010: 177.

Tablo 2.37 incelenecek olursa 651 olan Özel İlköğretim sayısı 628'e düşerek %3,5 azalmıştır. Bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 164.181'den 171.454'e yükselerek %4.4 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 9.547'den 14.833'e yükselerek %55.3 artmıştır.

Tablo 2.38. Özel Genel Liselerde Değişme (Türk+Azınlık) (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	427	14.046	58.254	10.390	19.833
1999-2000	441	15.342	55.330	9.243	21.033
2000-2001	459	18.240	55.881	8.530	15.538
2001-2002	460	31.262	73.189	8.192	12.894

Kaynak: MEB, 2010: 178.

Tablo 2.38 incelenecek olursa 427 olan okul sayısı 460'a çıkarak %7.7 artmıştır. Öğrenci sayısı 58.254'ten 73.189'a çıkarak %25,6 artmıştır. Öğretmen sayısı 10.390'dan 8.192'ye düşerek %21.1 azalmıştır.

Tablo 2.39. Özel Yabancı Liselerinde Gelişme (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	12	1.096	4.543	590	-
1999-2000	12	1.444	5.016	-	-
2000-2001	14	1.457	5.520	-	-
2001-2002	15	1.800	6.988	-	466

Kaynak: MEB, 2010: 180.

Tablo 2.39 yorumlanacak olursa 12 olan özel yabancı lise sayısı 15'e yükselerek %25 artmıştır. 4.543 olan öğrenci sayısı 6.988'e yükselerek %53 artış sağlanmıştır.

Tablo 2.40. Özel Liselerde Gelişme (Genel+Mesleki Teknik) (1998-2002)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
1998-1999	447	14.380	60.465	10.579	20.563
1999-2000	463	15.514	57.455	9.415	21.496
2000-2001	484	18.478	57.354	8.660	15.957
2001-2002	482	31.687	74.284	8.192	12.894

Kaynak: MEB, 2010: 180.

Tablo 2.40'e bakılırsa 447 olan okul sayısı 482'ye yükselerek %7.8 artış sağlanmıştır. Öğrenci sayısı 60.465'ten 74.284'e yükselerek %22.8'lik bir artış sağlanmıştır. Öğretmen sayısında %22.5'lik bir azalma yaşanmıştır.

Tablo 2.41. Dershanelerde Değişme (1998-2002)

Öğretim Yılı Sonu	Dershane Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	1.730	488.284	16.395
1999-2000	1.864	523.244	18.175
2000-2001	2.002	588.637	20.112
2001-2002	2.122	606.522	19.881

Kaynak: MEB, 2010: 183.

Tablo 2.41'e göre 1.730 olan dershane sayısı 2.122'ye yükselerek %22.6 artmıştır. 488.284 olan öğrenci sayısı 606.522'ye yükselerek %24.21 artmıştır. Dershanelere giden öğrenci sayısındaki artışın sebebi üniversiteye giriş sınav sisteminin tek basamaklı hale getirilip lise müfredat konularının sınavlardaki ağırlıklı ortalamasının azaltılması ve öğrencilerin daha çok soru ve test çözümü için dershanelere ilgisinin artmasına neden olmuştur.

Tablo 2.42. Özel Kurslarda Değişme (1998-2002)

Öğretim Yılı Sonu	Kurum Sayısı	Kursa Devam Eden Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999*	2.895	1.195.882	20.189
1999-2000*	3.181	1.295.995	21.145
2000-2001*	3.325	978.210	17.898
2001-2002*	3.094	868.968	13.203

Kaynak: MEB, 2010:184.

Tablo 2.42'ye göre 2.895 olan özel kurs sayısı 3.094'e yükselerek %6.8 artmıştır. Bu kurslara devam eden öğrenci sayısı ise 1.195.882'den 868.968'e düşerek %27.3 azalmıştır. Kurslarda görev alan öğretmen sayısı 20.189'dan 13.203'e düşerek %34.6 azalmıştır.

2.2.2.9. Çıraklık ve Yaygın Eğitim

Yaygın Eğitim Enstitüsü

Enstitünün kuruluş, yönetim, işleyiş ve döner sermaye hizmetlerini düzenleyen Yaygın Eğitim Enstitüsü geçici yönetmeliği; Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 21.08.1978 tarih ve 264 sayılı Kurul Kararı ile kabul edilmiş ve 28 Ağustos 1978 tarihli, 16391 sayılı Resmi Gazetenin mükerrer sayısında yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 30 Nisan 1995 tarih ve 22273 sayılı Resmî Gazete 'de Yaygın Eğitim Enstitüsünün esas yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Yaygın Eğitim Enstitüsü; çıraklık ve yaygın eğitim alanında planlama, araştırma, program geliştirme ve üretimle ilgili çalışmalar yapmak üzere Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak halen bu yönetmeliğe göre görevini sürdürmektedir.

Yaygın eğitim, toplumun ihtiyaçlarını; fertlerin ilgi, istek ve hizmet anlayışlarına göre farklı yönlerden dinamik hale getirmek amacıyla onlara belli programlar halinde sunulan bir eğitim faaliyetidir. Yaygın eğitim, her ülkenin kendine özgü benimsediği eğitim felsefesine, eğitim anlayışına ve eğitimden beklediği sonuçlara göre plânlanmakta ve uygulanmaktadır.

Ülkemizdeki yaygın eğitim uygulamalarının hareket noktasını toplumun ihtiyaçları ve istekleri teşkil etmektedir. Bu nedenle, yaygın eğitim, kişilerin gönüllü katılımlarını sağlayacak programlar halinde ve sürekli yürütülmektedir.

Bu programlar, her seviyede kişilerin fikri alınarak, çok defa onlarla birlikte hazırlanmaktadır (MEB, 2010:184).

Bu itibarla yaygın eğitim,

- 1- Hiyerarşik değildir, ihtiyaca göre düzenlenir,
- 2- Zamanla ve yaşla sınırlı değildir,
- 3- Eğitim süresi zaman birimi yerine, eğitim standardına erişmek isteyen kişinin yeteneğine bağlıdır,
- 4- Yer ile sınırlı değildir, her yerde yapılır,
- 5- Programları süre ve içerik olarak değişkendir,
- 6- Eğitim görevlileri genellikle mesleki niteliklidir,
- 7- Metotları değişkendir,
- 8- Uygulamada klasik öğrenci öğretmen ilişkisi yoktur,
- 9- Yaygın eğitimde devletin tekeli yoktur,
- 10- Genel eğitimin bir aracıdır,
- 11- Sürekli eğitimin yollarından biridir,
- 12- Toplumun tüm üyelerini içine alır,
- 13- Düzenli örgün eğitim sistemi dışındaki tüm eğitsel faaliyetleri de düzenler,
- 14- Maliyet her kurs için farklıdır,
- 15- Programlarda merkezîyetçilik yoktur; esas ilke öğrenmektir,
- 16- Gönüllülük esasına dayanır (MEB, 2010:184).

Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüleri

En az ilköğretim okulu mezunlarının devam ettiği yaygın mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı öğretim süresi iki yıl olan kurumlardır. Mesleki ve teknik orta öğretime denk olan programlarının yanı sıra mesleki bilgi ve becerilerini geliştirerek meslek sahibi olmalarına imkan sağlayan, yöresel Türk Giyim ve El Sanatlarını araştıran, geliştiren, değerlendiren ve yaşatılmasını sağlayan döner sermaye ile çalışan kurumlardır.

Ülkemizde;

Adana Seyhan Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü,

Ankara Altındağ Kız Teknik Öğretim Ankara Olgunlaşma Enstitüsü,

Antalya İsmet İnönü Kız Teknik, Anadolu Meslek, Meslek Lisesi ve Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü,

Bursa Osmangazi Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü,

Diyarbakır Merkez Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü ve Kız Meslek Lisesi,

-Eskişehir Merkez Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü ve Kız Meslek Lisesi,

İstanbul Beyoğlu Refia Övüç Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü,

İstanbul Üsküdar Beylerbeyi Sabancı Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü,

İzmir Konak Cumhuriyet N.S. İşören Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi ve 100.Yıl Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü,

Kayseri Kocasinan Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü,

Samsun Merkez Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü ve Kız Meslek Lisesi,

Trabzon Merkez Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü ve Kız Meslek Lisesi olmak üzere 12 kurum bulunmaktadır (MEB, 2010:185).

Tablo 2.43. Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitülerinde Değişme (1998-2002)

Öğretim Yılı Sonu	Okul Sayısı	Kursiyer Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	12	1.534	350
1999-2000	12	2.606	311
2000-2001	12	1.351	290
2001-2002	12	4.547	241

Kaynak: MEB, 2010:187.

Tablo 2.43 incelenecek olursa okul sayısı sabit kalmış buna karşılık kursiyer sayısında %196.4'lük bir artış görülmüştür. Öğretmen sayısında da %31'lik bir düşüş olmuştur.

Halk Eğitim Merkezleri

Millî Eğitim Bakanlığı'nca yürütülen yaygın eğitim faaliyetlerinin büyük bir bölümü “Halk Eğitimi Merkezleri’nce gerçekleştirilir. Buldukları bölgenin eğitim, öğretim, üretim, rehberlik, danışma, kültür ve sanat merkezi olan Halk Eğitimi Merkezleri, 1920’lerde yeni Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurulmasıyla ülkede başlatılan okuma yazma sorununu çözümlene, millî kültürü yaygınlaştırma, Cumhuriyet ülküsünü ve Atatürk ilkelerini benimsetme çalışmalarının bir uzantısı olarak ve halk evlerinin boşluğunu kapatmak üzere 1956 yılında açılmaya başlamıştır. Halk eğitimi merkezleri; halka meslekî ve sosyal-kültürel amaçlı bilgi beceri kazandıran, onların boş zamanlarını olumlu faaliyetlerle değerlendirmelerini, gelirlerini artırmayı sağlayan birer yaygın eğitim kurumu olarak etkinliklerini sürdürmektedir. Halk eğitimi merkezlerinde atıl kapasiteyi değerlendirmek amacıyla eğitim içerisinde üretim faaliyetleri de gerçekleştirilir. Bu amaçla şartları uygun olan merkezler bünyesinde döner sermaye işletmesi kurulmakta olup, işletme kurulan merkezler, “Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu” niteliğini kazanmaktadır. Bu merkezlerin bünyesindeki işletmelerin faaliyeti Millî Eğitim Bakanlığı İşletmeler Dairesi Başkanlığı'nca koordine edilmektedir.

Halk Eğitimi Merkezlerince; okuma yazma kursları, meslekî teknik kurslar, sosyal kültürel kurslar ile sosyal ve kültürel etkinlikler (uygulamalar) düzenlenmektedir. Halk eğitimi merkezleri bünyesinde “engelli” kişilere yönelik olarak kurs programları düzenlenmekte ve bu faaliyetlerin daha etkin yürütülmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre her türlü kurslar düzenlenmektedir (MEB, 2010:189).

Okuma Yazma Kursları

Zorunlu ilköğretim çağı dışında kalmış okuma yazma bilmeyen vatandaşların okuma yazma öğrenmelerine, okuryazar olanların ilköğretimde beceri kazanmalarına ve ilköğretimin ilk 5 sınıfı düzeyinde öğrenim görmeleri amacıyla okuma yazma kursları düzenlenir. Bu kurslar okuma yazma öğrenme,

ilköğretimin ilk beş sınıfına denk temel becerileri kazanmaya yönelik iki ayrı programdan oluşur. Okuma-yazma çalışmalarında kursiyerlerin durumuna göre iki ayrı program uygulanmaktadır. I. Kademe Yetişkinler Okuma-Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Program, okuma yazma bilmeyen yetişkin vatandaşların okuryazar konuma getirilmesi ve temel becerilerin kazandırılmasını sağlarken, II. Kademe Yetişkinler Eğitimi Programı ise okuryazar konumda bulunan ve temel becerileri kazanmış yetişkinlerin ilköğretimin ilk beş sınıfına denk bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamaktadır. II. Kademe Okuma Yazma Kurslarını başarı ile bitiren kursiyerlere Yetişkinler II. Kademe Eğitimi Başarı Belgesi düzenlenmektedir. Söz konusu belge vatandaşlara istemeleri halinde Açıkilköğretim Okulu'nun 6. sınıfına doğrudan kayıt yaptırma hakkı vermektedir (MEB, 2010:190).

Tablo 2.44. Okuma Yazma Kurslarında Değişme (Halk Eğitim Merkezi) (1998-2002)

Dönemi	Yıllar	Kurs sayısı	Kursiyer sayısı
Ulusal Eğitime Destek Kampanyası Kapsamında Okuma Yazma Kursları	1998-1999	6.256	133.721
	1999-2000	3.242	68.343
	2000-2001	2.888	70.754
	2001-2002	6.106	294.629

Kaynak: MEB, 2010:192.

Tablo 2.44 incelenecek olursa Ulusal Eğitime Destek Kampanyası kapsamında açılan okuma yazma kurslarının sayısı 6.256'dan 6.106'ya düşerek %2.3 azalmıştır. Kurs sayısındaki bu azalmaya rağmen katılımcı kursiyer sayısı 133.721'den 294.629'a çıkarak %120 artmıştır

Meslekî Teknik Kurslar

Genel olarak meslekî ve teknik kurslar; meslekî ve teknik eğitim görme imkânı bulamamış, noksan eğitim görmüş kişileri hayata ve mesleğe hazırlamak, iş alışkanlıkları kazandırmak, onları pasif bir tüketici olmaktan aktif bir üretici durumuna getirmek, bir iş yerinde çalışabilecek ve kendi işini kurabilecek bilgi ve beceriye kavuşturmak, bir meslek dalında çalışanları veya yeni meslek edinmek isteyen kişileri geliştirmek, yeniliklere hazırlamak, aynı zamanda işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli meslek elemanı yetiştirmek amacıyla düzenlenen kurslardır (MEB, 2010:193).

Tablo 2.45. Halk Eğitim Merkezlerinde Meslekî ve Genel Bilgi Kurslarında Değişme (1998-2002)

Öğretim Yılı Sonu	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
1998-1999	43.889	858.140
1999-2000	46.953	915.422
2000-2001	50.764	1.057.635
2001-2002	18.676	761.963

Kaynak: MEB, 2010:195.

Tablo 2.45 incelenecek olursa Mesleki ve Genel Bilgi Kurslarında değişme şu şekilde olmuştur. 43.889 olan kurs sayısı 18.676'ya düşerek %57.4 azalmıştır. Kursiyer sayısı ise 858.140'dan 761.963'e düşerek %11.2 azalmıştır.

Sosyal ve Kültürel Kurslar

Toplumun kültür düzeyini yükseltmek, kişilere sosyal ve kültürel nitelikli bilgi-beceri kazandırmak, okuma-yazma bilmeyenlere okuma-yazma öğretmek, eksik kalan genel eğitimlerini tamamlamak, bir üst öğrenim sınavlarına hazırlamak, millî kültür değerlerini korumak, yaşatmak, yaygınlaştırmak ve yeni nesillere en doğru şekilde aktarılmasını sağlamak amacıyla düzenlenen kurslardır.

Gerektiğinde okul öncesi eğitim çağındaki çocukları da kapsayacak şekilde düzenlenebilen bu kurslar kursun, ihtiyacın ve çevrenin özelliğine göre, “normal kurs”, “işbirliği halinde açılan kurs” ve “döner sermaye işletmesine bağlı kurs” şeklinde açılabilir (MEB, 2010:194).

2.2.2.10. Uzaktan Eğitim

Açık İlköğretim Okulu

Açık İlköğretim Okulu, Bakanlık Makamının 12.09.1997 tarih ve 1651 sayılı Onayı ile Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığına bağlı olarak kuruldu. 1998-1999 öğretim yılında Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde öğretime başlamıştır ve halen hizmet vermektedir.

Açık İlköğretim Okulu; çeşitli nedenlerle İlköğretimlerini tamamlayamayan ve zorunlu İlköğretim yaş sınırını aşarak eğitim-öğretim sisteminin dışında kalan yetişkinlere uzaktan eğitim ilke ve teknikleriyle her yerde, her durumda eğitim- öğretim olanağı vermek; bu yolla toplumun eğitim ve kültür

düzeşini yükseltmek, vatandaşlarımızın meslek edinmelerini kolaylaştırmak, ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmalarını sağlamak ve onları üst öğrenime hazırlamak amacındadır (MEB, 2010:200).

Tablo 2.46. Açık İlköğretim Okulunda Değişme (1998-2002)

Yıllar	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	69.076	-
1999-2000	137.847	89
2000-2001	171.763	137
2001-2002	219.696	143

Kaynak: MEB, 2010:200.

Tablo 2.46 incelenecek olursa Açık İlköğretim okulunda 69.076 olan öğrenci sayısı 219.696'ya yükselerek %218'e yükselmiştir. Açık İlköğretim okuluna devam eden öğrenci sayısındaki artışın nedeni sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçildiği için ilkokul diploması yerine ilköğretim diplomasının kabul edilmesinden dolayı ilkokul diplomasına sahip birçok öğrenci Açık İlköğretim okuluna başvurmuştur.

Açık Öğretim Lisesi

Açık Öğretim Lisesi 1992 yılında Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Başkanlığı bünyesinde kuruldu. 03.04.1998 tarih ve 4359 sayılı kanunla hizmetlerini Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde hizmet vermektedir.

Açık Öğretim Lisesi; gelişmiş kitle iletişim araçları ve yeni teknolojileri kullanarak, İlköğretimi tamamlayan ancak orta öğretime devam etmeyenler ile orta öğretimden ayrılan, mezun olan, yükseköğretimden ayrılan veya mezun olanlara farklı alanlarda öğrenim görme fırsatı vererek eğitim öğretim imkânı sağlamak, orta öğretim düzeyinde fırsat ve imkân eşitliğine, toplumun kültür düzeyinin yükseltilmesine ve güçlendirilmesine katkı sağlamak, öğrencileri hayata ve yükseköğretime hazırlamak amacındadır (MEB, 2010:200).

Tablo 2.47. Açık Öğretim Liselerinde Değişme (1998-2002)

Yıllar	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1998-1999	223.184	-
1999-2000	330.842	126
2000-2001	430.481	250
2001-2002	418.628	243

Kaynak: MEB, 2010:202.

Tablo 2.47 incelenecek olursa açık ilköğretim liselerinde 223.184 olan öğrenci sayısı 418.628'e yükselerek %87.5 artmıştır.

Metin Bostancıoğlu döneminde sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim çalışmalarında alınan mesafe, ortaöğretim sistemini yeniden yapılandırılması için uygun bir zemin oluşturmuştur. Uzun yıllardır Milli Eğitim Şuralarında tartışılan ve kalkınma programları hedefleri içinde yer alan ortaöğretim sisteminin mesleki ve teknik eğitim ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılması konusunda büyük bir gelişme gerçekleştirilmiştir. Yüksek Öğretim Kanunu, Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu, Sekiz Yıllık Zorunlu İlköğretim Kanunu ve Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun değiştirilerek yürürlüğe konulan çerçeve program niteliğindeki 4702 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, eğitime katkı payı gelirlerinin yanında, ilköğretime yapılan giderlerin yanında, ortaöğretim için de kullanılabilmesi sağlanmıştır.

1999 yılında yapılan bir düzenlemeyle, genel ve mesleki teknik ortaöğretim öğrencilerinin yükseköğretime geçiş esasları yeniden düzenlenmiştir. Yükseköğretime geçişte ortaöğretim programları ile yükseköğretim programları arasındaki devamlılığı sağlayan ve meslek liselerine talebi artıran düzenlemeler yapılmıştır. Mesleki ve teknik eğitime talebi artırmak ve bu alanda okullaşma oranını yükseltmek amacıyla, mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencilerinin, bitirdikleri programların devamı niteliğindeki programlara sınavsız geçişini sağlayan yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Sınavsız olarak meslek yüksekokullarına geçiş yaparak, meslek yüksekokullarından mezun olan öğrenciler, mezunların yüzde 10'undan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre, alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapma imkanı sağlanmıştır (TBMMD, B:98, O:2, 2001: 46).

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde ortaöğretimde okullaşma oranları; 1998-1999 öğretim yılında %38.87, 1999-2000 öğretim

yılında %43.95, 2000-2001 öğretim yılında %48.11, 2001-2002 öğretim yılında %48.11 olmuştur.

2.2.2.11. Yükseköğretim

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu dönemine kadar olan süre içinde ülkemizde yükseköğrenimin tarihine bakacak olursak:

Üniversite Cumhuriyet döneminde kurulan müesseslerden biridir. Cumhuriyet dönemine intikal eden üniversite niteliğindeki tek müessese olan İstanbul Darülfünun'u 1.4.1924 tarih ve 493 sayılı Kanunla katma bütçe ile yönetilen, tüzel kişiliğe sahip bir kurum haline getirilmiş, 6.6.1933 tarih ve 2252 sayılı Kanunla ilga edilerek İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. 1933 yılından 1978 yılına kadar çıkarılan çeşitli Kanunlarla ülkemizde, 19 üniversite açılmış, 18.6.1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu ile Üniversite tüzel kişiliğe ve bilimsel özelliğe sahip kılınmıştır. Yine 1973 yılından önce, özerk olmayan ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan üniversitelerin idari ve mali yönden bütün işleri de Bakanlık adına Yükseköğretim Genel Müdürlüğüne yürütülmüştür.

1973 yılında 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile yine 1973 yılından 1765 sayılı Üniversite Personel Kanunu çıkarılmış daha sonra bu Kanunlarda değişiklik yapılmıştır. 12 Eylül 1980 sonrası kurulan Hükümet Programı İcra Planında yükseköğretimin yeniden düzenlenmesi konusu yer almış ve 6 Kasım 1981 tarihinde tüm yükseköğretimi düzenleyen 2547 sayılı "Yükseköğretim Kanunu" çıkarılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 28. madde gereğince hazırlanan 41 sayılı "Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", 20 Temmuz 1982 gün ve 17760 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış, buna göre üniversite sayısı 27'ye yükselmiş, üniversite dışındaki tüm Akademi ve Bakanlıklara bağlı yüksekokullar Üniversitelere bağlanmıştır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile kurulması öngörülen Yükseköğretim Kurulu (YÖK) da, üniversiteler üstü ve tüm üniversitelerin planlama, koordinasyon ve denetimini yapan bir organ olarak 1982 yılında faaliyete başlamıştır (MEB, 2010:205).

Tablo 2.48. Kuruluş Tarihlerine Göre Devlet Üniversiteleri (1933-1992)

Sıra No	Üniversitenin Adı	İli	Kuruluş Yılı	Kuruluş Kanununun tarih ve sayısı
1	İstanbul	İstanbul	1933	06/06/1933-2252
2	İstanbul Teknik	İstanbul	1944	10/02/1944-4619
3	Ankara	Ankara	1946	13/06/1946-4936
4	Ege Üniversitesi	İzmir	1955	27/05/1955-6595
5	Karadeniz Teknik	Trabzon	1955	20/05/1955-6594
6	Atatürk	Erzurum	1957	31/05/1957-6990
7	Orta Doğu Teknik	Ankara	1959	04/06/1959-7307
8	Hacettepe	Ankara	1967	08/07/1967-892
9	Boğaziçi	İstanbul	1971	12/09/1971-1487
10	Çukurova	Adana	1973	30/11/1973-1786
11	Dicle	Diyarbakır	1973	30/11/1973-1785
12	Anadolu	Eskişehir	1973	30/11/1973-1787
13	Cumhuriyet	Sivas	1974	09/02/1974-1788
14	Uludağ	Bursa	1975	11/04/1975-1873
15	Fırat	Elazığ	1975	11/04/1975-1873
16	Selçuk	Konya	1975	11/04/1975-1873
17	İnönü	Malatya	1975	03/04/1975-1872
18	Ondokuz Mayıs	Samsun	1975	11/04/1975-1873
19	Erciyes	Kayseri	1978	18/11/1978-2175
20	Gazi	Ankara	1982	20/07/1982-41 (KHK)
21	Akdeniz	Antalya	1982	20/07/1982-41 (KHK)
22	Trakya	Edirne	1982	20/07/1982-41 (KHK)
23	Marmara	İstanbul	1982	20/07/1982-41 (KHK)
24	Mimar Sinan Güzel San.	İstanbul	1982	20/07/1982-41 (KHK)
25	Yıldız Teknik	İstanbul	1982	20/07/1982-41 (KHK)
26	Dokuz Eylül	İzmir	1982	20/07/1982-41 (KHK)
27	Yüzüncü Yıl	Van	1982	20/07/1982-41 (KHK)
28	Gaziantep	Gaziantep	1987	27/06/1987-3389
29	Afyon Kocatepe	Afyonkara hisar	1992	03/07/1992-3837
30	Adnan Menderes	Aydın	1992	03/07/1992-3837
31	Balıkesir	Balıkesir	1992	03/07/1992-3837
32	Abant İzzet Baysal	Bolu	1992	03/07/1992-3837
33	Çanakkale Onsekiz Mart	Çanakkale	1992	03/07/1992-3837
34	Pamukkale	Denizli	1992	03/07/1992-3837
35	Mustafa Kemal	Hatay	1992	03/07/1992-3837
36	Süleyman Demirel	Isparta	1992	03/07/1992-3837
37	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	İzmir	1992	03/07/1992-3837
38	K.Maraş Sütçü İmam	K.Maraş	1992	03/07/1992-3837
39	Kafkas	Kars	1992	03/07/1992-3837
40	Kırıkkale	Kırıkkale	1992	03/07/1992-3837

Tablo 2.48. Kuruluş Tarihlerine Göre Devlet Üniversiteleri (1933-1992) (devamı)

41	Gebze Yüksek Teknoloji Ens.	Kocaeli	1992	03/07/1992-3837
42	Kocaeli	Kocaeli	1992	03/07/1992-3837
43	Dumlupınar	Kütahya	1992	03/07/1992-3837
44	Celal Bayar	Manisa	1992	03/07/1992-3837
45	Mersin	Mersin	1992	03/07/1992-3837
46	Muğla	Muğla	1992	03/07/1992-3837
47	Niğde	Niğde	1992	03/07/1992-3837
48	Sakarya	Sakarya	1992	03/07/1992-3837
49	Harran	Şanlıurfa	1992	03/07/1992-3837
50	Gaziosmanpaşa	Tokat	1992	03/07/1992-3837
51	Z.Karaelmas	Zonguldak	1992	03/07/1992-3837

Kaynak: MEB,2010: 206.

Tablo 2.49. Kuruluş Tarihlerine Göre Vakıf Üniversiteleri (1984-2002)

Sıra No	Üniversitenin Adı	İli	Kuruluş Yılı	Kuruluş Kanununun tarih ve sayısı
1	Bilkent	Ankara	1984	12/12/1984-1158
2	İstanbul Ticaret	İstanbul	1992	29/03/2001-4633
3	Kadir Has	İstanbul	1992	05/03/1992-3785
4	Koç	İstanbul	1992	05/03/1992-3785
5	Başkent	Ankara	1993	14/09/1993-515 (KHK)
6	Fatih	İstanbul	1996	05/06/1996-4142
7	Işık	İstanbul	1996	05/06/1996-4142
8	İstanbul Bilgi	İstanbul	1996	05/06/1996-4142
9	Sabancı	İstanbul	1996	05/06/1996-4142
10	Yeditepe	İstanbul	1996	05/06/1996-4142
11	Atılım	Ankara	1997	09/07/1997-4281
12	Çankaya	Ankara	1997	09/07/1997-4282
13	Beykent	İstanbul	1997	09/07/1997-4282
14	Doğuş	İstanbul	1997	09/07/1997-4281
15	İstanbul Kültür	İstanbul	1997	09/07/1997-4281
16	Maltepe	İstanbul	1997	09/07/1997-4282
17	Çağ	Mersin	1997	09/07/1997-4282
18	Bahçeşehir	İstanbul	1998	15/01/1998-4324
19	Haliç	İstanbul	1998	15/01/1998-4324
20	Ufuk	Ankara	1999	15/12/1999-4488
21	Okan	İstanbul	1999	15/12/1999-4488
22	İzmir Ekonomi	İzmir	2001	29/03/2001-4633
23	Yaşar	İzmir	2001	29/03/2001-4633

Kaynak: MEB,2010: 207.

2.2.2.12. Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmen Özlük Hakları Konusunda Yapılan Çalışmalar

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde ek ders yönetmeliği değiştirildi. Bu yönetmeliğe göre sınıf öğretmenleri haftada 15 saat, ayda 60 saat, kültür dersleri öğretmenleri haftada 18 saat ayda 72 saat atölye ve laboratuvar öğretmenleri ise haftada 28 saat ayda, 112 saat ekders alma imkanı getirilmiştir. Bununda birlikte ek ders ücreti, brüt 897.750 net ise 758.778 lira olmuştur. Öğretmenlere sene başında verilen eğitime hazırlık ödeneğine zam yapılmıştır

Metin Bostancıoğlu döneminde öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak amacıyla Hasanoğlan'da Eğitim Akademisi kurulması konusunda kanun tasarısı hazırlandı (TBMMTD, B:30, O:1, 1999: 552).

Toplam Kalite Yönetimi Uygulama yönergesi hazırlanmış ve bir proje çerçevesinde yürürlüğe konulmuştur. Toplam Kalite Anlayışı çerçevesinde, merkez ve taşra örgütünden 274 yönetici, 892 okul müdürü, 12 yaygın eğitim yöneticisi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden 13 yönetici olmak üzere 1191 yönetici, Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Semineri'ne katılmıştır (TBMMTD, B:43, O:3, 1999: 94).

Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu işbirliğinde sürdürülen çalışmalar sonucunda eğitim fakültelerinde yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Bu düzenlemeye paralel olarak 1998-2003 yıllarını kapsayan 5 yıllık sürede ne kadar öğretmen ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre okulöncesi eğitim kurumlarında 35.465, ilköğretim kurumları sınıf öğretmenliği alanında 69.087 ilköğretim okullarının 6, 7 ve 8. sınıfları ve ortaöğretim kurumları kültür dersleri öğretmenliği için 139.543 mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları meslek dersleri öğretmenliği alanında 15.169 olmak üzere toplam öğretmen ihtiyacı 399.264 olarak tespit edilmiştir.

Bu doğrultuda, YÖK tarafından, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının 1999 yılı kontenjanları artırılmıştır. Branş fazlası öğretmenleri ihtiyaç duyulan alanlara yöneltmek amacıyla, eğitim fakültelerindeki öğretmenlik sertifika programlarının açılması sağlanmıştır (TBMMTD B:57 O:1, 2000: 148).

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde eğitim fakültelerinde 1999-2000 öğretim yılında 45 eğitim fakültesi, 126.236 öğrenci, 3679 öğretim

elemanı, 20.960 mezun öğrenci bulunmaktaydı. 2000-2001 öğretim yılında 50 eğitim fakültesi, 140.074 öğrenci, 3.694 öğretim elemanı, 25.207 mezun öğrenci bulunmaktaydı. 2001-2002 öğretim yılında 54 eğitim fakültesi, 151.104 öğrenci, 3.938 öğretim elemanı, 31.495 mezun bulunmaktaydı.

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde ülke çapında öğretmenlerin dengeli dağılımını sağlamak amacıyla 10 Şubat 2000 tarihinde, norm kadro uygulaması yürürlüğe girmiştir. Bu uygulamayla her okul ve kurumda olması gereken düzeyde yönetici ve öğretmen bulundurulması esas kıstas olarak belirlenmiştir.

2001 yılında aynı görevle, aynı yerde sekiz yıldan fazla hizmeti olan yöneticilerin, tercihleri ve ihtiyaç durumlarda dikkate alınarak rotasyonları yapılmıştır. Yönetim ve denetim sürecinde görev alacaklara, görevde yükselmek isteyenlere, görev öncesinde hizmet içi eğitim alma ve yapılacak sınavda başarılı olma zorunluluğu getirilmiştir. Bu çerçevede, yönetici ve deneticilerin yönetim ve denetim görevlerinin gerektirdiği nitelik ve içerikte bilgi, beceri ve deneyimlerinin geliştirilmesine yönelik olarak eğitim programları uygulanmıştır (TBMMTD B:57 O:1, 2000: 149).

İsteğe bağlı il içi ve il dışı öğretmen yer değiştirmelerinde hizmet puanı üstünlüğu esas tutulmuştur. Anadolu öğretmen liselerinin sayısı artırılmış ve ikinci yabancı dil uygulaması zorunlu hale getirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi işbirliğinde öğretmen ihtiyacı bir hayli fazla olan okulöncesi ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde uzaktan ve yüz yüze eğitim yoluyla öğretmen yetiştirmek için çalışmalar başlatıldı (TBMMTD, B:26 O:1, 2001:216).

272.389 idareci ve öğretmen çeşitli alanlarda hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmıştır. Çağın gereksinimi olan bilgi teknolojilerini sınıf ortamında kullanmak için 220.000 öğretmene bilgisayar eğitimi verilmiştir.

Öğretmen evlerinin sayısı 621'e çıkarılmış bunun yanısıra öğretmenlerin sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için 173 öğretmen lokali ve 10 eğitim merkezi sundukları hizmetler daha kaliteli duruma getirilerek çalışmalarına devam etmektedir (TBMMTD, B:26 O:1, 2001:217).

Ülkemizin öğretmen ihtiyacını gidermek için ilköğretim öğretmenlerinin yetiştirildiği fakültelere yan dal uygulaması zorunluluğu getirildi. Öğretmen açığının çok olduğu sınıf öğretmenliği ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde açığı kapatmak için uygun bölümlere sertifika programı düzenleyerek açık kapatılmaya çalışılmıştır. Fen edebiyat fakültesi mezunlarına tezsiz yüksek lisans öğrenimi görmüş olma şartıyla öğretmen olma hakkı tanınmıştır (TBMMTD, B:96,O:1, 2002: 290).

2.2.2.13. Yapılan Diğer Çalışmalar

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde eğitime yapılan harcamalara bakacak olursak; 1999 yılında eğitime katkı payı bakiyesinden 101 milyon lira proje giderleri için, 21 trilyon lira taşınmalı eğitim giderleri için, 4,5 trilyon lira ilköğretim okullarının fiziksel ve teknolojik donanımına, 96 trilyon lira yapım giderlerine olmak üzere toplam 121,600 trilyon lira ödeme emrine bağlanmıştır.

Üniversiteye giriş sisteminde ÖYS'nin kaldırılması ve sınavın tek basamaklı hale getirilmesiyle birlikte AOBP uygulamasına geçilmiştir. Bu başarı puanı okulun ÖSS sınavı ortalamasının ağırlıklandırılmasıyla hesaplanan puandır.

17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara bölgesinde meydana gelen deprem felaketinden hemen sonra deprem bölgesindeki bütün okullar, Bakanlığın teknik elemanları ile müşavir firmaların teknik elemanlarından oluşan 7 ayrı ortak komisyon tarafından incelenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından deprem bölgesindeki okulların onarımı için 2620.000.000.000 lira ödenek gönderilmiştir.

Diğer yandan deprem bölgesindeki öğretmenler, Milli Eğitim Bakanlığı, UNICEF, Hacettepe Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve Türk Psikologlar Derneği'nin ortak çalışmasıyla, psikolojik rehberlik seminerine alınmışlardır.

Depremde zarar gören ailelerin çocukları ile depremden zarar gören okulların bütün öğrencilerine giyim ve kırtasiye yardımında bulunulmuş, yemek gereksinimleri karşılanmıştır. Bakanlık tarafından yaklaşık 10.000.0000 adet ders kitabı, ücretsiz olarak kırsal kesimdeki dar gelirli ailelerin çocuklarına ve depreme maruz kalan ailelerin çocuklarına dağıtılmıştır. Yetim ve öksüz kalmış ya da maddi ve manevi zarara tüm ailelerin çocuklarına, parasız yatılı olarak öğrenimlerine devam etme olanağı sağlanmıştır. Ölen öğretmen ya da personelin

geride kalanlarına 500'er milyon lira, evi yıkılanlara da 100'er milyon lira yardımda bulunulmuştur.

Deprem bölgesinden ayrılmak isteyen 1997 öğretmenin nakilleri yapılmıştır. 20 Eylül 1999 günü deprem bölgesindeki illere toplam 7756 yeni öğretmen atanmıştır (TBMMTD, B:2, O:1, 1999: 267-269).

Üniversiteye giriş sistemi ÖYS kaldırılarak tek basamaklı hale getirilmiş ve Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) adını almıştır (TBMMTD, B:5, O:1, 1999:508).

Bütün ilköğretim okullarını kapsayan ağız-diş sağlığı eğitimi projesi başlatılmıştır. Ayrıca okul öncesinden itibaren bütün eğitim kurumlarında ilgili derslerde, çocuk ve gençlerin zararlı alışkanlıklardan korunmasına, doğru ve yeterli beslenmelerine özendirme çalışmaları başlatılmıştır (TBMMTD, B:5, O:1, 1999: 530).

Kalkınmada öncelikli illerde görev yapan memurların buralarda geçen her iki yılına bir kademe verme uygulaması yapıldı.

Dünya Bankasıyla birlikte yürütülen projeye birlikte birçok okula bilgisayar dağıtılmıştır.

2547 sayılı yükseköğretim yasasındaki değişiklikle Vakıflar, bir üniversite veya ileri teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın bağımsız olarak meslek yüksekokulları kurabilme kararı alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde 4306 sayılı kanunun geçici 1 inci maddesi gereğince 01.09.1997 ile 27 Haziran 2001 tarihleri arasında eğitime katkı payı ve bağışlar ile ilgili işlemler şöyledir: 1 katrilyon 290 trilyon Türk lirası, eğitime katkı payı geliri elde edilmiştir. Elde edilen bu gelirden yapılan harcama türleri; etüt proje 402 milyar lira, kitap basımı 11 trilyon 879 milyar lira, taşınmalı eğitim 185 trilyon 758 milyar lira, donatım 98 trilyon 918 milyar lira, yapı tesis 691 trilyon 77 milyar lira, kamulaştırma 46 trilyon 948 milyar lira, borç ödeme şeklinde 338 trilyon liradır (TBMMTD, B:127, O:3,2001: 549).

2.2.2.14. Metin Bostancıoğlu'nun Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi

Metin Bostancıoğlu 3 yıl 5 ay 28 g¼n s¼ren g¼rev s¼resi içerisinde b¼t¼n eğitim kademelerinde, y¼netici atamalarında İl milli eğitim m¼d¼rl¼klerinde 8 yıl aynı g¼revi yapanları rotasyona tabi tutmuştur. Binlerce Őube m¼d¼r¼, ilçe milli eğitim m¼d¼r¼, il milli eğitim m¼d¼r¼ yardımcısının yeri değiştirilmiştir. İl milli eğitim m¼d¼rlerinin hemen hemen tamamı değişmiştir.

Prensipde herkesin kabul ettiği norm kadro y¼netmeliđi bazı ¼đretmenlerin mağduriyetine sebep oldu. Asker, polis ve il m¼d¼r¼ gibi g¼revlilerin eŐleri norm kadro dışında tutuldu.

T¼rkenin doğru kullanımı' konulu genelge sonrasında Talim ve Terbiye Kurulu, ders kitaplarında 'milli, milliyetçilik ve istiklal' gibi kelimelerin yer almasını engelledi.

10–15 yıl ¼nce tavsiye kararı verilen kitaplar yeniden incelemeye alındı. Tavsiyesi iptal edilen kitap sayısı 300'¼ bulurken, bu kitapların tamamını dini ve milli konuları iŐleyenler oluŐturdu.

Meslek liselerinden genel liselere geçiş yasaklandı. Bu konuda alınan yargı kararları ise sadece kararı aldırان kiŐiye uygulandı. DanıŐtay'ın iptal ettiği genelgenin uygulaması s¼rd¼r¼ld¼.

8 yıllık eğitim hedefleri içinde yer alan, bilgisayarlı okullar, 30 kişilik sınıflar, derslik, ezbersiz eğitim gibi hedefler gerçekleştirilememiştir.

2.3. Milli Eğitim Bakanı Necdet Tekin ve Eğitim İcraatları

2.3.1. ¼zgemiŐi

Kırklareli'nde 1947'de doğmuştur. İlk¼đretim Okulunu ¼sk¼pdere İlk¼đretim Okulunda, Ortaokulu Pınarhisar'da bitirdi. Lise ¼đrenimini Edirne Erkek ¼đretmen Okulunda baŐlayıp, İzmir Y¼ksek ¼đretmen Okulunda tamamladı. Ege ¼niversitesi Fen Fak¼ltesi Matematik B¼l¼m¼nden 1969 yılında mezun oldu. Sırası ile Bayburt Lisesi, Erzurum Atat¼rk ¼niversitesi ve İstanbul Őehremini Lisesi'nde g¼rev yaptı. İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi

İstatistik- Matematik Kürsüsüne 1976'da Asistan olarak girdi. 1980 yılından itibaren Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünde görevini sürdürdü. 1983'de İstatistik Doktoru, 1986'da yardımcı doçent, 1989'da Doçent, 1995'te Profesör oldu. 1983-1995 yıllarında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Fakülte Yönetim Kurulu'nda seçilmiş üye olarak görev yaptı. 1995 ve 1999 Genel Seçimlerinde Demokratik Sol Partiden iki kez Kırklareli Milletvekili seçildi.

Parlamentarlığı süresince; Sanayi Komisyonu, Palan-Bütçe Komisyonu üyeliği ve başkanlığında bulundu. Pek çok ülkenin parlamentolar arası dostluk grubu üyelikleri ve başkanlıkları yaptı. 2000-2002 arası İslam Kalkınma Örgütü Parlamenterler Birliği (İKOPAB) Türkiye Parlamentosu Başkanlığı ve Dünya İKOBAP Merkez Birliği Genel İdare Kurulu üyeliklerinde bulundu. 2002 yılında 57. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nde Milli Eğitim Bakanlığı yaptı. Evli, iki çocuk sahibi olup İngilizce bilmektedir (<http://necdetekin.net/> erişim tarihi 04.08.2014).

2.3.1.1. Eğitim Görüşü ve Eğitim Politikası

10 Temmuz 2002-19 Kasım 2002 tarihleri arasında 4 aylık bir Milli Eğitim Bakanlığı yapan Necdet Tekin'in eğitim görüşü Demokratik Sol Parti programı ile örtüşmektedir. Bakanlığı döneminde Milli eğitimin ilke ve amaçları doğrultusunda çalışmıştır. Necdet Tekin kendisinden önceki Milli Eğitim Bakanının icraatlarını yürütmüştür. Örgün ve yaygın eğitimde kalıcı bir katkısı olmamıştır.

2.3.1.2. Hükümet Programında Eğitim

Necdet Tekin, Milli Eğitim Eski Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun görev yaptığı 57. Koalisyon hükümeti döneminde Milli Eğitim Bakanlığı yapmıştır. Bu durumdan dolayı hükümet programındaki eğitim konusu Metin Bostancıoğlu dönemindekiyle aynıdır. Programa göre:

Eğitime ve gençliğe yatırım, ülkenin geleceğine yapılan yatırımdır. Türkiye eğitimle ilgili atılımlarını ve yatırımlarını kararlılıkla sürdürülecek denmiştir.

Sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu ilköğretim uygulamasına devam edilecektir. Türkiye'yi bilgi çağına hazırlamaya yönelik olarak zorunlu eğitim süresinin artırılması imkânları araştırılacak denmiştir.

Üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların erken belirlenmesine ve özel ilgi görmelerine çalışılacak denmiştir.

Okul öncesi eğitim olanaklarının tüm çocuklara ulaştırılması için çaba gösterilecek denmiştir.

Kaynaştırmalı eğitimden yararlanamayan engelli çocuklarımıza yönelik temel eğitim kurumlarının sayısı süratle artırılmıştır.

Ülkemizin gereksinim duyduğu nitelikli ve rekabet gücünü artıran işgücünün yetiştirilmesi amacıyla, üniversite eğitimi ve meslekî-tekniik eğitim yeniden değerlendirilmiştir.

YÖK üniversitelerarası eşgüdüm kurumu haline getirilecek, üniversiteler çağdaş anlamda özerk bir yapıya kavuşturulacak, öğrencilerin de üniversite yönetimlerinde temsil edilmesine imkân verici düzenlemeler yapılacak denmiştir.

İlk, orta ve yükseköğretimde, çağdaş iletişim ve bilgi teknolojileri en geniş ölçüde değerlendirilerek ve öğrenci yurtları hızla yaygınlaştırılarak, eğitimde olanak eşitliği sağlanacak denmiştir.

İlköğretim beşinci sınıfını tamamlayan öğrencilerin, kanunî temsilcilerinin talep etmesi durumunda, Diyanet İşleri Başkanlığınca yaz tatilinde açılan ve Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimine tabi olan Kur'an kurslarına devam edebilmelerine imkân verici bir düzenleme yapılacak denmiştir (<http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HP57.htm> erişim tarihi 03.07.2014).

2.3.1.3. 57. Hükümet Koalisyon Protokolünde Eğitim

Hükümet, eğitime ve gençliğe yatırımı, ülkemizin geleceğine yapılan en önemli yatırım olarak kabul etmiştir.

İlk, orta ve yükseköğretimde, çağdaş iletişim ve bilgi teknolojileri en geniş ölçüde değerlendirilerek ve öğrenci yurtları hızla yaygınlaştırılarak, eğitimde olanak ve fırsat eşitliği sağlanacak denmiştir.

Eğitim kurumlarında ideolojik kutuplaşma ve çatışmalara fırsat verilmeyecek, meslekî ve teknik eğitim özendirilecek denmiştir.

Yetişkinlerin her alanda öğrenimlerini geliştirebilmeleri için gerekli olanaklar sağlanacak ve engellilerin öğrenimlerine ve meslek veya sanat edinebilmelerine özel önem verilecek denmiştir.

İlköğretimde beşinci sınıfı tamamlayan öğrencilerin, kanunî temsilcilerinin talep etmesi halinde, Diyanet İşleri Başkanlığınca yaz tatilinde açılan ve Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimine tabi olan Kur' an kurslarına devam edebilmelerine imkân verecek bir düzenleme yapılacak denmiştir (<http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/KP57.htm> erişim tarihi 03.07.2014).

2.3.1.4. Eğitim İcraatları

Okul Öncesi

Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Necdet Tekin döneminde resmi ve özel anaokulu olarak toplam 610 anaokulu, bu anaokullarında 37.105 öğrenci ve 26.666 öğretmen bulunmaktaydı. Resmi ve özel anasınıfı olarak 10.677 sınıf, bu sınıflarda toplam 25,1923 öğrenci ve 15.363 öğretmen bulunmaktaydı. Uygulama anaokullarındaki durum 340 okul, 677 öğretmen, 8.086 öğrenci bulunmaktaydı (MEB, 2010: 86).

İlköğretim

Necdet Tekin döneminde ilköğretimde sayısal veriler şu şekilde gerçekleşmiştir.

2001-2002 Öğretim yılında şehirlerde 9.975 resmi ilköğretim okulu, köylerde 25.149 olmak üzere toplam 34.424 resmi ilköğretim okulu bulunmaktadır. Özel ilköğretim okullarında ise şehirlerde 575 özel ilköğretim okulu, köylerde ise 53 özel ilköğretim okulu olmak üzere ülke genelinde toplam 628 özel ilköğretim okulu mevcuttur. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarına bakıldığı zaman 2001-2002 öğretim yılında 18.517 okul, 914.074 öğrenci, 35.669 öğretmen mevcuttur. Taşınmalı ilköğretim verileri; 5.373 taşınılan merkez okul sayısı, 27.665 taşınan okul sayısı, 636.508 taşınan öğrenci sayısı olarak verilmiştir. Açık ilköğretimde 219.696 öğrenci ve 143 öğretmen bulunmaktadır. Yatılı

ilköğretim bölge okullarında; 275 okul, 5.556 öğretmen ve 139.971 öğrenci bulunmaktadır (MEB, 2010: 89-96).

Ortaöğretim

Necdet Tekin'in Bakanlığı döneminde ilköğretimde olduğu gibi, ortaöğretimde de daha önceki Milli Eğitim Bakanının uyguladığı politikaları sürdürmüştür. 2001-2002 öğretim yılında resmi ve özel liselerde açık öğretim de dâhil okul sayısı 2.635, öğrenci sayısı 1.673.363, öğretmen sayısı 72.621'dir (MEB, 2010: 108).

Milli Eğitim Bakanı Necdet Tekin döneminde az da olsa önemli bir kaç gelişme yaşanmıştır. Bu değişiklikler:

- Ortaöğretim de kız öğrencilerin pantolon giymesi serbest bırakıldı.
- Liselerde yabancı dille eğitim zorunlu olmaktan çıkarıldı.
- Müfredat Laboratuvar Okulları'nı (MLO) kaldırdı.
- Ortaöğretimin yeniden yapılandırılması ve liselerin 4 yıla çıkarılması düşünülmüş.
- Ağustos 2002' de Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan yönergede 9. sınıfta kalan öğrencilere meslek liselerine geçiş hakkı verildi.
- ÖSS puan hesaplama yönteminde değişiklik yapılarak Anadolu ve Fen liselerinden kaçışların önlenmesine yönelik çalışma yapılmıştır.

Yükseköğretim

Necdet Tekin'in bakanlığı döneminde yükseköğretimde 2000-2001 öğretim yılında 1084 olan fakülte ve yüksekokul sayısı 2001-2002 öğretim yılında 1.131'e yükselmiştir. Aynı tarihlerde 67.880 olan öğretim elemanı sayısı 71.290'a yükselmiştir. 1.508.205 olan öğrenci sayısı 1.568.384 olmuştur. Okullaşma oranı net olarak %14.65 olmuştur (MEB, 2010: 216). Üniversitelerde bölümler arası geçiş ve çift anadalın yaygınlaştırılması hedeflenmiştir.

Yapılan Diğer Çalışmalar

Milli Eğitim Bakanı Necdet Tekin döneminde 5000 Fen Edebiyat Fakültesi mezunu sınıf öğretmeni olarak atanmıştır.

Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında kullandıkları farklı dil ve lehçeleri öğrenmelerine imkân tanıyacak özel kursların açılmasına ilişkin yönetmelik taslağı hazırlandı. Yönetmeliğe göre: Kürtçe ve diğer dil ve lehçelerdeki kursların özel olacağı, devletin kurs açmayacağı belirtilmektedir.

2002-2003 eğitim-öğretim yılı açılışını 9 Eylül'den 16 Eylül'e alınmıştır. Erteleme sebebi olarak ortalama yükseltme sınavları gösterilmiştir (<http://www.habervitrini.com/egitim/milli-egitim-bakani-necdet-tekin-51936/> erişim tarihi 06.09.2014).

Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Necdet Tekin Döneminin Genel Bir Değerlendirmesi

Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Necdet Tekin 4 ay 9 gün Bakanlık görevini sürdürmüştür. Bu kısa Bakanlığı sürecinde akılda kalan icraatları olarak; Fen Edebiyat fakültesi mezunlarına öğretmenlik hakkı verilmiş, liselerde kız öğrencilerin pantolon giymesi serbest bırakılmış ve okulların eğitim öğretime açılması bir hafta ertelenmiştir.

2.4. Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu ve Eğitim İcraatları

2.4.1. Özgeçmişi

1963 yılında Isparta'nın Yalvaç ilçesinde doğan Erkan Mumcu ilk ve orta öğrenimini Isparta'da tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. 1995 yılında Anavatan Partisi'nde siyasete atıldı ve 20. dönem Isparta Milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne girdi. 1995-1996 yıllarında Anavatan Partisi Genel Başkan Danışmanı olan Mumcu, 1997-1998 yılları arasında Anavatan Partisi Genel Sekreteri olarak partisinin karar organında yer aldı. Mumcu, yine 1998 yılı sonundan 1999 yılı Haziran ayına kadar partisinde Genel Başkan Yardımcılığı görevini yürüttü. Haziran 1999'da kurulan Türkiye Cumhuriyeti 57. Hükümeti kabinesinde Turizm Bakanı olarak yer aldı.

Mumcu, daha sonra Adalet ve Kalkınma Partisi'ne katıldı. Erkan Mumcu, 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde Isparta milletvekili olarak yeniden parlamentoya girdi. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ardından, Kültür ve Turizm Bakanlığı yapan Erkan Mumcu 15 Şubat 2005'de bakanlık görevinden ve partiden istifa etti. Anavatan Partisi'ne tekrar dönen Mumcu, 2 Nisan 2005 tarihinde tek aday olarak girdiği 4. Olağanüstü Kongre'de Genel Başkanlık'a seçildi.

5 Mayıs 2007 tarihinde Anavatan Partisi'nin Doğru Yol Partisi ile birleşmesiyle oluşan Demokrat Parti'nin Mehmet Ağar ile birlikte eş başkanı oldu. Ancak daha sonra aradaki anlaşmazlıklar nedeniyle bu birleşim sonlandırıldı. 22 Temmuz 2007' de yapılacak seçimler için Erkan Mumcu'nun ANAP listelerinden Isparta' da birinci sıradan aday olduğu açıklandı.

25 Ekim-26 Ekim 2008'de yapılan Anavatan Partisi 6. Olağanüstü Büyük Kongresi'nde aday olmayarak genel başkanlıktan duygusal bir konuşma yaparak ayrıldı. Evli ve 2 çocuk babasıdır (<http://erkan-mumcu-kimdir.cix1.info/> erişim tarihi 11.09.2014).

2.4.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikası

Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu Bakanlık devir teslim töreninde yaptığı konuşmasında Milli Eğitim meselesi hakkında görüşlerini aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

“Görevimin bu ilk gününde sadece ana hatlarıyla milli eğitim meselesine nasıl baktığıma ilişkin bir kaç söz söylemek istiyorum. Kuşkusuz bütün kamu hizmetlerinin nihai hedefi insan mutluluğudur. Dolayısıyla milli eğitim politikalarının da odağında olması gereken şey insandır. Soyut bir insan mutluluğundan söz etmiyoruz. İnsana mutluluğunu sunan, koşulların ve fırsatların yaratılmasından söz ediyoruz. Böyle baktığımızda hem özgün hem de özgür bir varlık olarak insan, her şeyden önce bireysel gelişimini tamamlamak ve ömrünce sürdürmek eğiliminde olan bir yaratıktır. Bizim Milli Eğitim politikalarından anladığımız şey esasta, mutluluğunu hedef aldığımız insanın bireysel gelişimini sürdürebilmesinde ona katkı sağlamak, onu özgün ve özgür varlık olarak kabul etmektir. Hiç kuşkusuz ki milli eğitim politikalarının temel amaçlarından birisi toplumu çağdaş ve

norm ve standartlarla buluşturmak, çağdaş gerekler karşısında toplumu hazırlamaktır. Özellikle Büyük Önder Atatürk`ün çağdaş, uygarlık seviyesini aşmak diye gösterdiği hedefte ilerleyen toplumun, bu hedefe yürürken nitelikli, verimli, üretken milli eğitim politikalarına hiç kuşkusuz ihtiyacı olacaktır. Bu yönüyle eğitim, toplumun çağdaş dünyayla entegrasyonu için bir araç konumundadır. Bu çerçeveden baktığımız zaman içinde yaşadığımız çağın bilgi çağı olmasının ve artık çağımızın toplumlarına bilgi toplumu deniliyor olmasının, milli eğitim politikalarını çok daha özel ve önemli kılan sonuçları vardır. Artık bilgi çok çeşitli üretim süreçlerinde, çok çeşitli üretim faktörlerinin yerine ikame edilebilen son derece önemli bir ekonomik bir değerdir. İnsan yaşamında kapsadığı, çok çeşitli ve derinlikli alanların yanı sıra bilgi çağımızda en değerli üretim faktörlerinin başında gelir. En önemli rekabet avantajlarının da başında gelmektedir. Çağdaş dünya ile entegrasyon ve uyum içinde olmak demek, çağdaş dünya ile aynı zamanda rekabet içinde olmak demektir ve çağdaş dünya ile rekabet edebilir bir insan profili ortaya çıkarmanın yolu, insanı çağdaş bilgilerle mücehhez kılmaktan geçer. Bireysel gelişimini kendi özgür doğasına uygun ve özgürce sürdürebilen insanın eğitimden beklediği amaçlardan bir tanesi de hiç kuşkusuz çağdaş dünyanın sunduğu koşullarla, çağdaş dünya ile rekabet edebilecek donanımı ve yeteneği ona kazandırmasıdır. Milli eğitim politikalarımızın hedeflerinden bir tanesi bilginin önemini kavramış, çağdaş dünya ile rekabet edebilir insan profilini ortaya çıkaran, özgür düşünme, bağımsız karar verebilme yeteneklerini kazanmış, yeniliğe açık, yenilikler karşısında şaşkınlık ve durağanlık göstermeyen, yenilikleri kavrayabilen, sadece yeni olanı kabul etmek eğiliminden öte, yeniyi yaratabilme yeteneği ile de donanmış özgüveni tam, sorun çözme yetenekleri gelişmiş, bilgi ve teknolojiyi kullanabilen, üretebilen, insan profilini ortaya çıkarmak olmalıdır. Hedefleri bu olan milli eğitim sistemimizin hiç kuşkusuz gözetmesi gerektiği duyarlılıklardan bir tanesi de Anayasamızda yazılı sosyal devlet ilkesinin bir sonucu olarak, diğer yandan bireylerin anayasa ve hukuk karşısında, anayasa ve hukuk marifetiyle korunmuş haklarını ve özgürlüklerini ona fırsat eşitliği içinde sunmak ve geliştirmek olmalıdır diye düşünüyorum. Bütün bu temel yaklaşımlar içerisinde inanıyorum ve biliyorum ki milli eğitimin çok değerli

çalışanlarından, uzmanlarından öğreneceğim çok şey var. Tıpkı Sayın Bakanımın tecrübelerinden yararlanacağım çok şey olduğu gibi. Her süreç aynı zamanda bir öğrenme sürecidir. Ben içtenlikle ifade ediyorum ki, Milli Eğitim Bakanlığı'nın süreci de bir taraftan yönetmek konusunda becerilerimizi, birikimimizi ortaya koyacağımız bir süreç, diğer taraftan bir öğrenme sürecidir. Benim için de öğrenme süreci olacaktır. Paylaşarak ve paylaştıkça çoğaltarak bir kalite yaratabileceğimize inanıyorum. Umuyorum ki Sayın Bakanım gibi bende buradan ayrılırken aynı mütebessim ifadelerle uğurlanırım. Görevimden ayrılırken, umuyorum ki tıpkı Sayın Bakanım gibi iftiharla ifade edilebilecek başarılı işler listesi bırakabilirim" demiştir (http://www.milliyet.com.tr/2002/11/19/son/sontur22.html erişim tarihi 10.12.2014).

2.4.3. 58. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti Kuruluşu

3 Kasım 2002 Genel Seçimlerinde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) tek başına iktidara gelmesinden sonra, AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın siyaset yasağı yüzünden seçimlere katılamaması nedeniyle Kayseri Milletvekili Abdullah Gül tarafından kurulmuş hükümettir

AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, 9 Mart 2003 Siirt Milletvekili Yenileme Seçim'inde parlamentoya girmesinden sonra, AKP Kayseri Milletvekili Abdullah Gül başkanlığındaki 58. Hükümet, 11 Mart 2003'te istifa etti. Erdoğan başkanlığındaki 59. Hükümet (2. AKP Hükümeti), 14 Mart 2003'de kuruldu (http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=56979 erişim tarihi 12.12.2014).

2.4.4. AKP Programında Eğitim

Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu döneminde AKP programında eğitim konusunda düşünceler ve eğitim konusundaki hedefler aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

AKP'ye göre eğitim her alandaki kalkınmanın en önemli unsurudur. Beşeri sermayeyi etkin kullanmayan toplumlar, rekabet şanslarını kaybetmeye mahkûmdur. Bu nedenle AKP, kamu kaynaklarının tahsisinde birinci önceliğin eğitime yapılacak yatırımlara verilmesi gerektiğine inanmıştır. Eğitim alanında oluşacak zaafılar, hiçbir alandaki üstünlükle giderilemez.

Buna karşılık eğitim alanında yakalanacak üstün seviyeler, diğer tüm alanların toplam kalitesini yükseltir. Eğitime bu bilinçle yaklaşan AKP, bu alanda giderek artan zaafı gidermeyi öncelikli hedeflerinden saymaktadır.

Türkiye eğitim alanında ciddi bir karmaşa yaşamaktadır. Eğitim kalitesi, olması gerekenin çok altındadır. Eğitimde fırsat eşitliği her geçen gün yok olmaktadır. Eğitim sistemi ideolojik kavgaların arenası haline getirilmiştir. Eğitim, araştırma ve istihdam planları olmaksızın yapılmaktadır. Yüksek Öğretim Kurumları dahil, eğitim-öğretim kurumlarımızın çoğu gerçekçi bir anlayıştan uzak, diplomalı işsizler yetiştirmektedir.

Bu nedenlerle AKP, eğitim alanında köklü bir reform hareketine girişmiştir.

➤ *Ülkede oldukça yetersiz düzeyde olan okul öncesi eğitim kamu ve özel sektör eliyle ülke genelinde yaygınlaştırılması planlanmıştır.*

➤ *Temel eğitim müfredatı çağın gereklerine, ihtiyaçlara ve öğrencilerin kazanacakları donanımına göre yeniden oluşturulması planlanmıştır.*

➤ *Zorunlu eğitimin kademeli, tercih ve yönlendirmeye imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi, halen sekiz yıl olan zorunlu eğitim, alt yapı çalışmaları hızlandırılarak makul bir süre içerisinde on bir yıla çıkarılması planlanmıştır.*

➤ *Temel eğitimin kamu tarafından parasız olarak sunulması, kamu okullarının eğitim kalitesi artırılması, teknolojik olanakların geliştirilmesi; katılımcı, özgür düşünme ve analiz alışkanlığını geliştiren, bağımsız karar verme ve üretme yeteneğini teşvik eden, çoğulcu değerleri sunan, vatandaş olma bilincini yükselten, çağdaş gelişme ve teknolojileri öğreten bir eğitim anlayışına geçilmesi planlanmıştır..*

➤ *Mesleki okullara özel bir önem verilerek, üniversite öncesi eğitim, diploma vermenin ötesinde meslek kazandırmaya yönelik bir niteliğe kavuşturulması düşünülmüştür.*

➤ *Sanayi ve Ticaret Odaları ve işadamlarının kurmuş olduğu Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte iş dünyasının ihtiyaç alanları belirlenerek dinamik ve günün ihtiyaçlarına uyan Mesleki Eğitim Programları geliştirilmesi, uzun süreli okul programlarına devam edemeyecek durumda bulunanlar için kısa süreli meslek kazandırma eğitimi veren kuruluşların oluşturulması planlanmıştır.*

➤ *Ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere kurulan Meslek Yüksek Okulları bir program dahilinde yeni bir düzenlemeye tabi tutularak, bu kurumların nitelikli ara eleman yetiştirmelerinin sağlanması düşünülmüştür.*

➤ *Türkiye'de Yüksek Öğretim, nicelik açısından büyük bir ilerleme kaydetmiş, ancak nitelik bakımından aynı başarı gösterilememiştir. Yüksek Öğretim 'de köklü bir reforma ihtiyaç vardır. YÖK'ün, üniversiteler arasında koordinasyon sağlayan, standart belirleyici bir yapıya kavuşturulması, üniversiteler idari ve akademik özerkliğe sahip, öğretim elemanları ve öğrenciler üzerinde baskı, dayatma ve antidemokratik uygulamaların bulunmadığı, bilimsel bilginin üretildiği, araştırma ve öğretim faaliyetlerinin esas olduğu kurumlar haline getirilmesi kararlaştırılmıştır.*

➤ *Dünyada bireyler, toplumlar ve milletlerarası diyalogda yabancı dil bilmenin önemi büyüktür. Bu nedenle yabancı dil eğitimi modern imkân ve araçlarla kolaylaştırarak nitelikli hale getirilmesi kararlaştırılmıştır. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın ve çocuklarının ortamlarına uygun eğitim görmeleri sağlanacaktır.*

➤ *Din eğitimi ve öğretimi konusunda anayasanın 24. maddesiyle devlete verilen görevler, bu maddenin lafzına ve ruhuna uygun düşecek şekilde yerine getirilerek; özellikle isteğe bağlı din eğitimi ihtiyacı, eksiksiz düzeyde karşılanarak elverişsiz koşullarda ve ehliyetsiz kişiler eliyle yürütülen sağlıksız ve denetim dışı din eğitimi uygulamalarına meydan verilmemesi kararlaştırılmıştır.*

➤ *Özürlü öğrencilerin eğitimine özel bir önem verilerek, bu amaçla faaliyet gösteren dernek, vakıf ve Sosyal Yardım Kuruluşlarının*

faaliyetleri özellikle desteklenmesi kararlaştırılmıştır.
(<http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi> erişim tarihi
01.02.2015).

2.4.5. Eğitim İcraatları

Erkan Mumcu, 4 ay süren Milli Eğitim Bakanlığı döneminde gerçekleştirmek istediği icraatlarının birçoğunu yapamamıştır. Erkan Mumcu döneminde sayısal olarak şu gelişmeler olmuştur.

2.4.5.1. Okulöncesi

Diğer Bakanlarda olduğu gibi, Erkan Mumcu'nun Milli Eğitim Bakanlığı döneminde de kreş, yuva, anaokulu ya da anasınıflarına devam eden 3-6 yaş çocuklarının aldıkları okulöncesi eğitimle okula hazırlanmaları düşünülmüştür.

Tablo 2.50. 2002-2003 Öğretim Yılında Türkiye’de Okulöncesi Eğitimin Sayısal Durumu

Kurum	Sayı	Öğrenci	Öğretmen
Resmi anaokulu	418	35.739	1.819
Özel anaokulu	279	6.557	478
Resmi anasınıfı	9.304	259.661	12.889
Özel anasınıfı	1.313	18.081	3.735
Uygulama sınıfı	312	7.767	573

Kaynak: MEB, 2010: 86.

Tablo 2.50 incelenecek olursa 2001-2002 öğretim yılında 348 olan Resmi anaokulu sayısı 418’e yükselerek %20.1 artmıştır. Aynı dönemde 262 olan Özel anaokulu sayısı 279’a yükselerek %6.4 artmıştır. Resmi anasınıfı sayısı 9.012’den 9.304’e yükselerek %3.2 artmıştır. Özel anasınıfı sayısı 1.665’ten 1.313’e düşerek %21.4 azalmıştır.

2.4.5.2. İlköğretim

Erkan Mumcu döneminde zorunlu kesintisiz sekiz yıllık ilköğretim sistemi uygulanmıştır. İlköğretime çok büyük bir oranda katkısı olmamıştır. Sadece var olanı devam ettirmiştir. Erkan Mumcu döneminde 2002-2003 yılında resmi ve özel

olmak üzere ilköğretim sayısı 35.133'dür. Bu dönemde köylerde 25.103, kentlerde 9.422 ilköğretim okulu bulunuyordu. Özel okul sayısı ise, 608'dir. Öğrenci ve öğretmen sayısına bakıldığı zaman; 10.331.645 öğrenci ve 373.303 öğretmen bulunuyordu (MEB, 2010: 90).

2002-2003 öğretim yılında okullaşma oranı %90.98'dir. İlköğretimde tek tip kıyafet zorunluluğunun kaldırılması ve inisiyatifin okul aile birliklerine bırakılması yönünde çalışma yapılması planlanmıştır.

2.4.5.3. Ortaöğretim

Erkan Mumcunun Milli Eğitim Bakanlığının kısa süreli olmasından dolayı planlanmış birçok iş gerçekleştirilememiştir. Erkan Mumcu döneminde ortaöğretimdeki sayısal veriler: Resmi ve Özel Liselerde Açık öğretim dahil 2.550 okul, 2.038.027 öğrenci, 77.253 öğretmen bulunmaktaydı. Mesleki Teknik ortaöğretimde toplam 985.575 öğrenci vardı. Anadolu liselerinde 425 okul, 218.163 öğrenci, 12.143 öğretmen, fen liselerinde 58 okul, 12.022 öğrenci, 976 öğretmen bulunmaktaydı. Ortaöğretimde okullaşma oranı %50.57 olmuştur (MEB, 2010: 108-109).

- Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu döneminde:
- Ortaöğretim kurumlarının 4 yıla çıkarılması üzerinde çalışılmıştır ama gerçekleşmemiştir.
- Eğitimin 12 yıla çıkartılması orta vade programa girmiştir.
- İl bazında üst seviyedeki öğrenciler için yatılı süper liseler oluşturulması planlanmıştır.

2.4.5.4. Yükseköğretim

Erkan Mumcunun Milli Eğitim Bakanlığı döneminde Yükseköğretimde 2002-2003 öğretim yılında 1.203 fakülte, 76.090 öğretim elemanı, 1.798.623 öğrenci bulunmaktaydı. Yükseköğretimde okullaşma oranı % 14.65 olmuştur (MEB, 2010: 216).

YÖK'ün yapısını değiştirip Yükseköğretim Eşgüdüm Kurulu(YEK) olarak yeniden düzenlenmesi planlanmış fakat gerçekleştirilememiştir.

2.4.5.5. Yapılan Diğer Çalışmalar

Öğretmen atamalarında merkezden atama sisteminin yanlış olduğunu, atama yetkisinin illere verilmesi planlanmıştır.

Öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumlarının iyileştirilmesi için kariyer kademesi getirilmesi, öğretmenlerin başarılarının da okul yönetimi ve velilerce ölçülmesi bunun sonucunda ödüllendirme ve ekstra ücret uygulamasına gidilmesi planlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinde vekil yöneticilerin vekâletlerini iptal eden genelge yayımladı. İstihdam ve personel açısından Milli Eğitim Bakanlığının yeniden yapılanması planlanmıştır (<http://arsiv.milliyet.com.tr/2002/12/05/egitim/butun.htm> erişim tarihi 14.03.2014).

2.4.5.6. Erkan Mumcu'nun Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi

Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu 4 ay Milli Eğitim Bakanlığı yapmıştır. Bu kısa süre içerisinde gerçekleştirmeyi hedeflediği birçok icraatı vardı. Bunların başında öğretmen atama yetkisinin merkezden değil illerin kendisine verilmesiydi. Bunun yanı sıra öğretmen kariyer sistemi, YÖK'ün yapısının değiştirilmesi, üniversiteye giriş puan hesaplama sisteminde değişiklik, liselerin 4 yıla çıkarılması gibi vaatleri vardı. Ancak Milli Eğitim Bakanlığında kısa kalmasından dolayı yapmak istediği birçok icraatı yapamamıştır.

2.5. Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik ve Eğitim İcraatları

2.5.1. Özgeçmişi

Doç Dr. Hüseyin ÇELİK 1959 yılında Van'ın Gürpınar ilçesinde doğmuştur. 1983 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bölümünden mezun olmuştur. Aynı yıl Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ne asistan olarak girmiştir.

1987 yılında İstanbul Üniversitesi'nin kadrosuna geçmiştir. 1988-1991 yılları arasında doktorası ile ilgili araştırmalar yapmak üzere, İngiltere'de bulundu.

1991 yılında "Ali Suavi ve Dönemi" konulu doktorasını tamamladı. 1992'de Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde yardımcı doçent, 1997 yılında doçent olmuştur.

Siyasete 18 yaşında iken Adalet Partisi Gençlik Kollarında başlamıştır. Üniversite yıllarında ve akademik hayatında siyasetle yakından ilgilenmiştir. 18 Nisan 1999 Milletvekili Genel Seçimlerinde DYP'den Van Milletvekili seçilmiştir. 3 Temmuz 2001'de DYP'den istifa ederek AKP'nin kurucuları arasında yer almıştır. Milletvekili seçildiği ilk yıl TBMM Başkanlık Divanı Üyeliğine seçilmiştir. TBMM'de AKP Grubu oluştuktan sonra Grup Başkan Vekili olmuştur.

3 Kasım 2002 Milletvekili genel seçiminde yeniden Van Milletvekili olarak parlamentoya girmiştir. 58. Cumhuriyet Hükümetinde Kültür Bakanı olarak görev almıştır. 59 ve 60. AKP Hükümetlerinde ise, Millî Eğitim Bakanı olarak yer almıştır. Çelik, Cumhuriyet Tarihinin Hasan Ali Yücel'den sonra en uzun süre görev yapan 2. Mili Eğitim Bakanı olarak tarihe geçmiştir.

Fikri ve siyasi akımlar, Türk kültürü, Türk siyasi tarihi, Türk edebiyatı ve aktüel memleket meseleleri üzerinde yayımlanmış 15 adet kitabı bulunan Çelik, evli ve 3 çocuk babası olup İngilizce bilmektedir (<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=2484> erişim tarihi 02.03.2013).

2.5.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikaları

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in eğitim hakkındaki görüşleri:

Bilgi toplumuna egemen olan eğitim paradigmaları, bilgi tabanını değiştirdiği gibi öğrenmeye ilişkin yaklaşımları da değiştirmiştir. Eğitimin amacının ve okulların işlevlerinin yeniden tanımlanmasının bir zorunluluk hâline gelmesinin temelinde, toplumsal yapıdaki değer ve beklentilerin değişimi vardır. Bu değişim, eğitim sistemini ve toplumsal yapıyı zorlamaktadır.

Öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için bireysel özelliklerinin temel alınarak eğitim sürecinin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bu amaçla, eğitim programları alışılmış yapılardan uzak, öğrenmenin öğrenileceği ve yaşam becerilerinin kazanılacağı şekilde geliştirilmelidir.

Bireyin, çağdaş toplumun etkin bir üyesi olması için, eğitim yaşantısının problem çözmeye, karar verebilmeye, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye dolayısıyla düşünme becerileri kazandırılacak şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Eğitim yalnızca okul duvarları ve okul zamanı ile sınırlı kalmayarak yaşam boyu ve her yerde eğitim anlayışı ile devam etmelidir. Öğrenci merkezli eğitimde fırsat eşitliği; tüm bireylerin eğitim alması hakkı yanında, bireysel özelliklerine göre de eğitim almasını ve bireysel gelişimini sağlaması şeklinde benimsenmelidir'' demiştir.

(http://www.aoa.edu.tr/ozder/files/ogrenci_merkezli_egitim_uygulama_modeli.pdf erişim tarihi 02.03.2013).

2.5.3. 59. Hükümetin Kuruluşu

3 Kasım 2002 seçim sonrasında 58. Hükümet, Abdullah Gül başkanlığında kuruldu. Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin genel başkanı olarak 9 Mart 2003 Siirt Milletvekili Yenileme Seçim'inde parlamentoya girmesinden sonra, AKP Kayseri Milletvekili Abdullah Gül başkanlığındaki 58. Hükümet 11 Mart 2003'te istifa etti. Siyasi yasağı bulunduğu için seçimlere giremeyen ve milletvekili seçilemeyen 58. Hükümet döneminde Recep Tayyip Erdoğan'ın siyasi yasağının kaldırılması için TBMM'ye yasa teklifi sunuldu. Bu yasa değişikliği TBMM tarafından oy çokluğuyla kabul edilse de onuncu Türkiye Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer yasayı "öznel, somut ve kişisel" olduğu gerekçesiyle veto etti. Daha sonra aynı yasa değiştirilmeden mecliste tekrar kabul edildi ve cumhurbaşkanına iade edilen aynı yasa Sezer tarafından bu kez onayladı. Bu yasanın kabulüyle Erdoğan'ın milletvekili seçilmesi için yasal bir engel kalmadı.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, yeni hükümeti kurma görevini Erdoğan'a verdi. Güvenoylaması TBMM'nin 23 Mart 2003 tarihindeki 53. birleşiminde gerçekleştirildi. Hükümet, 162 ret oyuna karşı 350 oy ile güvenoyu aldı. Oylamaya 512 milletvekili katıldı (tr.wikipedia.org/wiki/59._Türkiye_Hükümeti erişim tarihi 01.07.2013).

2.5.4. Parti Programında Eğitim

Hüseyin Çelik AKP'den milletvekili seçilmiştir. Eğitim politikasını oluşturan faktör AKP Programı olmuştur. AKP Programı içerik ve biçim olarak Erkan Mumcu'nun Bakanlığındaki parti programıyla aynıdır.

2.5.5. Eğitim İcraatları

2.5.5.1. Okul Öncesi

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik 15.02.2005 yılında mecliste yaptığı konuşmada okul öncesi eğitim ile ilgili olarak:

“Özellikle, okulöncesi eğitimi, Türkiye’de maalesef, çokça ihmal edilmiş olan bir alandır. Hepimizin bildiği gibi, çocukların 3 yaş ile 6 yaş arasında zekâ gelişim hızları maksimum düzeydedir. Bu çağda, bu yaşta çocukların mutlaka en iyi şekilde eğitilmesi gerekiyor; ama biz göreve geldiğimiz zaman okulöncesinde okullaşma oranı %11 düzeyindeydi; yani, bütün cumhuriyet tarihi boyunca ulaştığımız yüzde 11 idi. Bugün yüzde 17’ye doğru bir tırmanış var ve iki yıl gibi süre içerisinde yüzde 11’den yüzde 17’ye çıkarılmıştır ve bu çabamız devam etmektedir. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, 2005 yılının sonunda, okulöncesi eğitimin asgari yüzde 25’e ulaştırılması, yüzde 25 oranında okulöncesi eğitiminde okullaşma oranına ulaşılması hedeflenmiştir; ama maalesef bizden önce bu konuda ciddi bir adım atıldığını söylemek pek de mümkün değildir. Biz 2005’in sonuna kadar sadece müstakil anaokullarında, okulöncesi eğitimi yaptırıyoruz; bütün ilköğretim okulları bünyesinde müsait olan sınıflarda anasınıflarının açılmasını sağladık; bundan sonrada açılmayan yerlerde de bunu sağlayacağız. Artı, ortaöğretim kurumlarında, yine müsait olanlar, pedagojik açıdan müsait olanlar, yine anaokullarına, anasınıfı eğitimine tahsis ediliyor, edilmektedir ve onların atıl kapasiteleri bu şekilde değerlendirilmektedir; yani 2005 yılının sonuna kadar yüzde 20’lik bir hedef inşallah yakalayacağız” demiştir (TBMMTD, B:58, O:2, 2005: 280).

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde okulöncesindeki sayısal veriler tablolar şeklinde aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2.51. Resmi ve Özel Anaokullarında Değişme (2003-2009)

Yıllar	Resmi			Özel		
	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
2003-2004	483	2.020	42.664	300	620	9.059
2004-2005	539	2.428	49.110	326	981	11.371
2005-2006	674	2.733	65.879	421	636	14.633
2006-2007	786	3.217	80.767	583	1.888	19.401
2007-2008	916	3.337	100.687	755	2.145	24.740
2008-2009	1.024	4.560	117.153	674	873	24.239

Kaynak: MEB, 2010: 86.

Tablo 2.51 incelenecek olursa 483 olan Resmi anaokulu sayısı 1.024'e yükselerek % 112 artmıştır. Öğretmen sayısı 2.020'den 4.560'a yükselerek % 125.7 artmıştır. Öğrenci sayısı ise 42.664'ten 117.153'e yükselerek % 174.5 artmıştır. Özel okul sayısı 300'den 674'e çıkarak % 124.6 artmıştır. Özel anaokuluna giden öğrenci sayısı 9.059'dan 24.239'a yükselerek % 167.5 artmıştır. Okul öncesi eğitimde görülen bu sayısal artışın en temel sebebi Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde yapılan okulöncesi eğitime destek kampanyalarıdır.

Tablo 2.52. Resmi ve Özel Anasınıflarında Değişme (2003-2009)

Yıllar	Resmi			Özel		
	Okul/Sınıf Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
2003-2004	11.627	12.659	289.060	1.282	3.823	17.293
2004-2005	13.724	14.447	347.603	1.427	4.174	26.687
2005-2006	15.594	13.210	435.165	1.850	4.331	34.469
2006-2007	17.273	14.381	499.569	2.033	5.289	41.112
2007-2008	18.719	14.809	534.307	2.116	5.610	42.028
2008-2009	19.545	15.976	594.467	2.088	6.691	46.751

Kaynak: MEB, 2010: 86.

Tablo 2.52'ye göre 11.627 olan Resmî sınıf sayısı 19.545'e yükselerek %68.1 artmıştır. 12.659 olan öğretmen sayısı 15.976'ya yükselerek %26.2 artmıştır. Okul öncesi eğitime Resmî sınıflarda devam eden öğrenci sayısı 289.060'dan 594.467'ye yükselerek %105,6 artmıştır. Özel okullara bakıldığı zaman 1.282 olan okul sayısı 2088'e yükselerek %62,8 artmıştır. 3823 olan öğretmen sayısı 6691'e yükselerek %75.01 artmıştır. Öğrenci sayısında büyük bir artış görülmüştür. 17.293 olan öğrenci sayısı 46.751'e yükselerek %170.3 artmıştır.

2.5.5.2. İlköğretim

Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ilköğretimde yapılan en büyük yenilik ilköğretim müfredatının değiştirilmesidir.

2004–2005 eğitim ve öğretim yılında dokuz il ve 120 okulda pilot uygulaması başlayan yapılandırmacı yaklaşım ile biçimlendirilen yeni ilköğretim programı (müfredatı), 2005–2006 öğretim yılı ile birlikte tüm ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanmıştır. Yapılandırmacılık, öğretimin nasıl yapılacağından çok öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ile ilgilidir. Bu yaklaşıma göre, öğrenmenin gerçekleşebilmesi için birey öğrenme sürecine aktif olarak katılır ve bilgiyi inşa eder (TTKB, 2005). Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan *İlköğretim 1-5. Sınıf Programları Tanıtım El Kitabı*'nda, son yıllarda üniversitelerce ve Millî Eğitim Bakanlığınca yapılan araştırmalarda, eğitim sorunları ile ilgilenen tarafların raporlarında mevcut sistemin ciddi sorunlarının olduğunun tespit edilmesi ve mevcut sistemden duyulan toplumsal rahatsızlık nedeniyle ilköğretim müfredatında değişikliğe gidildiği belirtilmektedir. *El Kitabı*'nda neden ilköğretim programlarında değişikliğe gidildiği şu şekilde ifade edilmektedir:

1. Değişik bilim alanlarındaki araştırma bulgularının ve eğitim bilimlerindeki öğretme/öğrenme anlayışındaki gelişmelerin yöntem ve içerik olarak öğretim programlarına yansıtılması,

2. Eğitimde kaliteyi arttırmak ve eşitliği sağlamak,

3. Bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerleri de dikkate alarak geliştirilmesi ihtiyacı,

4. Mevcut öğretim programları uygulamaları kapsamında öğrencilerin yoğunlukla okula, öğrenmeye, okumaya tepki düzeyinde isteksizlik olması,

5. Mevcut öğretim programlarında konuların çok kapsamlı ve ezbere dayalı bilgi yoğunluklu olması nedeniyle, konuların zamanında bitirilememesi ve çoğu zaman sıkıştırılıp öğrenilmeden bitirilmesinin tercih edilmesi,

6. Programda yer alan konuların birçoğunun çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmaktan, onların merak ve ilgilerini karşılamaktan uzak olması,

7. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulaması ile ilkokul ve ortaokul programları üst üste eklendiği için temel eğitimde program bütünlüğünün olmaması,

8. Dikey eksende, temel eğitimde birinci sınıftan-sekizinci sınıfa her bir dersin kendi içinde kavram bütünlüğünün olmaması,

9. Ekonomik ve toplumsal gelişmelerin bir sonucu olarak, bireylerin yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, işbirliği yeterliliklerini kazanmalarının daha bir önem kazanmış olması,

10. Çocukların, ülke çapında ya da uluslararası değerlendirmelerde beklenen düzeyde başarı gösterememesi (TTKB, 2005: 7-8).

Müfredat değişikliğiyle birlikte, bu süreçte bütün sınıf öğretmenleri de yeni müfredata göre hizmetiçi eğitim kurslarına alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ilköğretimde nitelik ve nicelik olarak birçok gelişme sağlanmıştır. Bunlar: 2003-2004 öğretim yılında 10.250.000 ücretsiz ders kitabı dağıtıldı. Bu kitapların maliyeti 157 trilyon olmuştur (TBMMTD, B:106 O:1,2003:17). 2004-2005 öğretim yılında Türkiye ve 11 ülkede yaklaşık 60.000 yerleşim merkezine 83.119.000 ücretsiz kitap dağıtılmıştır (TBMMTD, B:73, O:2,2005: 253).

Türkiye’de özellikle kırsal kesimde yaşayıp ta yatılı okul imkânına muhtaç olan, yatılı okullarda okuması gereken çocuklar için pansiyonların sayısı artırıldı. Yeni yurt binaları inşa edildi (TBMMTD, B:10, O:1, 2004: 77).

Okul aile birliklerince toplanan aidatlar konusunda;” kesinlikle veliler hiçbir şekilde bağışa zorlanmayacaktır” ifadesi kanuna konulmuştur (TBMMTD, B:16, O:4, 2004:139).

“Haydi, Kızlar Okula” kampanyası başlatıldı. Bu kampanya UNICEF ile birlikte yürütülmüştür.2003’ün ilk altı ayında, şu veya bu sebepten dolayı okul dışında kalmış olan 40.000 kız çocuğu okullu hale getirilmiştir. Bu sayı 2004 yılında 70.000 üzerindedir (TBMMTD, B:16, O:4, 2004:145).

2004 yılının sonuna kadar Türkiye çapındaki okullara 84. 000 tane yeni bilgisayar gönderildi. 43000 okula internet hizmeti verildi (TBMMTD, B:40 O:2, 2004:589).

Kapalı olan 1.400 okul eğitime tekrar açıldı. Okul binaları için 41 proje hazırlandı ve hazırlanan projeler bakanlıkta sergilendi (TBMMTD, B:58, O:2, 2005:280).

LGS (Lise Giriş Sınavı) sistemi değiştirildi yerine OKS (Ortaöğretim Kurumları Sınavları) getirildi. Bu sınavla birlikte ilk defa, elektronik ortamda, e-devlet uygulamasının bir gereği olarak başvurular internet ortamında yapıldı (TBMMTD, B:62, O:2, 2005:280).

OECD tarafından düzenlenen, özellikle, ilköğretim öğrencilerini kapsayan PISA sınavlarına ilk defa öğrenciler girmiştir. Türkiye’nin katıldığı 2003-2006-2009 yıllarına ait Pisa sınav sonuçlarına göre Türkiye’nin sınava katılan diğer OECD ülkeleriyle olan başarı sıralaması 2003, 2006 ve 2009 yıllarına ait sonuçlara bakıldığında “okuma becerileri, matematik ve fen alanlarında” Türkiye seviye olarak alt sıralarda yer almaktadır. Elbette ki bu durum eğitim sistemimizdeki eksikliklerimizden ve aksaklıklardan kaynaklanmaktadır.

2005 yılında ünite dergileri velilere maddi külfet olduğu gerekçesiyle yasaklandı (TBMMTD, B:40, O:4, 2005:786).

Şartlı Nakit Transferi (ŞNT), yani halk arasında bilinen ismiyle "öğrenci parası" ya da "çocuk parası", ekonomik güçlükler nedeniyle temel sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanamayan, herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmayan ve düzenli bir geliri bulunmayan nüfusun en yoksul kesimine yönelik şartlı bir yardım programıdır. ŞNT yardım programında eğitim, sağlık ve gebelik

şeklinde üç değişik yardım programı bulunmaktadır. 0-6 yaş arasındaki küçük çocuklara yönelik yardımlar "sağlık yardımı", 6-17 yaş arasında eğitim çağındaki çocuklara yönelik yardımlar "eğitim yardımı" ve hamile kadınlara yönelik yardımlar "gebelik yardımı" şeklinde tanımlanmaktadır. 2005 yılı sonu itibariyle ŞNT'den faydalanan hane sayısı 697.904 öğrenci sayısı 1.226.331 olmuştur (TBMMTD, B:40, O:4, 2005:790).

2006-2007 öğretim yılında ilköğretim birinci sınıfa yeni başlayan öğrencilerin okula motivasyonunu artırmak, okul kaygısını gidermek ve okulda eğlenceli vakit geçirmelerini sağlamaya yönelik olarak öğrenciler okulların açılmasından bir hafta önce okul uyum programına alınmaya başlanmıştır.

Gönül Köprüsü Projesi hayata geçirilmiştir. Bu projenin amacı genç nesillerin yaşadıkları yere göre coğrafi ve ekonomik farklılıkları olan diğer yerleri görerek ülkemizi daha yakından tanımalarına imkan hazırlamak, değişik illerde yaşayanlar arasında sevgi, saygı, arkadaşlık, paylaşma, yardımlaşma, birlik ve beraberlik duygularını güçlendirmek kalıcı gönül köprülerinin kurulmasını sağlamaktır. Bu projeye 17.520 öğrenci katılmıştır (TBMMTD, B:33, O:2, 2008:985). Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ilköğretimde sayısal veriler şu şekilde olmuştur:

Tablo 2.53. İlköğretim Okullarında Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	36.114	1.347.093	10.479.538	384.170	1.136.448
2004-2005	35.611	1.374.609	10.565.389	401.288	1.125.012
2005-2006	34.990	1.358.326	10.673.935	389.859	1.108.986
2006-2007	34.656	1.378.236	10.846.930	402.829	1.130.599
2007-2008	34.093	1.343.308	10.870.570	445.452	1.193.761
2008-2009	33.769	1.228.539	10.709.920	453.318	1.180.162

Kaynak: MEB, 2010: 89.

Tablo 2.53 incelenecek olursa 36.114 olan okul sayısı 33.769' a gerileyerek %6.4 azalmıştır. Bu azalmanın nedeni öğrenci sayısı 10'dan az olan yerleşim birimlerindeki ilköğretim okullarının kapatılarak burada ki öğrenciler ya taşınmalı eğitim sistemine dahil edildi ya da yatılı ilköğretim bölge okullarına nakilleri yapıldı. 10.479.538 olan öğrenci sayısı 10.709.920'ye yükselerek %2.1 artmıştır. Aynı artış derslik sayısında yaşanmadığı için sınıf mevcutları kalabalıklaşmıştır.

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmen sayısı 384.170'den 453.318'e yükselerek % 17.9 artmıştır.

Tablo 2.54. İlköğretimde Okul Sayılarında Değişme (2003-2009)

Yıllar	Resmi İlkokullar			Özel İlkokullar			Genel Toplam
	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	
2003-2004	9.657	25.844	35.501	553	60	613	36.114
2004-2005	9.743	25.194	34.937	606	68	674	35.611
2005-2006	10.367	23.895	34.262	648	80	728	34.990
2006-2007	10.449	23450	33.899	671	86	757	34.656
2007-2008	10.492	22.735	33.227	763	103	866	34.093
2008-2009	10.692	22.170	32.862	811	96	907	33.769

Kaynak: MEB, 2010: 90.

Tablo 2.54 incelenecek olursa şehirlerde bulunan resmi ilkokul sayısı 9.657'den 10.692'ye yükselerek %10.7 artmıştır. Köylerde bulunan resmi ilkokul sayısı 25.844'den 22.170'e düşerek %14.2 azalmıştır. Şehirlerde bulunan özel ilkokul sayısı 553'den 811'e yükselerek %46.6 artmıştır. Köylerde bulunan özel ilkokul sayısına bakacak olursak 60'dan 96'ya yükselerek %60 artmıştır.

Tablo 2.55. Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2003-2004	17.636	646.410	34.096
2004-2005	16.379	587.379	27.685
2005-2006	16.069	561.795	26.470
2006-2007	15.101	523.702	26.363
2007-2008	14.574	487.524	19.657
2008-2009	12.184	374.651	12.424

Kaynak: MEB, 2010: 92.

Tablo 2.55'e göre 17.636 olan Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu sayısı 12.184'e düşerek %30.9 azalmıştır. Bu azalmanın nedeni buradaki öğrencilerin YİBO'lara yerleştirilmesi sonucu okulların kapatılması olmuştur. Bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 646.410'dan 374.651'e düşerek %42.04 azalmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 34.096'dan 12.424'e gerileyerek %63.5 azalmıştır.

Tablo 2.56. Yıllara Göre Taşınalı İlköğretim İstatistikleri (2003-2009)

Yıllar	Taşınılan Merkez Okul Sayısı	Taşınan Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı
2003-2004	6.272	28.449	646.457
2004-2005	6.337	29.145	698.061
2005-2006	6.131	26.419	679.589
2006-2007	6.410	27.818	694.329
2007-2008	5.927	23.489	687.271
2008-2009	5.851	25.025	683.415

Kaynak: MEB, 2010: 93.

Tablo 2.56’de Taşınalı İlköğretim istatistiklerine bakılacak olursa 6.272 olan Taşınılan Merkez okul sayısı 5.851’e düşerek % 6.7 azalmıştır. Bu okullara taşınan öğrenci sayısı 646.457’den 683.415’e çıkarak % 5.7 artmıştır.

Tablo 2.57. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
2003-2004	289	5.529	144.446
2004-2005	299	5.943	142.788
2005-2006	300	6.123	135.524
2006-2007	603	12.837	282.132
2007-2008	603	13.480	267.516
2008-2009	593	12.967	262.838

Kaynak: MEB, 2010: 95.

Tablo 2.57’ye göre Yatılı İlköğretim Bölge Okulu sayısı 289’dan 593’e yükselerek %105.1’lik büyük bir artış sağlanmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 5.529’dan 12.967’ye yükselerek % 134.5’lik bir artış yaşanmıştır. Bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 144.446’dan 262.838’e yükselerek % 81.9’luk bir artış sağlanmıştır.

Tablo 2.58. Özel Eğitim Okullarında Değişme (2003-2009)

Yıllar	Görme Engelliler İlköğretim Okulu		İlköğretim Öğrenci	İşitme Engelliler İlköğretim Okulu		
	Okul	Öğretmen		Okul	Öğretmen	Öğrenci
2003-2004	15	309	1.293	45	926	5.609
2004-2005	15	350	1.328	49	1.078	5.732
2005-2006	16	376	1.387	49	1.081	5.738
2006-2007	16	395	1.420	49	1.069	5.429
2007-2008	16	392	1.349	48	1.073	4.967
2008-2009	15	396	1.354	48	1.113	4.821

Kaynak: MEB, 2010: 98.

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde yıllara göre ilköğretimdeki okullaşma oranına bakılacak olursa;

Tablo 2.59. İlköğretimde Toplam Öğrenci ve Okullaşma Oranları (2003-2009)

Yıllar	Toplam Öğrenci	Okul.Oranı Net (%)
2003-2004	10.479.538	90.21
2004-2005	10.565.389	89.66
2005-2006	10.673.935	89.77
2006-2007	10.846.930	90.13
2007-2008	10.870.570	97.37
2008-2009	10.709.920	96.49

Kaynak: MEB, 2010: 249.

Tablo 2.59 incelenecek olursa Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ilköğretimde öğrenci sayısı 230.382 artmıştır. Okullaşma oranı %90.21'den %96.49'a çıkmıştır.

2.5.5.3. Ortaöğretim

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ortaöğretimde yaşanan gelişmeler şöyledir:

Meslek liseleri ile genel liseler arasında yatay geçişlere imkân sağlayan bir sistem devreye sokuldu. 2004-2005 öğretim yılında 104 okulda pilot olarak uygulandı. 2005-2006 öğretim yılında kademeli bir şekilde ortaöğretimin 4 yıla çıkarılması kararlaştırıldı (TBMMTD, B:13, O:1, 2004: 16).

İngilizce hazırlık sınıflarında okutulan İngilizce ders kitaplarına ödenen yüksek maliyetten dolayı bu kitaplar kendi uzmanlarımıza hazırlatıldı ve British Council olmak üzere, uluslararası kuruluşlara akredite ettirildi. Kurs kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı olmak üzere, üç kitap halinde, 5 renk kuşe kâğıda 240.000 set bastırıldı. 2004-2005 öğretim yılında bütün Türkiye'de dağıtıldı (TBMMTD, B:16,O:4, 2004: 146).

24 tane Fen Lisesi, 14 tane Sosyal Bilimler ve Spor Liseleri açıldı (TBMMTD, B:40, O:2, 2004:599).

Mesleki ve teknik eğitimde Avrupa Birliği standartlarına, ISCED97 normlarına ulaşabilmek için çalışmalar devam etmiştir. Avrupa Birliğinin

desteklediği MEGEP projesi (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilme Projesi), MTEM Projesi (Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi) devam ettirildi.

Ayrıca TOBB ile protokol imzalanarak, sektörün ihtiyacı olan elemanların yetiştirilmesi, sanayi-okul işbirliğinin sağlanması, stajların pratiklerin çok daha iyi yapılması düşünülmüştür (TBMM B:40 25.12.2004).

Erkek Teknik, Kız Tekniköğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret Ve Turizm Genel Müdürlüğü, özel sektörle işbirliği yaparak, belediyelerle işbirliği yaparak, meslek edindirme kursları düzenlemiştir (TBMMTD, B:58, O:2, 2005: 592).

Rus turistler göz önünde bulundurularak, turizm ve otelcilik liselerine ayrıca Rusça dersi konmuştur. Anadolu liselerinde Almanca ve Fransızca ikinci mecburi, zorunlu yabancı dil haline getirildi (TBMMTD, B:58, O:2, 2005: 284).

Diğer bakanlıklara bağlı olan bütün ortaöğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı.

2003 yılından 2005 yılına kadar 102 ortaöğretim pansiyonu yapılmıştır. Buna ilave olarak yüzde 90'ı yatılı olmak üzere 40 Anadolu öğretmen lisesi açılmıştır (TBMMTD, B:25, O:5, 2005: 68).

2003 yılında 100.000, 2004 yılında 125.000, 2005 yılında ise 150.000 olmak üzere toplam 375.000 ortaöğretim öğrencisine burs verilmiştir. Ortaöğretim öğrencilerine verilen burs miktarı 13 YTL'den 55 YTL'ye çıkarılmıştır (TBMMTD, B:41, O:3, 2006: 166).

Açıköğretim lisesi yönetmeliği değiştirildi. Çıkarılan yeni yönetmeliğe göre meslek ve teknik eğitim liselerindeki öğrencilerin, fark dersi vererek, genel lise diploması almasının yolu açıldı. Açıköğretim ve açıköğretim liselerinin kayıtlarının eğitim araçları merkezinde değil halk eğitim merkezlerinde yapılması sağlandı (TBMMTD, B:40, O:4, 2005: 793).

Üç yıllık genel, mesleki ve teknik liselerin öğretim süresi, 2005-2006 öğretim yılından itibaren 9. Sınıftan başlamak üzere, kademeli olarak 4 yıla çıkarıldı. 2006 yılı itibariyle ücretsiz ders kitapları liselerde de dağıtmaya başlandı (TBMMTD, B:129, O:4,2006: 653).

2006 yılı itibariyle 529 meslek lisesi kurulmuş, 26.88 adet yeni bölüm açılmış olup, 2006-2007 öğretim yılında meslek okullarında yüzde 6,69'luk bir gelişme sağlanmıştır (TBMMTD, B:5, O:2,2006: 295).

2006 yılı sonunda 256 adet ortaöğretim yurdu hizmete açılmıştır. 150 adet süper lise Anadolu lisesine dönüştürüldü. Böylece 442 olan Anadolu Lisesi sayısı 797 oldu (TBMMTD, B:41, O:3, 2006: 169).

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ortaöğretim kurumlarında sayısal veriler şu şekilde olmuştur:

Tablo 2.60. Resmi ve Özel Liselerde Değişme (açıköğretim dahil) (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	2.737	610.309	1.963.998	79.605	452.609
2004-2005	2.991	593.352	1.937.055	92.619	379.078
2005-2006	3.406	574.810	2.075.617	102.581	410.109
2006-2007	3.690	556.707	2.142.218	103.389	465.809
2007-2008	3.830	501.211	1.980.452	106.270	213.506
2008-2009	4.053	540.532	2.271.900	107.789	366.444

Kaynak: MEB, 2010: 108.

Tablo 2.60'a göre 2.737 olan Resmi ve Özel Lise sayısı 4.053'e çıkarak %48.08 artmıştır. 1.963.998 olan öğrenci sayısı 2.271.900'e çıkarak % 15.6 artmıştır. Liselerde görev yapan öğretmen sayısı okul ve öğrenci artışına bağlı olarak % 35 artarak 107.789 olmuştur.

Tablo 2.61. Genel Liselerde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	1.610	501.665	1.384.696	56.014	343.171
2004-2005	1.663	476.490	1.367.782	64.441	314.421
2005-2006	1.721	400.671	1.406.174	63.196	331.680
2006-2007	1.894	410.810	1.386.295	62.689	373.320
2007-2008	1.940	349.572	1.204.163	59.777	133.236
2008-2009	1.971	375.362	1.301.827	56.671	225.923

Kaynak: MEB, 2010: 109.

Tablo 2.61. incelenecek olursa 1.610 olan Genel lise sayısı 1.971'e yükselerek % 22.4 artmıştır. 1.384.696 olan öğrenci sayısı 1.301.827'ye düşerek % 5.9 azalmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 56.014'ten 56.671'e

yükselerek %1.17'lik bir artış gerçekleşmiştir. Bu liselerden mezun olan sayısı 343.171'den 225.923'e düşerek %34.1 azalmıştır. Genel liselerden mezun olan öğrenci sayısında meydana gelen bu düşüşün en büyük nedeni mesleki eğitimin teşvik edilmesinden dolayı mesleki eğitimi tercih eden öğrencilerin sayısında artış olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.62. Anadolu Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	433	67.720	205.706	12.057	69.339
2004-2005	443	70.479	191.931	14.157	35.770
2005-2006	776	123.165	268.113	18.826	44.722
2006-2007	797	95.688	314.394	20.964	51.184
2007-2008	835	96.218	354.145	25.656	53.060
2008-2009	926	106.987	401.992	28.124	100.327

Kaynak: MEB, 2010: 111.

Tablo 2.62'ye göre 433 olan Anadolu Lisesi sayısı 926'ya çıkarak % 113.8'lik bir artış sağlanmıştır. Öğrenci sayısı 205.706'dan 401.992'ye çıkarak % 95.4 artmıştır. Bu okullarda ki öğretmen sayısı 12.057'den 28.124'e çıkarak % 133.25 artmıştır.

Tablo 2.63. Fen Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	61	4.977	13.188	1.096	3.469
2004-2005	68	5.473	14.940	1.145	2.464
2005-2006	70	5.393	17.135	1.377	4.613
2006-2007	77	5.296	17.439	1.582	4.491
2007-2008	82	5.935	18.321	1.647	2.582
2008-2009	85	6.263	21.382	1.829	4.490

Kaynak: MEB, 2010: 112.

Tablo 2.63'e göre 61 olan Fen Lisesi sayısı 85'e çıkarak % 39.3 artmıştır. 13.188 olan öğrenci sayısı 21.382'ye çıkarak % 62.1 artmıştır. Fen liselerinde görevli öğretmen sayısı 1.096'dan 1.829'a yükselerek % 66.8 artmıştır.

Tablo 2.64. Sosyal Bilimler Liseleri (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	1	96	96	12	-
2004-2005	4	426	426	10	-
2005-2006	6	369	745	56	-
2006-2007	7	481	1.174	99	-
2007-2008	13	748	1.786	148	-
2008-2009	15	859	2.803	221	90

Kaynak: MEB, 2010: 114.

Tablo 2.64'e göre Türkiye'de ilk defa Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde açılan Sosyal Bilimler Lisesi sayısı 1'den 15'e çıkmıştır. Öğrenci sayısı bu süreçte 96'dan 2.803'e çıkarak % 2819 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı ise 12'den 221'e çıkarak % 1741 artmıştır.

Tablo 2.65. Anadolu Öğretmen Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	115	11.756	31.363	2.700	9.714
2004-2005	126	12.517	31.870	2.991	4.195
2005-2006	144	14.974	40.874	3.599	7.523
2006-2007	154	14.098	46.898	3.969	9.437
2007-2008	179	15.890	52.895	4.253	9.992
2008-2009	193	17.493	59.866	4.457	12.592

Kaynak: MEB, 2010: 116.

Tablo 2.65 incelenecek olursa 115 olan Anadolu Öğretmen Lisesi sayısı 193'e yükselerek % 67,8'lik bir artış sağlanmıştır. 31.363 olan öğrenci sayısı 59.866'ya yükselerek % 90,8 artmıştır. Bu liselerde görev yapan öğrenci sayısı 2.700'den 4.457'ye çıkarak %65.07 artmıştır.

Tablo 2.66. Anadolu Teknik Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	181	9.147	26.101	415	1.888
2004-2005	203	9.926	27.959	1.422	2.564
2005-2006	230	14.067	33.262	1.537	2.375
2006-2007	257	13.008	39.914	1.642	2.398
2007-2008	434	22.185	53.634	1.544	2.392
2008-2009	453	24.408	68.351	1.675	-

Kaynak: MEB, 2010: 119.

Tablo 2.66 incelenecek olursa 181 olan Anadolu Teknik Lisesi sayısı 453'e çıkarak %150 artmıştır. Bu okullardaki öğrenci sayısı 26.101'den 68.351'e yükselerek % 161.8 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 415'den 1.675'e yükselerek büyük bir artış göstermiştir.

Tablo 2.67. Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	211	3.779	8.928	295	4.772
2004-2005	225	5.128	12.174	668	4.264
2005-2006	286	7.076	15.646	754	4.736
2006-2007	295	7.130	19.364	784	4.888
2007-2008	292	4.494	16.902	534	981
2008-2009	298	4.715	17.820	587	-

Kaynak: MEB, 2010: 120.

Tablo 2.67'ye göre 211 olan Anadolu Meslek Lisesi sayısı 298'e yükselerek % 41.2 artmıştır. Bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 8.928'den 17.820'ye yükselerek % 99.5 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 295'den 587'ye çıkarak % 98.9 artmıştır.

Tablo 2.68. Endüstri Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	409	106.817	272.384	24.175	66.510
2004-2005	425	113.893	290.795	24.582	54.524
2005-2006	439	100.565	306.124	25.135	66.757
2006-2007	478	120.115	320.085	26.015	79.748
2007-2008	481	131.727	315.842	27.945	32.184
2008-2009	494	138.172	384.933	29.365	53.713

Kaynak: MEB, 2010: 121.

Tablo 2.68'e göre 409 olan Endüstri Meslek Lisesi sayısı 494'e yükselerek % 20.7 artmıştır. 272.384 olan öğrenci sayısı 384.933'e yükselerek % 41.3 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 24.175'ten 29.365'e yükselerek % 21.4 artmıştır.

Tablo 2.69. Anadolu Kız Meslek/Anadolu Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	197	14.655	33.162	2.235	6.583
2004-2005	203	14.679	36.857	2.513	6.817
2005-2006	218	16.166	42.109	2.350	7.947
2006-2007	226	14.840	45.817	2.095	8.596
2007-2008	239	14.203	48.171	2.169	3.024
2008-2009	257	16.336	52.450	2.158	9.294

Kaynak: MEB, 2010: 131.

Tablo 2.69' a göre 197 olan Anadolu Kız Meslek Lisesi sayısı 257'ye çıkarak % 30.4 artmıştır. 33.162 olan öğrenci sayısı 52.450'ye yükselerek % 58.1 artmıştır. Öğrenci ve okul sayısındaki bu artışa rağmen bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 2.235'ten 2.158'e düşerek % 3.4 azalmıştır.

Tablo 2.70. Kız Meslek/Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	342	38.031	103.854	9.097	29.901
2004-2005	362	41.736	109.750	10.063	28.633
2005-2006	372	39.012	113.983	10.928	29.728
2006-2007	389	48.743	123.633	12.017	32.654
2007-2008	397	54.559	133.019	11.626	9.591
2008-2009	403	62.295	177.641	12.919	28.502

Kaynak: MEB, 2010: 132.

Tablo 2.70 incelenecek olursa 342 olan Kız Meslek Lisesi sayısı 403'e yükselerek %17.8 artmıştır. 103.854 olan öğrenci sayısı 177.641'e yükselerek %71 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 9.097'den 12.919'a yükselerek %42.01 artmıştır.

Tablo 2.71. Ticaret Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	314	55.132	159.650	8.559	39.870
2004-2005	321	57.685	155.563	8.785	31.002
2005-2006	320	46.713	163.091	8.803	35.700
2006-2007	324	55.003	166.236	8.814	40.274
2007-2008	321	56.880	159.376	9.333	12.743
2008-2009	328	65.331	192.996	9.742	24.686

Kaynak: MEB, 2010: 146

Tablo 2.71 incelenecek olursa 314 olan Ticaret Meslek Lisesi sayısı 328'e yükselerek % 4.4 artmıştır. 159.650 olan öğrenci sayısı 192.996'ya yükselerek % 120.8 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 8.559'dan 9.742'ye yükselerek % 13.8 artmıştır.

Tablo 2.72. Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	78	7.656	18.217	1.355	2.640
2004-2005	80	6.819	19.324	1.512	3.449
2005-2006	86	8.320	22.974	1.799	4.394
2006-2007	88	7.123	23.376	1.603	4.719
2007-2008	95	6.759	24.311	2.087	4.014
2008-2009	108	8.614	27.042	2.343	

Kaynak: MEB, 2010: 148.

Tablo 2.72'ye bakılacak olursa 78 olan Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi sayısı 108'e yükselerek %38,4 artmıştır. 18.217 olan öğrenci sayısı 27.042'ye yükselerek % 8.4 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 1.355'ten 2.343'e yükselerek % 72.9 artmıştır.

Tablo 2.73. Sağlık Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	275	8370	32.624	4699	7.533
2004-2005	282	8.548	32.593	4699	7.568
2005-2006	283	8.911	34.652	4.768	9.415
2006-2007	273	10.537	35.324	4.762	7.134
2007-2008	274	15.139	42.500	4.656	8.250
2008-2009	278	16.440	50.287	4.733	7.387

Kaynak: MEB, 2010: 159.

Tablo 2.73 incelenecek olursa 275 olan Sağlık Meslek Lisesi sayısı 278'e yükselmiştir. 8.370 olan öğrenci sayısı 16.440'a yükselerek % 96.4 artmıştır. Okul sayısındaki artış öğrenci sayısındaki artışı karşılamadığı için Sağlık Meslek Liselerinde sınıf mevcutları artmıştır. Görevli öğretmen sayısında fazla bir artış görülmemektedir.

Tablo 2.74. İmam Hatip Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	442	35.916	65.470	6.662	8.017
2004-2005	445	23.083	73.563	7.901	10.969
2005-2006	445	24.183	78.537	8.065	12.158
2006-2007	447	28.668	84.858	8.769	16.365
2007-2008	447	33.835	88.171	8.879	17.722
2008-2009	445	35.424	96.691	9.433	-

Kaynak: MEB, 2010: 163.

Tablo 2.74'e göre 442 olan İmam Hatip sayısı 445 olmuştur. Okul sayısı fazla artmamasına rağmen yıllar içerisinde öğrenci sayısı artmıştır. 65.470 olan öğrenci sayısı 96.691'e yükselerek % 47.6 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 6.662'den 9.433'e yükselerek % 41.5 artmıştır.

Tablo 2.75. Özel Eğitim Meslek Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Görme Engelliler			İşitme Engelliler			Ortopedik Engelliler			Eğt. Zih. Engelliler		
	Okul	Öğrt.	Öğrc.	Okul	Öğrt.	Öğrc.	Okul	Öğrt.	Öğrc.	Okul	Öğrt.	Öğrc.
2003-2004	15	309	1.293	45	926	5.609	4	32	211	39	586	2.121
2004-2005	15	350	1.328	50	1.078	5732	4	51	191	41	680	2.383
2005-2006	16	376	1.387	49	1.081	5.738	4	48	192	44	708	2.707
2006-2007	16	395	1.420	49	1.065	5.429	5	92	374	49	787	2.743
2007-2008	16	392	1.349	48	1.073	4.967	3	74	442	50	874	2.889
2008-2009	15	396	1.354	48	1.113	4.821	3	81	461	50	918	2.881

Kaynak: MEB, 2010: 172.

Tablo 2.75'e bakıldığı zaman Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde Özel Eğitim Meslek liselerinde meydana gelen sayısal artışa bakılırsa, Görme Engelliler Meslek lisesi sayısı yıllar içerisinde büyük oranda sabit kalmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 309'dan 396'ya yükselerek %28.1 artmıştır. 1.293 olan öğrenci sayısı 1.354'e yükselerek % 4.7 artmıştır. İşitme Engelliler Meslek Lisesi sayısı 45'ten 48'e çıkarak % 6.6 artmıştır. Öğretmen sayısı 926'dan 1.113'e yükselerek %20.1 artmıştır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 5.609'dan 4.821'e düşerek %14.04 azalmıştır. Ortopedik Engelliler Meslek Lisesi sayısı 4'ten 3'e düşerek % 25 azalmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 32'den 81'e yükselerek % 153.1 artmıştır. Öğrenci sayısı 211'den 461'e yükselerek % 118.4 artmıştır. Eğitilebilir Zihinsel Engelliler Meslek Lisesi sayısı 39'dan 50'ye yükselerek % 28.2 artmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 586'dan 918'e yükselerek % 56.6 artmıştır. Öğrenci sayısı 2.121'den 2.881'e yükselerek % 35.8 artmıştır.

Tablo 2.76. Özel Türk Genel Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	446	19.210	62.141	6.445	23.353
2004-2005	600	24.150	62.067	8.022	18.473
2005-2006	597	25.354	68.124	13.047	18.708
2006-2007	665	25.199	77.216	11.605	23.890
2007-2008	680	27.274	84.338	12.102	11.160
2008-2009	750	27.485	102.025	13.535	-

Kaynak: MEB, 2010: 179.

Tablo 2.76 incelenecek olursa 446 olan Özel Türk Genel Lisesi sayısı 446'dan 750'ye yükselerek % 68.1 artmıştır. 62.141 olan öğrenci sayısı 102.025'e yükselerek % 64.1 artmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmen sayısı 6.445'ten 13.535'e yükselerek %110 artmıştır.

Tablo 2.77. Özel Yabancı Liselerinde Değişme (2003-2009)

Yıllar	Okul Sayısı	Yeni Kayıt	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Mezun
2003-2004	11	2.161	6.826	671	1.876
2004-2005	14	800	7.207	758	1.842
2005-2006	14	1.882	6.737	773	785
2006-2007	14	1.992	7.319	805	1.239
2007-2008	14	2.064	7.477	787	1.426
2008-2009	14	2.071	7.564	892	-

Kaynak: MEB, 2010: 180.

Tablo 2.77 incelenecek olursa Özel Yabancı Liselerde 110 olan okul sayısı 14'e yükselerek % 27.2 artmıştır. Bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 6.826'dan 7.564'e yükselerek %10.8 artmıştır. Bu okullarda görevli öğretmen sayısı 671'den 892'ye yükselerek % 32.9 artmıştır.

Tablo 2.78. Dershanelerde Değişme (2003-2009)

Öğretim Yılı Sonu	Dershane Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2003-2004	2.984	784.565	30.537
2004-2005	3.570	925.299	41.031
2005-2006	3.986	1.071.827	47.621
2006-2007	4.031	1.122.861	48.855
2007-2008	4.262	1.178.943	51.916
2008-2009	4.193	1.174.860	50.432

Kaynak: MEB, 2010: 183.

Tablo 2.70 incelenecek olursa 2.984 olan derslane sayısı 4.193'e yükselerek % 40.5 artmıştır. 784.565 olan dersanelere devam eden öğrenci sayısı 1.174.860'a yükselerek % 49.7 artmıştır. Dersanelerde görevli öğretmen sayısı 30.537'den 50.432'ye yükselerek % 65.1 artmıştır.

Tablo 2.79. Halk Eğitim Merkezlerinde Meslekî ve Genel Bilgi Kurslarında Değişme (2003-2009)

Öğretim Yılı Sonu	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
2003-2004	18.396	975.970
2004-2005	53.944	1.137.389
2005-2006	68.031	1.479.753
2006-2007	77.726	1.631.316
2007-2008	127.462	2.084.996
2008-2009	147.167	3.023.702

Kaynak: MEB, 2010: 194.

Tablo 2.79 incelenecek olursa 18.396 olan kurs sayısı 147.167'ye yükselerek % 699 artış göstermiştir. Bu kurslara devam eden kursiyer sayısı 975.970'den 3.023.702'ye yükselerek % 209.8 artmıştır.

Tablo 2.80. Mesleki Eğitim Merkezi Kurum, Kursiyer ve Öğretmen Sayısı (2003-2009)

Öğretim Yılı Sonu	Kurum Sayısı	Kursiyer Sayısı	Öğretmen Sayısı
2003-2004	359	333.255	4.555
2004-2005	351	309.962	4.532
2005-2006	354	307.744	4.469
2006-2007	363	352.945	4.472
2007-2008	369	304.856	4.657
2008-2009	392	299.306	4.480

Kaynak: MEB, 2010: 198.

Tablo 2.80 incelenecek olursa 359 olan Mesleki Eğitim Merkezi sayısı 359'dan 392'ye yükselerek %9,1 artmıştır. Kursiyer sayısı 333.255'ten 299.306'ya düşerek % 10.1 azalmıştır. Bu kurslarda görev yapan öğretmen sayısı 4.555'ten 4.480'e düşerek %1.6 azalmıştır.

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ortaöğretimde okullaşma oranlarını aşağıdaki tabloda görebiliriz:

Tablo 2.81. Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2003-2009)

Yıllar	Öğrenci Sayısı			Okullaşma Oranı Net (%)
	Genel	Mesleki-Teknik	Toplam	
2003-2004	1.963.998	1.050.394	3.014.392	53.37
2004-2005	1.957.055	1.102.394	3.039.449	54.87
2005-2006	2.075.617	1.182.637	3.258.254	56.63
2006-2007	2.142.218	1.244.499	3.386.717	56.51
2007-2008	1.980.452	1.264.870	3.245.322	58.56
2008-2009	2.271.900	1.565.264	3.837.164	58.52

Kaynak: MEB, 2010: 250.

Tablo 2.81 incelenecek olursa Genel ve Mesleki Teknik eğitimde öğrenci sayıları artmıştır. Okullaşma oranı % 53.37'den % 58.52'ye yükselmiştir.

2.5.5.4. Yükseköğretim

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde yükseköğretimde gelişmeler şu şekilde olmuştur:

Bütün burs ve kredi sistemi, Kredi ve Yurtlar Kurumunun bünyesinde toplanmıştır. 2004-2005 öğretim yılında yükseköğretim bursları, yükseköğretim kredi miktarı artırıldı. Burs miktarı 45000.000'dan 110.000.000' a çıkarılmıştır. Daha önce üç ayda bir ödenen burslar aylık ödenmeye başlanmıştır (TBMMD, B:13,O:1,2004:15). 2002 yılında 494 trilyon lira olan Kredi ve Yurtlar Kurumunun bütçesi, 2007 yılında 1 katrilyon 829 trilyon Türk Lirasına çıkartılmıştır (TBMMD, B:41, O:3, 2006: 172).

2004 yılında üniversitelere 5.905 kişilik araştırma görevlisi kadrosu tahsis edildi (TBMMD, B:40, O:2,2004:591).

2005 yılında üniversitelerin kullanması için yaklaşık 450 trilyonluk kaynak TÜBİTAK'a aktarılmıştır. Türkiye, Avrupa Birliği 6'ncı Çerçeve Programına ortak edilmiştir. Bunun için, 2003 yılında 48.000.000 Euro, 2004 yılında 59.000.000 Euro katılım payı ödenmiştir (TBMMD, B:62, O:3,2005:419).

2005 yılında eğitim fakültelerinin eğitim kadrosu, 1.958 öğretim üyesi, 1.180 öğretim görevlisi olmak üzere, toplam 3.138 kişidir. Eğitim fakültelerinde, 2004 yılı itibariyle öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 80'dir.

Felsefe grubundan mezun olup ta öğretmen olarak atanamayan öğretmen adayları hizmetçi eğitim kurslarına tabi tutularak, özellikle dershanelerde ve diğer özel öğretim kurumlarında rehber öğretmen olmaları sağlanmıştır (TBMMTD, B:73, O:2, 2005: 249).

Ar-Ge faaliyetlerine 2003 yılında 21 trilyon Türk Lirası, 2004 yılında 24 trilyon, 2005 yılında 416 trilyon Türk lirası, 2006 yılı bütçesinde bu miktar 566 trilyon Türk Lirası olmuştur (TBMMTD, B:40, O:4, 2005:783).

2003, 2004 ve 2005 yıllarında üniversitelere toplam 14.800 kadro verildi (TBMMTD, B:46, O:4, 2005: 286).

2005 yılında üniversitelerin akademik personeli ihtiyacını karşılamak üzere 1000 öğrenci master ve doktora yapmak üzere yurtdışına gönderildi (TBMMTD, B:46, O:4,2005: 287).

TUBİTAK tarafından 5200 öğrenciye mastır ve doktora yapmaları için mastır öğrencilerine 1.250 YTL, doktora öğrencilerine 1.500 YTL burs ödenmiştir (TBMMTD, B:41, O:3, 2006: 172).

2008 itibariyle Türkiye’de 81 il ve 85 ilçede kredi yurtlar kurumuna bağlı toplam 229 adet yurt vardır. Yatak kapasiteleri şöyledir:117.561’i kız, 86.290’ı da erkek olarak ayrılmıştır (TBMMTD, B:58, O:2, 2008: 579).

Yeni açılan 40 üniversite için toplam 76.000 kadro ihdas edilmiştir (TBMMTD, B:107, O:5, 2008:281).

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde kurulan üniversiteler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2.82. Kuruluş Tarihlerine Göre Devlet Üniversiteleri

Üniversitenin Adı	İli	Kuruluş Yılı	Kuruluş Kanununun tarih ve sayısı
Adıyaman	Adıyaman	2006	01.03.2006-5467
Aksaray	Aksaray	2006	01.03.2006-5467
Amasya	Amasya	2006	01.03.2006-5467
Mehmet Akif Ersoy	Burdur	2006	01.03.2006-5467
Hitit	Çorum	2006	01.03.2006-5467
Düzce	Düzce	2006	01.03.2006-5467
Erzincan	Erzincan	2006	01.03.2006-5467
Giresun	Giresun	2006	01.03.2006-5467
Kastamonu	Kastamonu	2006	01.03.2006-5467
Ahi Evran	Kırşehir	2006	01.03.2006-5467
Ordu	Ordu	2006	01.03.2006-5467
Rize	Rize	2006	01.03.2006-5467
Namık Kemal	Tekirdağ	2006	01.03.2006-5467
Uşak	Uşak	2006	01.03.2006-5467
Bozok	Yozgat	2006	01.03.2006-5467
Ağrı Dağı	Ağrı	2007	17.05.2007-5662
Artvin Çoruh	Artvin	2007	17.05.2007-5662
Batman	Batman	2007	17.05.2007-5662
Bilecik	Bilecik	2007	17.05.2007-5662
Bingöl	Bingöl	2007	17.05.2007-5662
Bitlis Eren	Bitlis	2007	17.05.2007-5662
Çankırı Karatekin	Çankırı	2007	17.05.2007-5662
Karabük	Karabük	2007	17.05.2007-5662
Karamanoğlu Mehmetbey	Karaman	2007	17.05.2007-5662
Kırklareli	Kırklareli	2007	17.05.2007-5662
Kilis 7 Aralık	Kilis	2007	17.05.2007-5662
Mardin Artuklu	Mardin	2007	17.05.2007-5662
Muş Alparslan	Muş	2007	17.05.2007-5662
Nevşehir	Nevşehir	2007	17.05.2007-5662
Osmaniye Korkut Ata	Osmaniye	2007	17.05.2007-5662
Siirt	Siirt	2007	17.05.2007-5662
Sinop	Sinop	2007	17.05.2007-5662
Ardahan	Ardahan	2008	22.05.2008-5765
Bartın	Bartın	2008	22.05.2008-5765
Bayburt	Bayburt	2008	22.05.2008-5765
Gümüşhane	Gümüşhane	2008	22.05.2008-5765
Hakkari	Hakkari	2008	22.05.2008-5765
Iğdır	Iğdır	2008	22.05.2008-5765
Şırnak	Şırnak	2008	22.05.2008-5765
Tunceli	Tunceli	2008	22.05.2008-5765

Kaynak: MEB, 2010: 208

Tablo 2.82 incelenecek olursa ülkemizin genelinde 2006, 2007 ve 2008 yıllarında toplam 40 tane devlet üniversitesi açılmıştır.

Tablo 2.83. Kuruluş Tarihlerine Göre Vakıf Üniversiteleri

Üniversitenin Adı	İli	Kuruluş Yılı	Kuruluş Kanununun tarih ve sayısı
İstanbul Bilim	İstanbul	2006	22.03.2006-5475
Acıbadem	İstanbul	2007	09.05.2007-5656
İstanbul Arel	İstanbul	2007	09.05.2007-5656
İstanbul Aydın	İstanbul	2007	09.05.2007-5656
Özyeğin	İstanbul	2007	09.05.2007-5656
İzmir	İzmir	2007	09.05.2007-5656
Piri Reis	İstanbul	2008	30.01.2008-5733
İstanbul Kemer	İstanbul	2008	22.05.2008-5765
İstanbul Şehir	İstanbul	2008	22.05.2008-5765
Gediz	İzmir	2008	31.07.2008-5796
Gazikent	Gaziantep	2008	31.07.2008-5796
Melikşah	Kayseri	2008	31.07.2008-5799

Kaynak: MEB, 2010: 209.

Tablo 2.83 incelenecek olursa ülkemizin çeşitli yerlerinde 2006'dan 2008'e kadar toplam 12 tane Vakıf üniversitesi açılmıştır.

Tablo 2.84. Yüksek Öğretimde Değişme (Fakülte ve Yüksek Okullar)

Yıllar	Fakülte ve Yüksekokul Sayısı	Öğretim Elemanı	Öğrenci Sayısı	Mezun Sayısı
2003-2004	1.248	78.804	1.841.546	296.113
2004-2005	1.283	82.096	1.969.086	316.128
2005-2006	1.306	84.785	2.181.217	340.599
2006-2007	1.339	89.329	2.291.762	378.818
2007-2008	1.389	98.766	2.372.136	409.023
2008-2009	1.495	100.504	2.757.828	446.975

Kaynak: MEB, 2010: 216.

Tablo 2.84 incelenecek olursa Yükseköğretimde 1.248 olan fakülte ve yüksekokul sayısı 1.495'e yükselerek %19.7 artmıştır. Görev yapan öğretim elemanı sayısı 78.804'ten 100.504'e çıkarak %27.5 artmıştır. Öğrenim gören öğrenci sayısı 1.841.546'dan 2.757.828'e yükselerek %49.7 artmıştır

Tablo 2.85. Yükseköğretimde Toplam Öğrenci ve Okullaşma Oranları (2003-2009)

Yıllar	Toplam Öğrenci	Okullaşma Oranı Net (%)
2003-2004	1.841.546	15.31
2004-2005	1.969.086	16.60
2005-2006	2.181.217	18.85
2006-2007	2.291.762	20.14
2007-2008	2.372.136	21.06
2008-2009	2.757.828	27.69

Kaynak: MEB, 2010: 251.

Tablo 2.85 incelenecek olursa üniversitelerdeki öğrenci sayısı 1.841.546'dan 2.757.828'e yükselerek %49.7 artmıştır. Bu artışın en büyük sebebi üniversite sayısının ve kontenjanlarının artırılmış olmasıdır. Üniversitelerde okullaşma oranı%15.31'den %27.69'a çıkmıştır.

2.5.5.5. Öğretmen Yetiştirme, Atama ve Öğretmenlere Yönelik Çalışmalar

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde 2002-2003 öğretim yılında 55 eğitim fakültesi, 156.542 öğrenci, 4.125 öğretim elemanı ve 33.062 mezun öğrenci bulunmaktaydı. 2003-2004 öğretim yılında 60 eğitim fakültesi, 161.931 öğrenci, 4.192 öğretim elemanı ve 33.935 mezun öğrenci bulunmaktaydı. 2004-2005 öğretim yılında 63 eğitim fakültesi, 167.238 öğrenci, 4.424 öğretim elemanı ve 36.191 mezun öğrenci bulunmaktaydı. 2005-2006 öğretim yılında 64 eğitim fakültesi, 171.793 öğrenci, 4.512 öğretim elemanı ve 37038 mezun öğrenci bulunmaktaydı. 2006-2007 öğretim yılında 65 eğitim fakültesi 167.213 öğrenci, 4.739 öğretim elemanı ve 37.599 mezun öğrenci bulunmaktaydı. 2007-2008 öğretim yılında 66 eğitim fakültesi, 160.546 öğrenci, 5.086 öğretim elemanı ve 38.673 mezun öğrenci bulunmaktaydı.

Öğretmenlerin bilgisayar sahibi olabilmesi için dizüstü bilgisayar projesi yapıldı. Vakıfbank ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında protokol imzalanarak öğretmenlerin avantajlı fiyatlarla bilgisayar sahibi olabilmelerinin yolu açıldı.

2005 yılında öğretmen kariyer sistemi getirildi. Sisteme göre yapılan sınavda başarılı olan öğretmenler üç basamaklı bir kariyer sistemine göre; öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olarak sınıflandırıldı. Uzman

öğretmenlerin maaşlarında 57.142.500 TL ve başöğretmen olanların maaşlarında 114.285.000 TL artış sağlandı (TBMMTD, B:40, O:2,2004:593).

2003 yılından 2005 yılına kadar ilk atama olarak, 48000 öğretmen ataması yapılmıştır (TBMMTD, B:58, O:2, 2005:283).

24.12.2003 tarihli 4447 sayılı bir yazıyla bütün valiliklere gönderilen genelgeyle öğretmenlerinde mutlaka bir kütüphane bulundurulma şartı getirilmiştir.

2006 yılında öğretmen maaşlarına 80.000.000 TL seyyanen zam yapılmıştır. 2006 yılı itibariyle öğretmen ek dersleri 5 TL' ye çıkarılmıştır (TBMMTD, B:129, O:4, 2006: 654).

Günümüzün olmazsa olmazı olan bilişim teknolojilerinden derslerde etkin faydalanmak için öğretmenler hizmetiçi eğitime alındılar (TBMMTD, B:41, O:3, 2006: 168).

Öğretmen atamalarında ‘‘atamada zorunlu bölge’’ kavramı iller bazından, ilçe bazına indirildi yani zorunlu hizmet bölgesi olmayan bir ilin ilçesi çeşitli kriterler göz önünde bulundurularak zorunlu hizmet bölgesi olmuştur (TBMMTD, B:33, O:3, 2008: 995).

Sosyal Güvenlik Yasasıyla usta öğreticilere sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânı getirildi ve on gün üzerinden hesaplanan prim günü sayısı 30 gün üzerinden hesaplanmaya başlandı (TBMMTD, B:52, O:3, 2009: 1055).

2.5.5.6. Diğer Çalışmalar

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde ehliyet sınavları merkezi hale getirildi.

2004 yılında Öğretmene Hizmet ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığının bütçesi %361 artırıldı. Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığının bütçesi %92 artırıldı. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının bütçesi %184 artırıldı. Ortaöğretim Burs ve Yurtlar Dairesi Başkanlığının bütçesi %99.84 artırıldı. Yurtdışı Eğitimi Genel Müdürlüğünün bütçesi %35 artırıldı (TBMMTD, B:40, O:2, 2004:590).

E- eğitim yani elektronik eğitim, e-devlet projeleri çerçevesinde, başta öğretmen atamaları olmak üzere, yer değiştirmeler internet ortamında yapılmaya başlandı. E -okul sayesinde bütün okul iş ve işlemleri internet ortamında yapılmaya başlandı. İlköğretim ve ortaöğretimde e-kayıt dönemi başlatıldı (TBMMTD, B:40, O:4,2005:787).

Sosyal riski azaltma projesi çerçevesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu tarafından kız çocuklarını okula gönderen annelerin her ay hesaplarına para yatırıldı.

Okul aile birlikleri çıkarılan bir yasayla tüzel kişiliğe kavuşturuldu (TBMMTD, B:73, O:2, 2005:249).

28 Kasım 2002 tarihinden 2005 yılına kadar ücretleri genel bütçeden ödenmek üzere geçici işçi alımı yapılmıştır. Okul ve kurumların 1009 adedinin bünyesinde faaliyet gösteren döner sermaye işletmelerin dönemsel ihtiyaçlarında kullanılmak ve ücretleri döner sermayeden kullanılmak üzere; 2003 mali yılı için 823, 2004 mali yılı için 823, 2005 mali yılı için 698 olmak üzere toplam 2344 geçici işçi kadrosu kullanılmıştır (TBMMTD, B:73, O:2, 2005: 259).

Bakanlığın 28.11.2002-21.03.2005 tarihleri arasında 202'si 657 sayılı Devlet Memurları Kanuna göre, 33'ü soruşturma sonucu, 52'si mahkeme kararı gereği, 4'ü askerlik gerekçesiyle olmak üzere toplam 291 personelin görevine son verilmiş ve mahkeme kararına bağlı olarak 193 personel de görevine iade edilmiştir.

2003-2004 öğretim yılında dağıtılan toplam 81.834.81 kitaptan 66.625.226'sı özel sektörden, 15.29.055'i de devlet kitaplarından, yani Bakanlık yayınlarından karşılanmıştır.

2004-2005 öğretim yılında dağıtılan toplam 83.749.000 kitaptan 64.095.000'lik kısmı özel sektörden ve 19.654.000'i de devlet kitaplarından alınmıştır. Bu ders kitaplarından 2003-2004 öğretim yılında dağıtılanların toplam maliyeti 157.523.013 YTL'dir. 2004-2005'te dağıtılanların toplam maliyeti ise 146.343.470 YTL'dir (TBMMTD, B:73, O:2, 2005:260).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı hastane, sağlık eğitim merkezleri ve dispanserler Sağlık Bakanlığına devredildi.

Eğitim Araçları Üretim Merkezi ve Matbaa, Hasanoğlan'da 36.000 metre kapalı alanı olan binaya taşınmıştır (TBMMTD, B:27,O:4, 2005:179).

2003 yılından itibaren alınan kararla yapılan ÖSS sınavından 0,5 ve altında ham puan alan öğrencilerin puanları hesaplamaya alınmayarak değerlendirme dışı bırakıldı. (TBMMTD, B:55, O:4 26.01.2006 O:4)

5 Haziran 2005'e kadar okullara toplam 86.000 adet bilgisayar gönderildi. Okullara satılan bilgisayarlar KDV'den muaf tutuldu. (TBMMTD, B:40, O:4, 2005:785)

Okullara EGS sistem denilen geniş bantlı internet bağlantısı yapıldı. Telekom'un alt yapısının müsait olmadığı yerlerde WİMAX denilen kablosuz sistemle en ücra köşelere internet hizmeti götürülmüştür (TBMMTD, B:40, O:4,2005:786).

İrlanda'nın okul programı Türkçe 'ye çevrildi. İnternet ortamında bilgiye erişim portalı hizmete sokuldu. 5000.000 dolar illere animasyon ve oyun programları alınması için dağıtıldı.

Engelli çocukların eğitimi için her aileye ayda 360.000.000 Türk Lirası ödeme yapılmaya başlandı. 2006 yılında fakir çocukların, yoksulların giydirilmesi, okul ihtiyaçlarının karşılanması için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan 50 trilyon para valiliklere ve kaymakamlıklara gönderildi.

Okulda şiddetin önlenmesine yönelik UNICEF'le birlikte Türkiye'de siyaset adamlarından, basın-yayın çevrelerinden kültür dünyasından, sanat dünyasından, toplumun saygı duyduğu insanların bulunduğu kamu spotları hazırlandı (TBMMTD, B:22, O:3, 2006: 234).

Çeşitli sebeplerden okula gelemeyen öğrencilere evde eğitim hizmetleri başlatıldı.

Bilim sanat merkezlerinin sayısı her ilde bir tane olacak şekilde artırıldı.

Bakanlık personelinden terör eylemlerine maruz kalarak hayatını kaybedenlerin ailelerine Devlet Övünç Madalyası verilmesi konusunda Bakanlar Kurulu kararı çıkartıldı (TBMMTD, B:58, O:2, 2008: 577).

Geniş kapsamlı okuma yazma kampanyası başlatıldı (TBMMTD, B:33, O:2, 2008: 987).

İl ve ilçe merkezlerinde bulunan okulların etrafının MOBESE sistemiyle izlenmesi sağlandı (TBMMTD, B:33, O:2, 2008: 987).

24 bin dersliğin yanında, 4374 kütüphane ve 476 dil laboratuvarı kuruldu. 347 adet pansiyon ve yurt binası hizmete sokuldu.

Bütçeye köy okulları için yakıt masrafı konuldu. Ancak ne kadar bütçe ayrıldığı konusunda sayısal verilere ulaşılammıştır.

Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk (DPY-B) ismiyle yapılan sınavın adı Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı (PYBS) olarak değiştirildi.

2.5.5.7. Hüseyin Çelik'in Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'den sonra Milli Eğitim Bakanlığı görevini en uzun süre yapmış ikinci Milli Eğitim Bakanı olmuştur. Bu görevde 6 yıl 1 ay 16 gün kalmıştır. Görevi süresince Türk Milli Eğitim sistemini olumlu ya da olumsuz etkileyen birçok icraat yapmıştır. Gerçekleştirmiş olduğu icraatlara genel olarak bakacak olursak:

Ücretsiz ders kitabı dağıtılma uygulaması, ilköğretim 'den başlayarak, liselerde de uygulanmıştır.

Lise Giriş Sınavının (LGS) yerine, Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) getirilmiştir. OKS sınav siteminde, ÖSS sınav sisteminde uygulanan OÖBP(Orta öğretim başarı puanı) gibi, ilköğretim başarı puanının diploma derecelerinin hesaplanarak OKS sınav sistemi sonucunda elde edilen puana yansıtılması sistemi getirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde, eğitimin temel uygulayıcısı olan öğretmenlik mesleğini yapanların, gerek özlük hakları ve gerekse çalışma statüleri itibariyle kadrolu ve sözleşmeli çalışan öğretmen gibi farklı statüler getirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama Ve Yer Değiştirme Yönetmeliği birçok defa değiştirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında dokuz il ve 120 okulda pilot okulda uygulaması başlayan yapılandırmacı yaklaşım ile biçimlendirilen yeni ilköğretim müfredatı 2005-2006 öğretim yılı ile birlikte tüm ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanmıştır.

Bütçeden en çok payı 2007 yılında 21.355.634.000 TL, 2008 yılında 22.915.565.000 TL, 2009 yılında 27.883.696.000 TL ile Milli Eğitim Bakanlığı almıştır.

Bütün okullara ücretsiz ADSL bağlantısı yapılmıştır. Bütün atamaların ve sınavların başvuruları internet ortamında yapılmaya başlanmıştır.

Eğitime %100 destek kampanyaları yapılmıştır. İlköğretim ve ortaöğretimde 100 temel eser uygulaması başlatılmıştır.

İlköğretim öğrenci kayıtları haziran ayında otomatik olarak e-Okul sistemi üzerinden yapılmaya başlanmıştır. Liseler 4 yıla çıkartılmıştır. Müfettişlerin adı il eğitim denetmeni olarak değiştirilmiştir.

2.6. Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu ve Eğitim İcraatları

2.6.1. Özgeçmişi

1965 yılında Karaman'ın Ayrancı ilçesinde on çocuklu bir ailenin kızı olarak doğmuştur. Konya Ereğli Cumhuriyet Lisesi'nin ardından 1988 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. 1990 yılından itibaren serbest avukat olarak çalışmaya başlamıştır. İstanbul Barosu Çocuk Hakları Komisyonu'nda ve Çocuk Mahkemeleri'nde görev yapmıştır. 3 Kasım 2002 seçimlerinde AKP'den İstanbul milletvekili seçilmiş, 2 Haziran 2005'te Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı görevine atanmıştır.

22 Temmuz 2007 seçimlerinde yeniden AKP'den İstanbul milletvekili seçilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin 60. hükümetinde Devlet Bakanlığına getirilmiştir. Uzun süre kabinenin tek kadın bakanı olmuştur. 3 Mayıs

2009 tarihinde Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı'ndan Millî Eğitim Bakanlığı'na atanmıştır.

Orta düzeyde Almanca bilen Çubukçu, Birol Çubukçu ile sürdürdüğü evliliğini 15 Temmuz 2011 tarihinde bitirmiştir. Nimet Çubukçu, Çağrı isminde 1 çocuk annesidir (www.biyografi.info/kisi/nimet-cubukcu erişim tarihi 22.02.2014).

2.6.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikaları

Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu eğitim görüşünü şöyle belirtmiştir:

“Günümüzde gelişmiş ülkelerin en önemli potansiyelini bilgili ve nitelikli insan gücü oluşturmaktadır. Dünya ekonomisi ve teknolojiadaki hızlı değişim ve değişimler doğrultusunda eğitim sistemimizin temel amacı, bu gelişmeler doğrultusunda sürdürülebilir bir ülke kalkınmasını sağlamak, sorunları tespit ederek bunlara çözüm üretmek, geleceği inşa etmek ve maddi ve manevi değerlerimizin nesillere aktarılmasını sağlayarak zihinsel altyapıya sahip bireyler yetiştirmektir.

Türkiye cumhuriyeti tarihinde ilk kez Türk eğitim sistemi niceliksel sorunlarını büyük ölçüde halletmiş ve niteliğe yatırım yapabilecek düzeye gelmiştir. 1990'lı yıllardan itibaren özellikle gelişmiş ülkelerdeki eğilimler, eğitim sistemlerinin hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla yeniden düzenlenmesi ve bu alandaki gelişmelere süreklilik kazandırılması yönündedir ve tüm dünyada bu yönde yapılanmaya yeniden başlamıştır. Bu doğrultuda Bakanlığımız, Sekizinci ve Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda öngörülen, istikrar içerisinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçüde rekabet edebilen, bilgi toplumuna dönüşen, Avrupa Birliğine uyum sürecinde tamamlanmış bir Türkiye vizyonu ile Türk eğitim sistemini okul öncesinden yükseköğrenime kadar yaygın bir şekilde, hayat boyu öğrenme yöntemiyle hayata geçirmenin düzenli çalışmalarını sürdürmektedir” demiştir (TBMMTD, B:38, O:2,2010:256).

2.6.3. Parti Programında Eğitim

Nimet Çubukçu'nun eğitim politikasını oluşturan faktör AKP Programı olmuştur. AKP Programı 2009 yılına kadar içerik ve biçim olarak hiç değiştirilmemiştir. Dolayısıyla Hüseyin ÇELİK dönemindeki parti programıyla Nimet Çubukçu'nun Milli Eğitim Bakanlığı dönemindeki aynıdır.

2.6.4. Eğitim İcraatları

2.6.4.1. Okul Öncesi

Nimet Çubukçu, okulöncesindeki hedeflerini şöyle belirtmiştir.

“Hükümetimizin en öncelikli eğitim dönemi olarak kapsadığı alanlardan biri okulöncesi eğitim. Hepinizin de bildiği gibi 2002 yılında yüzde 11 gibi adeta yok denilebilecek bir orana sahip olan okul öncesi eğitim, bizim dönemimizde yüzde 39'a yükselmiştir. Geçtiğimiz yıl 32 ilimizde pilot olarak zorunlu altı yaş uygulamasına geçtik ve bu yıl 57 ilde. Önümüzdeki yıllardan itibaren bu oranı artırmayı düşünüyoruz. Bütün hedefimiz, 2014 sonunda okul öncesi eğitimi yüzde 70'e çıkarmak ve önümüzdeki yıllar içerisinde yüzde 100 okullaşma hedefine ulaşmaktır.

Gerçekten okul öncesi eğitime kademeli bir şekilde geçildikten sonra... Bu eğitimin ülkemiz için ne kadar gerekli olduğunun biz farkındayız. Gerçekten, okul öncesi eğitim geçmişte toplumsal algılarda adeta çalışan annelerin çocuklarına bakım merkezi olarak düşünülüyordu; bugün, artık, çocukların zekâ ve dil gelişimleri açısından en önemli dönem olan bu dönemi son derece önemsemişimizi belirtmek isterim. Bu konuda çok yakın bir tarihte yeni bir projemizi de toplumla paylaşacağız” demiştir (TBMMTD, B:38, O:2, 2010:257).

Nimet Çubukçu'nun Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı 2009-2010 eğitim-öğretim yılında 1.248 resmi anaokulu, 6.356 öğretmen 148.285 öğrenci bulunmaktaydı. Özel anaokullarında ise 928 okul, 873 öğretmen 32.389 öğrenci bulunmaktaydı. Resmi anasınıflarında 22.373 sınıf, 28.781 öğretmen, 744.450 öğrenci; özel anasınıflarında ise 2.132 sınıf, 6.706 öğretmen, 55.530 öğrenci bulunmaktaydı.

Uygulama anasınıflarında duruma bakıldığında 243 okul, 769 öğretmen, 8.110 öğrenci öğrenim görmüştür (MEB, 2010: 86).

Nimet Çubukçu döneminde okul öncesi ile ilgili olarak MEB Strateji Planına şu hedefler konulmuştur:

- *Okulöncesi eğitimin fiziki ve donanım yönünden yaygınlaştırılması için kamuya kayıtlı ve kullanılmayan durumdaki binaların okulöncesi eğitim kurumlarına dönüştürülmesine yönelik çalışmaların yapılması düşünülmüştür.*
- *Okulöncesi eğitimin kalitesini ve verimliliğini artırmak için personel istihdamında öncelikle alan mezunlarına öncelik verilmesi, ihtiyacın karşılanamaması durumunda yine alana yakın bölümlerden sözleşmeli ve ücretli öğretmen istihdamı yapılması kararlaştırılmıştır.*
- *9. Kalkınma Planı ve Hükümet Programında yer alan okulöncesi eğitimde okullaşma hedefini %100'e çıkarmak için gerekli fiziksel altyapının oluşturulması kararlaştırılmıştır.*
- *Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin erken tanınmasını sağlamak için okul öncesi eğitim kurumlarına rehber öğretmen istihdamının sağlanmasına yönelik gerekli çalışmaların yapılması kararlaştırılmıştır.*
- *Okul öncesi eğitimde okullaşma oranının nispeten düşük olduğu belde ve ilçelere bağımsız anaokulları yapımında öncelik verilmesi planlanmıştır. İhtiyacın karşılanamadığı durumlarda alternatif çözümler için yeni projelerin üretilmesi, gezici sınıflar gibi mevcut alternatif uygulamaların yaygınlaştırılması kararlaştırılmıştır*

(http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Turkey/Turkey_Ed-Strategic_Plan_2010-2014-tur.pdf erişim tarihi 19.12.2014).

Yukarıda MEB Strateji Planı'na okulöncesi ile ilgili konulan hedeflerden bazılarına ulaşılmış bazıları ise sadece planlama aşamasında kalmıştır. Yukarıdaki hedeflerden personel istihdamında alan mezunlarına öncelik verilmesi ve okulöncesi eğitim kurumlarına rehber öğretmen istihdamının sağlanması hedeflerine Milli Eğitim Bakanı Nimet ÇUBUKÇU döneminde ulaşılmıştır. Diğer

hedeflere Nimet ÇUBUKÇU döneminde bakanlıkta kaldığı süreç içerisinde ulaşılamamıştır. Daha sonraki dönemler incelenirse hedeflerin gerçekleştirilebilirlik oranlarına ulaşılabilir.

2.6.4.2. İlköğretim

Nimet Çubukçu ilköğretimdeki hedeflerini şöyle belirtmiştir

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ilköğretim hepimizin bildiği gibi zorunlu ve eğitim hizmetlerini özellikle ilköğretim alanında ülkemizin her yöresine, her insanına ulaştırmayı öncelikli görevlerimiz arasında sayıyoruz. İlköğretimde net okullaşma oranları 2002 yılında yüzde 90 iken geçtiğimiz yıl yüzde 98,2’ye ulaşmıştır, bu öğretim yılında da yüzde 99’a ulaşması hedeflenmektedir. Her ne kadar muhalefet sözcülerinin dile getirdiği gibi yüzde 11, yüzde 12 gibi bir okullaşma oranından söz ediliyorsa da, TÜİK verilerine göre bu rakam Türkiye genelinde yüzde 99’a ulaşmıştır. Sevindirici bir yan, bu rakamlarda artık kız ve erkek çocuklarımız arasındaki oransal farkın okullaşma oranında yüzde 1’in altına düşmüş olmasıdır. Biz artık çocuklarımızı e-devlet kapsamında, e-okul sistemiyle adrese dayalı takip ediyoruz ve bütün çocuklarımızın okullara devamı için bu sistemi işletiyoruz” demiştir (TBMMTD, B:38, O:2, 2010:257).

Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu’nun görev yaptığı dönemde, 33.310 okul, 10.916.643 öğrenci, 485.677 öğretmen bulunmaktaydı.

Resmi ilköğretim okullarında şehirlerde 11.051 okul, köylerde 21.380 okul olmak üzere toplam 32.431 okul vardı. Özel ilköğretim okullarında; şehirlerde 789, köylerde 90 olmak üzere toplam 879 okul vardır. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında 11.348 okul, 349.202 öğrenci, 12.424 öğretmen bulunmaktadır. Taşınmalı ilköğretim istatistiklerine bakacak olursak 5.759 taşınılan merkez okul sayısı, 23.072 taşınan okul sayısı, 667.641 taşınan öğrenci sayısıdır. Yatılı ilköğretim bölge okullarında 574 okul, 13.571 öğretmen ve 265.285 öğrenci vardır. Görme Engelliler İlköğretim Okulları olarak 15 okul, 392 öğretmen, 1.325 öğrenci vardır. İşitme engelliler ilköğretim okulları olarak; 49 okul, 1.096 öğretmen, 4.598 öğrenci vardı. Ortopedik özürülüler okulu olarak; 3 okul, 79 öğretmen, 485 öğrenci bulunmaktaydı (MEB, 2010: 89-95).

Kırsal alan dışında ve coğrafi koşulları çok güç olmayan bölgelerde, yatılı bölge okullarını dönüştürmek suretiyle, on iki yaş altı, beşinci sınıf altı çocukların taşınma kapsamına alınarak evlerinden okullarına taşınması sağlandı. Yetiştirici Sınıf Öğretimi Programı'yla on-on dört yaş aralığında herhangi bir nedenle eğitim sisteminin dışında kalmış çocukların eğitime katılması sağlandı (TBMMTD, B:111, O:4, 2010:849).

Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu döneminde ilköğretim ile ilgili olarak MEB Strateji Planına şu hedefler konulmuştur:

- *İlköğretim olanaklarından bütün ilköğretim çağına gelmiş bireylerin faydalanması hedeflenmiştir. Böylelikle her öğrencinin iyi bir vatandaş, bilimsel ve insani değerleri benimsemiş, özgüveni gelişmiş dünya vatandaşı olarak yetiştirilmesi amaçlanmıştır.*
- *Okulların kayıt bölgesinde olup, okula kaydı yapılmayan özellikle kız çocuklarının tespitinin yapılması ve bu öğrencilerin okula devamının sağlanmasına yönelik velileri ikna edici çalışmaların yapılması kararlaştırılmıştır.*
- *İlköğretimde kalitenin ve verimliliğin artırılmasına yönelik olarak ikili eğitim uygulamasına son verilmesi planlanmıştır. Tekli eğitime geçişte en büyük engel olan derslik ihtiyacının karşılanması için gerekli planlamanın ve çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Okula devam eden kız öğrencilerin sayısını artırmaya yönelik kampanyaların yapılmasına devam edilmesi planlanmıştır. Ayrıca öğrencilere ve ailelerine maddi destek vermek amacıyla Şartlı Nakit Transferi uygulaması sistemine devam edilmesi planlanmıştır.*
- *E-kayıt sistemiyle öğrencilerin evlerine en yakın ilköğretim okuluna kaydının yapılması ve bu uygulamanın devam ettirilmesine karar verilmiştir.*
- *İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumlarını artırmak ve okula yönelik kaygılarının azaltmak için öğrencilerin okula başlamasından bir hafta önce okul uyum programına alınıp öğrencilere yönelik çeşitli*

etkinliklerin düzenlenmesi uygulamasına devam edilmesine karar verilmiştir.

- *Mevcudu uygun olan bütün ilköğretim okullarına öğrencilerin gelişimlerinin sağlıklı takibini yapabilmek için rehber öğretmen ataması yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Ulusal ve uluslararası çapta ilköğretim öğrencilerine yönelik düzenlenen bütün etkinliklere öğretmen ve öğrencilerin yoğun katılımının sağlanmasına yönelik çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre mesleki yönlendirmenin ilköğretim dördüncü sınıftan itibaren yapılması kararlaştırılmıştır.*
- *Nüfusu az olan yerleşim merkezlerindeki öğrencilerin ilköğretim imkânlarından faydalanabilmeleri için YİBO'ların sayısının artırılmasına ve YİBO'ların çağdaş şekilde öğrencilere göre donatılmasına karar verilmiştir. Ayrıca bu kurumlara araç alınmasına yönelik çalışmaların yapılması hedeflenmiştir.*
- *Taşımali ilköğretim şartlarının iyileştirilmesine yönelik olarak denetimlerin artırılması, araçların yenilenmesi ve Taşımali ilköğretim öğrencilerine verilen yemek hizmetlerinin daha iyi olabilmesi için kontrol mekanizmasının sıkılaştırılmasına yönelik gerekli düzenlemelerin yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Ülke şartları gereği taşımali eğitimin zor ve masraflı olduğu bölgelerdeki öğrencilerin YİBO'larda öğrenimine devam etmesine yönelik gerekli planlamanın yapılmasına karar verilmiştir. İlköğretimde uygulanan taşımali sistemin ortaöğretimde de uygulanmasına karar verilmiştir.*
- *Yeni müfredatın uygulanmasında ortaya çıkan aksaklıkları gidermek ve öğretmen yeterliliklerini artırmak için öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitimlerin devam ettirilmesi planlanmıştır*

(http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Turkey/Turkey_Ed-Strategic_Plan_2010-2014-tur.pdf erişim tarihi 19.12.2014).

İlköğretim ile ilgili Meb Strateji Planı'na konulan yukarıdaki hedeflerin Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu döneminde gerçekleştirilebilme durumuna bakacak olursak, ilköğretime katılımın özellikle kız çocuklarının katılımı ile ilgili madde üzerinde yoğun çalışmalar yapılmış ve bu çalışmaların sonucunda okullaşma oranı artırılmıştır. Derslik ihtiyacının yeterince karşılanamaması durumundan dolayı ikili eğitim uygulaması kaldırılamamıştır. Öğrencilerin e-kayıt sistemiyle evine en yakın okula gönderilmesi uygulaması devam etmiştir. İlköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik uyum programı devam ettirilmiştir.

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre mesleki yönlendirme yapılması kararlaştırılmıştır. Bu yönlendirme yukarıda belirtildiği gibi dördüncü sınıftan itibaren değil ilköğretim sekizinci sınıfta yapılmaya başlanmıştır. YİBO'larla ilgili hedeflenen amaca ulaşamamış sayıları 593'ten 574'e düşmüştür. Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler devam ettirilmiştir. Nimet ÇUBUKÇU'nun hedeflediği ilköğretimle ilgili birçok icraatı görevde kalma süresi yüzünden yarım kalmıştır.

2.6.4.3. Ortaöğretim

Nimet Çubukçu ortaöğretim ve mesleki ve teknik eğitimde hedeflerini şöyle belirtmiştir:

“Ortaöğretimin kalitesinin ve verimliliğinin artırılması amacıyla, genel liselerin altyapı ve öğretmen ihtiyacı da karşılanacak şekilde Anadolu lisesi statüsüne dönüştürülmesi kararlaştırılmıştır. Sürekli ‘‘Anadolu liseleri bitirilecek, bu şekilde yapılıyor. ’deniyor. Bir kez daha söylüyorum: fiziki altyapı ve öğretmen ihtiyacı giderilmek suretiyle yapılıyor. Elbette ki bütün ortaöğretim kurumlarımızın akademik başarısı önemlidir ama ortaöğretimde okullar arasındaki akademik başarı farklılığının öğrenciler ve veliler üzerindeki bu yarış maalesef okul dışı kaynaklara yöneltme şeklinde cereyan ettiği düşünülürse, kademeli olarak gerçekleştirdiğimiz mesleki ve teknik eğitim ve Anadolu liseleri olarak artık, okul çeşitliliği yerine, program çeşitliliğini esas alan ortaöğretimin yeniden yapılandırılmasını tamamlayacağız.

Mesleki ve teknik ortaöğretime gelince: gerçekten bu konudaki düşünceyi ve ön yargıyı parçalamak, atomu parçalamaktan daha güçtür. Halen daha Türkiye’de mesleki eğitim tartışılırken sanayini ara eleman ihtiyacı üzerinden tartışılıyor ve biz biliyoruz ki artık mesleki eğitim sadece sanayiın ara eleman ihtiyacı için değil, esnek, modüler, özel sektörle işbirliği içinde daha pratik eğitimlerin verilebildiği sistemler. Bugün biz mesleki eğitimimizi yeniden yapılandırdık ve 2006 yılından bu yana uygulanan çeşitli alanlardaki programlar mesleki eğitime devam eden öğrencilerimizin iş bulmada, istihdama katılmada bir sorunları olmadığını gösteriyor. Gerçekten, bu alanda yapılanlar son derece ileri düzenlemeler ve bugün, yükseköğrenime geçişte mesleki eğitim görenlere yönelik katsayı engelinin ortadan kalkması ve minimize edilmesiyle, mesleki eğitime olan talebin çok daha fazla artacağını biliyoruz. Biz, eğitim ve öğretim dönemi olarak 2002’yi temel aldığımızda, gerçekten bu alanda son derece önemli bir artış sağlandı. Bütün bu olumsuzluklara rağmen, bugün burada bazı meslek okullarının akademik olarak yükseköğrenime geçişteki başarısı da konu edildi. Gerçekten ülkemizdeki her okulun yükseköğrenime geçişte elde ettiği başarılar hepimizin göğsünü kabartmalıdır diye düşünüyorum’’ demıştır (TBMMTD, B:38, O:2, 2010:259).

Nimet Çubukçu’nun Milli Eğitim Bakanlığı sırasında ortaöğretimdeki sayısal veriler şu şekildedir:

Resmi ve özel liselerde açıköğretim dahil 4.067 okul, 2.420.691 öğrenci, 111.896 öğretmen bulunmaktaydı. Genel liselerde 1.953 okul, 1.366.643 öğrenci, 59.226 öğretmen bulunmaktaydı. Anadolu liselerinde 991 okul, 410.579 okul, 28.576 öğretmen bulunmaktaydı. Fen liselerinde 96 okul, 23.023 öğrenci, 1772 öğretmen bulunmaktaydı. Anadolu Güzel Sanatlar liselerinde; 57 okul, 10,134 öğrenci, 1.459 öğretmen bulunmaktaydı. Sosyal Bilimler liselerinde 18 okul, 3.125 öğrenci, 246 öğretmen bulunmaktaydı. Spor liselerinde 22 okul, 3.386 öğrenci, 216 öğretmen bulunmaktaydı. Anadolu Öğretmen liselerinde 217 okul, 65.050 öğrenci, 4.288 öğretmen bulunmaktaydı (MEB, 2010: 108-115).

Tablo 2.86. Mesleki ve Teknik Liselerde Değişme (2009-2010)

Dairesi	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Erkek Teknik Öğretim	2.073	686.502	40.028
Kız Teknik Öğretim	984	325.034	19.597
Ticaret ve Turizm Öğretimi	912	362.175	18.034
Din Öğretimi	465	198.581	10.617

Kaynak: MEB, 2010: 163.

Ortaöğretim kurumlarının yeniden yapılandırılması çalışmaları çerçevesinde bütün liseler Anadolu liselerine çevrildi (TBMMTD, B:131, O:3, 2010:1036).

Ortaöğretim kurumlarını mesleki ve teknik eğitim ve Anadolu liseleri olarak, okul çeşitliliği yerine, program çeşitliliği esas alındı (TBMMTD, B:131, O:3, 2010:1036).

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilere, 9'uncu sınıflarda üç dersten, 10, 11 ve 12'nci sınıflarda ikişer dersten, alt sınıflarla birlikte en fazla beş dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa geçme imkânı verildi (TBMMTD, B:46, O:2, 2011:543).

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde uygulamaya konulan 6. ve 7. Sınıflarda yapılan SBS kademeli olarak kaldırılarak sadece 8. sınıfta uygulandı.

Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu döneminde ortaöğretim ile ilgili olarak MEB Strateji Planına şu hedefler konulmuştur:

- *Ortaöğretimin en büyük sorunlarından olan okul terklerinin azalması için sorunun neden kaynaklandığının tespiti ve çözümüne yönelik önerilerin geliştirilmesine karar verilmiştir.*
- *Ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre bölümlere yönlendirilmesi için rehberlik sisteminin etkin bir şekilde kullanılmasına karar verilmiştir.*

- *Öğrenci değerlendirmelerinde sonuca dayalı değil süreci de kapsayan, öğrencinin bütün bilişsel basamakları kazanmasını sağlayan bir ölçme değerlendirme sisteminin geliştirilmesine karar verilmiştir.*
- *Ortaöğretimin 4 yıla çıkarılmasından dolayı büyük bir derslik açığı doğmuş dolayısıyla sınıf mevcutları artmıştır. Derslik ihtiyacını karşılamak ve sınıf mevcutlarını azaltmak için gerekli fiziki altyapı ve donanımın oluşturulmasına yönelik çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Ortaöğretim kurumlarında bir sınıfa düşen öğrenci ortalamasını OECD ülkeleri ortalamasına düşürmek, ikili eğitim sistemine son vermek ve teknik açıdan riskli binalarda eğitime devam etmemek için gerekli yatırım ve çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Ortaöğretimde öğrenci barınma sorununu çözmeye yönelik pansiyon ve yurtların kapasitelerinin artırılması ve dezavantajlı öğrencilerin özellikle kızların barınma hizmetlerinden daha çok faydalanmasına yönelik çalışmaların başlatılması planlanmıştır.*
- *Sayısı 3.283'ü bulan özel öğrenci yurtlarının 282.680 yatak kapasitesi ve 16 bin çalışanı bulunmaktadır. Özel öğrenci yurtlarına gerekli desteği sağlayarak yatılılık hizmetlerinin artırılması sağlanmalıdır.*
- *Öğrencilerin ve ailelerinin yönlendirmeye en çok ihtiyaç duyduğu zaman olan ortaöğretimde destek personeli olan rehber öğretmen sayısının artırılmasına karar verilmiştir.*

Mesleki ve teknik ortaöğretime yönelik stratejiler şu şekilde belirlenmiştir:

- *Mesleki eğitimin geliştirilmesi için özel sektörle işbirliği yapılması hedeflenmiştir. Bu işbirliği çerçevesinde sektörün ihtiyacı olan personelin niteliği belirlenerek bu alanlarda eleman yetiştirilmesine yönelik programların desteklenmesi planlanmıştır.*
- *Mesleki eğitimin kalite ve verimlilik açısından uluslararası boyutlarda olması için gerekli çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir.*

- *Meslek yüksekokullarının mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarıyla entegrasyonu güçlendirilecek ve meslek yüksekokulları daha işlevsel hâle getirilmesi kararlaştırılmıştır.*
- *Eğitim kurumlarının teknik donanımlarındaki yeterliliklerinin artırılmasına yönelik ulusal ve uluslararası fonların kullanılması, ülke genelindeki eğitim kurumları ile sektördeki meslek kuruluşlarıyla iş birliği yapılarak meslek kurslarının açılması planlanmıştır.*
- *Toplumda var olduğu düşünülen meslek liselerine karşı olumsuz bakış, okullarda verilen nitelikli eğitimin ve bu öğrencilerin işe girme kabiliyetlerinin tanıtımıyla olumlu hâle getirilmesi ve bu kapsamda mezunlar izlenerek sonuçlarının kamuoyu ile paylaşılması planlanmıştır*
(http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Turkey/Turkey_Ed-Strategic_Plan_2010-2014-tur.pdf erişim tarihi 19.12.2014).

Milli Eğitim Bakanı Nimet ÇUBUKÇU döneminde ortaöğretim ile ilgili MEB Strateji Planına konulan yukarıdaki hedeflerin uygulamaya konulma durumuna bakılacak olursa , bütün genel liselerin Anadolu lisesi statüsüne dönüştürülmesi gerçekleştirilmiştir. Öğrenci değerlendirme sisteminde istenilen hedefe ulaşamamıştır. Ortaöğretimin dört yıla çıkarılmasından sonra derslik ihtiyacını artırmaya yönelik çalışmalar yapılmış fakat açığı kapatmaya yetmemiştir. Öğrenci barınma sorununu ortadan kaldırmak için ortaöğretim pansiyonlarının sayısı artırılmıştır. Öğrencilerin yönlendirilmesi için destek personeli sayısı artırılmıştır. Mesleki eğitim ile ilgili alınan birçok karar plan aşamasında kalmış olup uygulamaya geçirilememiştir.

2.6.4.4. Yükseköğretim

Nimet Çubukçu yükseköğretim hakkındaki düşünce ve hedeflerini şöyle belirtmiştir:

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yükseköğrenim alanında uluslararası bilim, teknik ve sanat birikiminden daha fazla yararlanarak ülkemizde bilim, teknoloji, sanat üretme, kullanma düzeyini artırmak, yurt dışına daha fazla öğrenci göndermek, yurt dışından daha fazla

öğrenci kabul etmek ve Türkiye'yi bilimsel çalışmaların odağı haline getirmek için, gerçekten, yükseköğrenim alanında çok önemli çalışmalar yapıldı.

Aynı zamanda, son yıllarda ülkemizde ortaöğretimdeki okullaşma oranındaki artış yükseköğrenime talebi de artırdı. Bu yoğun talebi karşılamak üzere 2003 yılından bugüne kadar yükseköğrenime yapılan yatırımlar, ülkemizi her iline yaygınlaştırılan üniversiteler ve vakıf üniversitelerinin kurulmasının da desteklenmesiyle sekiz yıllık süreçte çok önemli ilerlemeler kaydedildi.

Amacımız sadece bu yükseköğrenime olan talebi karşılamak değil elbet, hem de bilginin teknolojinin üretildiği bu merkezlerde dünyayla rekabet edebilen, bilgi toplumuna erişmiş gençler yetiştirmek. Sürekli büyüyen ekonomisiyle dünyanın en ileri on ekonomisi ülkesi arasına girmeyi hedeflemiş Türkiye'nin vizyonu, bu genç ve dünyayla rekabet edebilir nüfusunu en iyi şekilde yetiştirmektir. Biz buna hazırlık yapıyoruz ve bugün attığımız bu adımların öncü adımlar olduğunu biliyoruz.

2002 yılında 76 üniversite varken, bugün 156 üniversite bulunuyor ve bugün, yeni üniversitelerin yanı sıra sayısız fakülte ile mevcut üniversitelerin genişlediğini ve bugün itibarıyla 489 fakülte 150 yüksekokul, 152 meslek yüksekokulu ve 220 yeni enstitü kurulduğunda söylemek isterim.

Şimdi sizlerle yükseköğrenimdeki okullaşma oranlarını paylaşmak istiyorum. Okullaşma oranı 2002 yılında yüzde 27,2 iken bugün yüzde 53.43'e yükselmiştir. Dokuzuncu kalkınma planında bu hedefin yüzde 48 olduğu düşünülürse, bu hedefi şimdiden aşmış durumdayız. Ayrıca, yükseköğrenim okullaşma oranlarının artırılması konusundaki çabalarımız da sürecek. Yükseköğrenim bütçesinin artış oranı yüzde 361, ARGE bütçesinin artış oranı yüzde 531. Arkadaşlar, Türkiye'nin ARGE bütçesi 2002 yılında sadece 57milyondu. 2011 ödeneğinin 2 milyar 395 milyona çıkarılmasının öngörüldüğünü düşünürsek, aradaki fark, bilime, bilimsel çalışmaya verilen değer ortada'' demiştir (TBMMTD, B:38, O:2,2010: 260).

Nimet Çubukçu döneminde açılan yükseköğretim kurumları şöyledir:

Tablo 2.87. Kurulan Üniversiteler

Üniversitenin Adı	İli	Kuruluş Yılı	Kuruluş Kanununun tarih ve sayısı
Türk-Alman	İstanbul	2010	01.04.2010-5979
Yıldırım Beyazıt	Ankara	2010	14.07.2010-6005
Bursa Teknik	Bursa	2010	14.07.2010-6005
İstanbul Medeniyet	İstanbul	2010	14.07.2010-6005
İzmir Katip Çelebi	İzmir	2010	14.07.2010-6005
Konya Teknik	Konya	2010	14.07.2010-6005
Kayseri Abdullah Gül	Kayseri	2010	14.07.2010-6005
Erzurum Teknik	Erzurum	2010	14.07.2010-6005

Kaynak: MEB, 2010: 208.

Tablo 2.87 incelenecek olursa Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu döneminde 8 tane devlet üniversitesi açılmıştır. Açılan bu üniversitelerin tamamı büyükşehirlerde açılmıştır.

Tablo 2.88. Kuruluş Tarihlerine Göre Vakıf Üniversiteleri

Üniversitenin Adı	İli	Kuruluş Yılı	Kuruluş Kanununun Tarih ve Sayısı
Zirve Üniversitesi	Gaziantep	2009	19.02.2009-5839
Yeni Yüzyıl	İstanbul	2009	19.02.2009-5839
Toros	Mersin	2009	23.06.2009-5913
İstanbul Medipol	İstanbul	2009	23.06.2009-5913
Karatay	Konya	2009	23.06.2009-5913
Mevlana	Konya	2009	23.06.2009-5913
Nuh Naci Yazgan	Kayseri	2009	23.06.2009-5913
Turgut Özal	Ankara	2009	23.06.2009-5913
TED Üniversitesi	Ankara	2009	23.06.2009-5913
Fatih Sultan Mehmet Vakıf	İstanbul	2010	15.04.2010-5981
İstanbul 29 Mayıs	İstanbul	2010	15.04.2010-5981
Süleyman Şah	İstanbul	2010	15.04.2010-5981
İstanbul Sabahattin Zaim	İstanbul	2010	15.04.2010-5981
Bezmiâlem Vakıf	İstanbul	2010	15.04.2010-5981
Canik Başar	Samsun	2010	15.04.2010-5981

Kaynak: MEB, 2010: 209.

Tablo 2.88 incelenecek olursa Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu döneminde 15 tane Vakıf üniversitesi açılmıştır. Açılan bu üniversitelerle birlikte %21.06 olan yükseköğretimde okullaşma oranı %27.69'a yükselmiştir.

Çeşitli alanlarda 1463 öğrenci yurt dışına lisansüstü eğitim için gönderildi. Üniversitelerin kadro ihtiyacını karşılamak için 9.529'u akademik, 6.151'i idari olmak üzere toplam 15.680 kadro ihdas edildi.

Mili Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu Yükseköğretimde ulaşmak istedikleri hedefleri MEB Strateji planında şöyle belirtmiştir:

- *Araştırma altyapısı yeterli olan üniversitelerin araştırmaya ve lisansüstü eğitime ağırlık vermeleri, diğer üniversitelerin ise daha çok ön lisans ve lisans eğitimine yoğunlaşmaları kararlaştırılmıştır.*
- *Millî Eğitim Bakanlığınca 2006 yılında başlatılan yurt dışına lisans üstü eğitim almak ve sonrasında üniversitelerde görevlendirilmek üzere her yıl 1000 öğrenci gönderilmesi uygulamasına devam edilmesi kararı alınmıştır.*
- *TÜBİTAK'ın burs programlarına ve Erasmus programı çerçevesinde öğretim üyesi, araştırmacı ve öğrenci değişim programlarına devam edilmesi kararlaştırılmıştır.*
- *Üniversite-Sanayi iş birliğinin geliştirilmesi ve üniversitelerdeki insan gücü ve AR-GE altyapısının özel sektör tarafından kullanılmasının desteklenmesi planlanmıştır.*
- *Ülkemizin artan rekabet koşullarına uyum sağlayabilmesi, bilimsel çalışmaların merkezi olabilmesi ve ihtiyaç duyulan alan uzmanlarının yetiştirilmesi için bölgesel kalkınmayı esas alan ihtisas üniversitelerinin sayısının artırılmasını sağlamak üzere Bakanlık görev alanı içerisinde yapılması gereken teşvik ve düzenlemelerin yapılması kararlaştırılmıştır.*
(http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Turkey/Turkey_Ed-Strategic_Plan_2010-2014-tur.pdf erişim tarihi 19.12.2014).

Yukarıda MEB Strateji Planına konulan yükseköğretimle ilgili hedeflere bakacak olursak, üniversitelerin sınıflandırılması maddesi hayata geçememiştir. Üniversitelerin yetişmiş eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik yurtdışına öğrenci gönderilmesi maddesinin uygulanmasına devam edilmiştir. Bölgesel kalkınmayı

hedefleyen ihtisas üniversitelerinin sayısının artırılması maddesi tam olarak hayata geçirilememiştir.

2.6.4.5. Öğretmen Yetiştirme, Atama ve Özlük Hakları

Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu döneminde 2009 yılında 43 bin öğretmen ataması yapıldı. Atanan bu öğretmenlerin yaklaşık 11 bin kontenjanı okulöncesi öğretmeni, 4077 İngilizce öğretmeni, 4547 sınıf öğretmeni olarak atanmıştır (TBMMTD, B:22, O:3, 2009:717).

Eğitim fakültelerinde özellikle bazı bölümlerin kontenjanları düşürüldü. Bu bölümler arasında en fazla kontenjanı azalan bölüm Sınıf Öğretmenliği olmuştur. 10 bin 821 olan sayı 6 bin 431'e indirilmiştir. Böyle büyük bir azalma Fen Bilgisi Öğretmenliği programında da görülmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliği programının kontenjanı 2 bin 968 kişi azalmıştır.

Öğretmen atamalarında il içi sıra tayinleri kaldırılmış, il içi ve il dışı tayinleri birlikte yapılmıştır (TBMMTD, B:111, O:5,2010:872).

Sözleşmeli öğretmenlerin sağlık özrü ve eş özründen dolayı atamalarının yapılmasına olanak sağlanmıştır (TBMMTD, B:111, O:5,2010:884).

Yükseköğretim Genel Kurulunda Eğitim Fakülteleri ve Öğretmen Yetiştirme toplantısı yapıldı. Bu toplantıdan çıkan en önemli kararlardan bir tanesi istihdam fazlası olan öğretmenlik bölümlerinin kontenjanlarının düşürülmesi varsa ikinci öğretim programlarının kapatılması kararı alınmıştır (TBMMTD, B:67,O:6,2011: 523).

362.364 yönetici ve personel çeşitli alanlarda hizmetiçi eğitime alınmışlardır. Her eğitim-öğretim yılının başında öğretmenlere verilen eğitime hazırlık ödeneği 480 TL'den 540 TL'ye çıkarılmıştır.

4 Haziran 2011 tarihinde çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname ile sözleşmeli pozisyonlarda çalışmakta olan personel için, bir ay içerisinde memuriyet kadrolarına geçmek isteyenler kurumlarına yazılı olarak başvurdukları takdirde kadroya geçirilmişlerdir.

Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu öğretmenlere yönelik yapılacak çalışmaları MEB Stratejik Planı'nda şöyle belirtmiştir:

- *Eğitimin kalitesi artırılmak isteniyorsa, eğitimin temel uygulayıcısı olan öğretmenin motivesinin artırılması, öğretmen eğitiminin daha verimli hale getirilmesi, öğretmenlerin kendilerini alanlarında geliştirmesi için imkan ve olanakların verilmesi sağlanacaktır. Bu sadece hizmetiçi eğitim faaliyetleriyle sınırlı kalmayacak yüksek lisans ve doktora yapmalarına imkan sağlanarak alanında kendini yetiştirmiş öğretmenlerin var olmasının sağlanması kararlaştırılmıştır. Meslek dersi öğretmenlerinden daha verimli faydalanabilmek için işyeri deneyimlerinin artırılması kararlaştırılmıştır.*
- *Öğretmenlerin yurt içinde dengeli dağılmasının sağlanması gereklidir. Ülkenin bir bölümünde norm fazlası öğretmenler yığılmışken, diğer bölümünde çoğu okulda ücretli öğretmenlerle eğitim öğretim sürdürülmektedir. Öğretmenlerin görev yaptıkları bölgeler göz önüne alınarak özlük haklarında pozitif ayrımcılık yapılacak şekilde çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir.*
- *Eğitim bilimlerindeki gelişmeye paralel olarak öğretmen yeterlilik ve niteliğinin artırılmasına yönelik eğitimler, kurslar ve hizmetiçi eğitimlerin daha verimli bir şekilde yapılmasına karar verilmiştir (http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Turkey/Turkey_Ed-Strategic_Plan_2010-2014-tur.pdf erişim tarihi 19.12.2014).*

Öğretmenlere yönelik konulan hedeflerin gerçekleşme durumuna bakılacak olursa, öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora yapmasını teşvik edecek somut adımlar atılamamıştır. Doğuda çalışan öğretmenlerin orada daha uzun kalmalarını sağlamak amacıyla atılmak istenen adımlar atılamamış olup öğretmenlerin yurt içinde dengeli dağılımını sağlanamamıştır.

2.6.4.6. Diğer Çalışmalar

Okulların temizlik personelinin çalışması için İŞKUR tarafından İşsizlik Fonu çerçevesinde organize edilen “*toplum yararına çalışma*” ilkesi çerçevesinde 16 bin personel Milli Eğitim Bakanlığı’nın kurumlarında ve okullarında çalışmaya başladılar (TBMMTD, B:22, O:3, 2009: 716).

Kamu ARGE bütçesi 2 milyar 25 milyon TL, üniversite ARGE bütçesi 480 milyon 389 bin TL’ye yükselmiştir. 2010 yılında personel giderleri için 19 milyar 984 milyon TL, 3 milyar 45 milyon 144 bin TL sosyal güvenlik kurumuna devlet primleri için, 2 milyar 145 milyon 23 bin TL mal ve hizmet giderlerinde kullanılmak üzere, 901 milyon 107 bin TL devlet parasız yatılı öğrencileri ve diğer cari harcamalar için, 1 milyar 472 milyon 827 bin TL sermaye giderleri için, TOKİ’ye okul yapımı için 329 milyon 300 bin TL harcama yapılmıştır (TBMMTD, B:37,O:2,2009: 58).

Türki Cumhuriyetlerinden ve yurt dışından akraba topluluklardan gelip Türkiye’de okuyan öğrencilerle “*büyük mezuniyet buluşması*” adı altında bir toplantı yapılması düşünülmüştür (TBMM B:80 31.03.2010 O:3).

Öğrencilere ve velilere kıyafet serbestliği konusunda anket yapılmıştır. Anket sonucunda velilerin serbest kıyafet uygulamasına geçilmesini istemediği sonucu çıkmıştır (TBMM B:106 25.05.2010 O:2).

“ilköğretim müfettişliği” ünvanı yerine”, “eğitim müfettişliği” ünvanı getirilmiştir. Müfettişlerin özlük haklarında iyileştirme yapıldı. Kendi içlerinde rehberlik, yönetim, denetim araştırma, soruşturma, okul öncesi ve özel eğitim gibi alanlarda uzmanlaşmaları kararlaştırıldı (TBMMTD, B:111, O:4,2010:383).

Kız öğrencilerin hem ilköğretimde hem ortaöğretimde teşvikleri için ülke genelinde şartlı nakit transferi ile yardıma muhtaç öğrencilere yardım yapılmaya devam edildi. Ortaöğretime kız çocukların devam edebilmesi için taşınmalı eğitim kapsamında desteklenmeleri kararı alınmıştır.

Stratejik yönetime geçişin bir aracı olarak kabul edilen kaynakların stratejik önceliklere göre dağıtılması ve uygulamanın buna göre sonuçlandırılması hususunda yönlendirici ve referans olarak, bir politika belgesi olarak 2010-2014

Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı 1 Ocak 2010 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı tarafında yürütülmekte olan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi yani Fatih Protokolü İmzalanmıştır. Bu projeyle eğitim ortamlarının tamamına bilgisayar, İnternet bağlantısı, projeksiyon gibi teknolojik donanımların yanı sıra derslerde kullanılacak dijital içeriklerde hazırlanması kararı alınmıştır (TBMMTD, B:20,O:1,2010:332).

2009 yılında 624; 2010 yılında 563 derslik yapılmıştır (TBMMTD, B:46, O:2, 2011:538).

Diğer yandan 2010 KPSS Eğitim Bilimleri sınavı kopya çekilmesi nedeniyle iptal edilmiştir. Bu sınavla ilgili adli soruşturmalar devam etmektedir.

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 12'nci maddesiyle özel okulların su, doğalgaz ve elektrik ücretlendirmesinin resmi okullara uygulanan tarifeden yapılması sağlandı. Özel okul yapmak isteyen müteşebbislere yatırımlarda devlet yardımları hakkında karar ve yatırımlarda devlet yardımları hakkındaki kararın uygulanmasına ilişkin tebliğ hükümleri çerçevesinde, Hazine Müsteşarlığın'ca teşvik belgesi verilmesi, gümrük muafiyeti, katma değer vergisi ve faiz desteği yapılmasına karar verilmiştir (TBMMTD, B:46,O:2, 2011:542).

İçişleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında "Güvenli Okullar Projesi" protokolü imzalanmıştır fakat hayata geçirilmemiştir (TBMMTD, B:67,O:6, 2011:535).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin teşkilat yasası çıkarıldı. Eğitim konularının bazı başlıklar altında tartışıldığı ve tavsiye niteliğinde kararların alındığı 18. Milli Eğitim Şurası 1-5 Kasım 2010 tarihinde yapıldı.

2.6.4.7. Nimet Çubukçu'nun Milli Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi

Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu 2 yıl 2 ay 4 gün görevde kalmıştır. Görev süresi içinde hatırlanan, iz bırakan icraatlarından bazıları; Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde uygulamaya konulan 6, 7 ve 8. Sınıflarda

yapılan SBS sınav sisteminin yerine sadece 8.sınıfta uygulanan yeni bir SBS sistemi getirilmiştir. Bununla birlikte kadrolu öğretmenlere il dışı özür grubu atamalarında il emrine atanma hakkını vermiştir. Yönetici atama yönetmeliği yayınlanmıştır. Milli Eğitim Strateji Belgesi yayınlanmıştır. 18. Milli Eğitim Şurası toplanmıştır.

2.6.4.8. Kalkınma Planlarında Eğitim

Ülkemizde, 1961 Anayasanın kalkınmayı “plana göre gerçekleştirmeyi” mecburi kılmasıyla, 1963 yılında Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı yürürlüğe girmiş, bunu beşer yıl aralarla diğer Kalkınma Planları takip etmiştir. Böylece eğitimde takip edilecek temel politikalar, ilkeler ve gerçekleştirilecek hedefleri kapsayan eğitim planları da toplumun diğer kalkınma hedefleri ile tutarlılık içinde Kalkınma planlarında yer almıştır.

2.6.4.9. Kalkınma Planlarında Eğitim

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Amaçlar, İlkeler ve Politikalar başlığı altında; Millî Eğitim, herkes için hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla bilgiye ulaşma yol ve yöntemlerini öğreten, etkin bir rehberlik hizmetini içeren, eğitimin tüm evrelerinde yatay ve dikey geçişlere imkân veren, piyasa meslek standartlarına uygun, üretime dönük eğitime ağırlık veren, yetki devrini esas alan, istisnasız tüm öğrenciler için fırsat eşitliğini gözetilen bir sistem bütünlüğü içerisinde yeniden düzenleneceği belirtilmiştir (DPT, 2001).

IX. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013)

IX. kalkınma planında eğitim ile ilgili olarak şu gelişmelerden ve hedeflerden bahsedilmiştir:

Ülkemizde büyük ölçüde bütün nüfusun eğitime erişmesinde önemli mesafe alınmıştır. Özellikle eğitimin kesintisiz ve zorunlu olarak sekiz yıla çıkarılmasından sonra Türkiye’de öğrenci sayısı çok büyük artış göstermiştir. Bu olumlu gelişmeye rağmen okullaşma oranlarında özellikle okulöncesinde istenilen seviyeye ulaşmamıştır. Bazı nedenlerden dolayı %100 olarak hedeflenen ilköğretimde okullaşma oranı gerçekleştirilememiştir. Ortaöğretim içerisinde

mesleki eğitimin oranı istenilen düzeye ulaşmamıştır. Bununla birlikte yükseköğretimde okullaşma oranı artmış ama hala istenilen düzeye gelememiştir.

Eğitimin hemen her kademesinde, ayrılan kaynaklarla öncelikle artan öğrenci sayılarının doğurduğu zorunlu ihtiyaçlar karşılanabilirken, eğitimde nitelik sorunu önemini korumaktadır. VIII. Plan döneminde eğitim yatırımlarına özel sektör desteği önemli boyutlara ulaşmış, okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı yaygınlaştırılmış ve müfredat geliştirme çalışmalarına hız verilmiştir.

Yükseköğretimde Bologna süreci kapsamında öğrenci ve öğretim üyesi değişimi, Avrupa kredi transfer sistemi ve diploma eki başta olmak üzere önemli çalışmalar yapılmıştır. Türkiye 1 Nisan 2004 yılından itibaren AB'nin eğitim ve gençlik ile ilgili olan programlarına aktif katılım sağlamıştır. 2006 yılında yaklaşık 49.350 kişi bu programlardan faydalanmıştır.

Eğitim sisteminin istenilen seviyede olmamasının başlıca sebeplerinden biri öğrencileri değerlendirme sistemimizdir. Değerlendirme sistemindeki bu yanlışlık beklenen hedeflere ulaşamamasına, sınavlara hazırlık için büyük harcamalar yapılmasına, öğrenci ve velilerde mali, sosyal ve psikolojik problemler çıkmasına neden olmaktadır. Bu sorunun çözülmesi için gerekli çalışmaların en kısa zamanda başlatılacaktır (MEB, 2010: 245).

2.6.4.10. Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesi

Ülkemizde ilk bütçe 1855 yılında padişah buyruğu ile hazırlanmış, ancak yasama organının yokluğu nedeniyle önceleri bütün yetkiler padişaha verilmiş, sonraları bu yetkilerin bir kısmı padişahı denetlemek amacıyla kurulan organlara devredilmiştir. Bütçenin hazırlanması, nizamnamenin açık hükümlerine rağmen 1863 yılına kadar mümkün olmamıştır. 1859 yılında Maliye Nezaretine bağlı olarak kurulan ve 7 üyeden meydana gelen Islahatı Maliye Komisyonu ciddi bir çalışma ve uzun araştırmalar sonunda 1863-1864 yılı için bir Muvazene Cetveli hazırlamıştır.

Eğitim hizmetlerinin bütçe yönünden ele alınması ve bazı kararlara bağlanması 1869 yılında yayınlanan Maarif-i Umumiye Nizamnaması ile başlamıştır. Bu nizamnamenin 192. maddesi eğitim gelirleri ile ilgilidir.

Bu maddeye göre eğitim gelirleri:

- a) Devlet gelirlerinde ayrılan ödenek,
- b) Halkın yapacağı yardımlar,
- c) Vakıf ödenekleri,
- d) Değişik yardımlar,
- e) Lise ve yüksekokul öğrencilerinden alınacak ücretler,
- f) Para cezalarından gelen gelirler şeklindedir.

1876 Anayasası ile bütçe bir Anayasa Kurumu haline getirilmiş, bütçe devletin gelir ve gider tahminlerini ihtiva eden bir kanun olarak tanımlanmıştır. Ayrıca bütçenin yıllık olması, Genel Mecliste madde madde incelemeye tabi tutulması ve bölümler itibariyle onaylanması hükme bağlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığına verilen ödenekler 1877 yılında 140.000 lira ve 1880'de ise 95.000 lira civarındadır.

İkinci Meşrutiyet (1908) ile yeniden yürürlüğe konulan Anayasa, anahatlarıyla bugüne kadar uygulanan bütçe sistemini kurmuştur.

1904-1908 yılları arasında eğitime ayrılan ödenek miktarı Sayıştay kayıtlarına göre 170.000-180.000 lira arasında değişmektedir.

Ülkemizde modern ve gerçek anlamıyla hazırlanmış, onaylanmış ve uygulama alanına konulmuş ilk bütçe 1909 tarihlidir.

Millî Mücadele yıllarında bütçe avans şeklinde ve muvakkat kanunlarla hazırlanmıştır.

Cumhuriyet yönetimi, öğretmen maaşları dahil olmak üzere ilköğretim giderlerinin il özel idarelerince, genel eğitim veren orta dereceli okullar ile yüksek öğrenim giderlerinin devlet bütçesinden karşıladığı bir bütçe düzeni devralmıştır. Cumhuriyet döneminde 1924 Anayasası bütçe müzakere ve onay yetkisini kesin olarak TBMM'ne vermiştir. Bu Anayasa, Devlet mallarının bütçe dışında harcamayacağını, bütçe kanununun sadece bir yıl için geçerli olacağını ve ilişkin olduğu bütçe yılı içinde elde edilen gelir ile gerçekleştirilmiş ödemelerin tutarını

gösteren Kesin Hesap Kanunu'nun şekil ve bölümleriyle bütçe Kanunu ile tam karşılık hazırlanması gerektiğini hükme bağlamıştır.

1961 Anayasasının 126. maddesi “Devletin ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri dışında kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır” dedikten sonra, “Kanun Kalkınma Planları ile ilgili yatırımları veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler içinde özel süre ve usuller koyabilir” şeklinde yenilik getirmektedir.

Ülkemizde Genel Bütçenin hazırlanması, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ile 91 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş Kanunlarıyla düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bütçe sistemini yenileştirmek ve iyileştirmek amacıyla, Maliye Bakanlığında 1968 yılında “Program Bütçe Grubu” kurulmuş bu yıldan itibaren devlet bütçesini program bütçe tekniklerine göre hazırlanması çalışmaları başlamıştır.

1971 yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığının program bütçesi, geleneksel bütçe ile birlikte hazırlanmış, 1973 yılında da Program Bütçe, geleneksel bütçenin yerini almıştır.

Program bütçe, devlet yükümlülüklerinin yapılan hizmet açısından sınıflandırıldığı, kaynakların tahsisinde hizmetlerin esas alındığı bir bütçedir. Bir başka deyişle program bütçe, yürütülecek hizmetle bu hizmetlerin maliyeti arasında doğrudan doğruya ilişkinin kurulduğu bir bütçe düzenidir. 1973 mali yılı için ilk defa Millî Eğitim Bakanlığının hizmetleri açık-seçik tanımlanmış, bazı yaklaşımlarla bu hizmetlerin maliyeti hesaplanarak önerilerde bulunulmuştur. Bu yıla kadar Bayındırlık Bakanlığı bütçesinde olan Bakanlığımız yatırım ödenekleri, 1973 yılından itibaren Program Bütçe bütünlüğü içinde Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde yer almıştır. 1977 yılında Atatürk Üniversitesi, 1978 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, 1979 yılında Boğaziçi Üniversitesi, 1982 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi bütçeleri Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesinden ayrılmıştır. 1983 yılında da Akademiler, Eğitim Enstitüleri ve yüksekokullar ile Kandilli Rasathanesinin YÖK'e devredilmesi nedeniyle, Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesinde yer almamışlardır.

Millî Eğitim Bakanlığı, 1984 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı ile birleşerek “*Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı*” adını aldığından, her iki bakanlığın bütçeleri tek bir bütçe olarak hazırlanmıştır.

1995 yılında kamunun yeniden yapılandırılmasını amaçlayan Kamu Mali Yönetim Projesi kapsamında yeni bir bütçe sınıflandırması üzerine çalışmalar başlatılmış, Avrupa Birliğine katılım sürecinde bütçe kodlamasının uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. 1998 yılında tamamlanmış olan yeni bütçe kod yapısı yeniden gözden geçirilerek, mali istatistiklerin raporlanması için geliştirilmiş standartlardaki (GFS) değişiklikler ile Avrupa Birliğinde uygulanan ESA’95 (European System of Integrated Economic Accounts) standardına uygun hale getirilmiştir.

Yeni bütçe kodlamasının getirdiği önemli yenilikler, detaylı bir kurumsal kodlamayla program sorumlularının tespitine imkân vermesi, mevcut bütçede var olmayan fonksiyonel sınıflandırmanın sağlanması, aynı kodlamanın konsolide bütçeli kuruluşlar dışındaki kuruluşlarda da uygulanabilir olması, uluslararası karşılaştırmalara imkân vermesi ve ölçmeye ve analize elverişli olması olarak sıralanabilir. Bu özellikleri ve özellikle de analize elverişli istatistik veriler üretmeye imkân vermesi nedenleriyle yeni bütçe kodlaması Analitik Bütçe Sınıflandırması olarak adlandırılmıştır (MEB, 2010: 259).

Tablo2.89. Gayri Safi Millî Hasıla ile Konsolide Bütçenin, Millî Eğitim Bakanlığı Bütçe Tasarısına Oranları (1999-2010)

Yıllar	GSYH	Konsolide Bütçe	MEB Bütçesi	Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesinin	
				GSYH'ye Oranı %	Konsolide Bütçeye Oranı %
1999	104.595.916.000	27.266.600.000	2.131.808.500	2,04	7,82
2000	166.658.021.000	46.827.436.000	3.350.330.000	2,01	7,15
2001	240.224.083.000	48.519.490.000	4.046.305.625	1,68	8,34
2002	350.476.089.000	98.131.000.000	7.460.991.000	2,13	7,60
2003	454.780.659.000	147.230.170.000	10.179.997.000	2,24	6,91
2004	559.033.026.000	150.658.129.000	12.854.642.000	2,30	8,53
2005	648.931.712.000	156.088.874.910	14.882.259.500	2,29	9,53
2006	758.390.785.000	174.958.100.699	16.568.145.500	2,18	9,47
2007	853.636.236.000	204.988.545.572	21.355.634.000	2,50	10,42
2008	994.315.000.000	222.553.216.800	22.915.565.000	2,30	10,30
2009	1.111.438.000.000	262.110.416.000	27.883.696.000	2,51	10,64
2010	1.028.802.000.000	288.216.351.892	28.237.412.000	2,74	9,80

Kaynak: MEB, 2010: 265.

Tablo 2.89 incelenecek olursa Gayri Safi Milli Hasıla ile konsolide bütçenin (kamu maliyesinde, genel ve katma bütçelerin birleştirilmesi ve bundan hazine yardımları ile devlet katkısının düşürülmesi yoluyla bulunan bütçe) içinde MEB bütçesine ayrılan payın her geçen yıl arttığını görebiliriz. 1999 yılında 2.131.808.505 TL olan bütçe 2010 yılında 28.237.412.003'e yükselerek %1124 artış göstermiştir.

Tablo 2.90. Konsolide Bütçe Yatırımlarından Millî Eğitim Bakanlığı Yatırımlarına Ayrılan Pay (1999-2010)

Yıllar	Konsolide Bütçe Yatırım Ödeneği	MEB Yatırım Ödeneği	Konsolide Yatırımlarından MEB Yatırımına Ayrılan Pay(%)
1999	1.410.000.000	408.341.000	28,96
2000	2.352.000.000	666.782.000	28,35
2001	3.500.000.000	779.855.000	22,28
2002	5.736.000.000	1.281.690.000	22,34
2003	8.998.500.000	1.479.050.000	16,44
2004	7.368.361.000	1.244.150.000	16,88
2005	10.143.886.000	1.230.306.000	12,13
2006	9.639.582.000	1.238.498.000	12,85
2007	9.341.637.000	1.490.000.000	15,95
2008	8.743.466.000	1.296.704.000	14,83
2009	12.609.700.000	1.754.417.000	13,91

Kaynak: MEB, 2010: 265.

Tablo 2.90 incelenecek olursa Konsolide Bütçe yatırımlarından MEB yatırımlarına ayrılan payın %28.36'dan %13.91'e düştüğünü görürüz. Bu düşüşün en büyük nedenlerinden birisi Millî eğitim bütçesinin yatırımlardan çok personel sayısının fazlalığından dolayı istihdam giderleri olarak harcanmasıdır.

3. DEĞERLENDİRME VE YORUM

Araştırma yaptığımız dönemde (11.01.1999-07.07.2011) beş hükümet kurulmuştur. Bu dönemde hükümetler sık sık değişmiştir. Buna paralel olarak bir o kadar da Milli Eğitim Bakanı değişmiştir. 12 yıl 5 ay 26 gün süren bu dönemde beş Milli Eğitim Bakanı görev yapmıştır. Bu Bakanlar Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. 1999-2011 Yıllar Arasında Görev Yapan Milli Eğitim Bakanları

Bakanlar	Göreve Başlama-Bitiş Tarihi	Görev yaptığı hükümet
Metin BOSTANCIOĞLU	11.1.1999- 09.07.2002	56. ve 57. Hükümet
Prof. Dr. Necdet TEKİN	10.07.2002-19.11.2002	57.Hükümet
Erkan MUMCU	19.11.2002-17.03.2003	58. Hükümet
Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK	17.03.2003-03.05.2009	59.ve 60. Hükümet
Nimet ÇUBUKÇU	03.05.2009-07.07.2011	60. Hükümet

Bu bakanların meslek dağılımları şu şekildedir: Metin Bostancıoğlu, Erkan Mumcu ve Nimet Çubukçu hukukçu, Necdet Tekin ve Hüseyin Çelik akademisyendir. Milli Eğitim Bakanlarının yapmış olduğu icraatları kendi dönemlerinde ele almıştık. Burada bakanların yaptığı işleri, genel başlıklar altında yorumlayıp, yapılan işlerin olumlu ve olumsuz yönlerine, milli eğitim sisteminde bıraktığı etkilere eleştirel yorum yapılmıştır.

3.1. Milli Eğitim Sistemi

Araştırmamıza konu olan dönemde, Milli Eğitim sistemi ikiye ayrılmaktadır. Bunlar örgün ve yaygın eğitimidir. Örgün ve yaygın eğitim sistemimizden daha önce bahsetmiştik. Milli eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumları ile dev bir yapıya sahiptir. Bu dev yapının organize bir şekilde yönetilmesinde birtakım zorluklarla karşılaşmaktadır. Örneğin personel istihdamı sıkıntısı, mali yönetimi ve bütün öğretim kurumlarının denetlenmesi konularında çeşitli sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Aşağıdaki Tablo 3.2’de 2011 yılına ait toplam okul, öğrenci ve öğretmen sayıları gösterilmiştir.

Tablo 3.2. 2011 Yılı Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

	Okul	Öğretmen	Öğrenci
Okulöncesi	28.625	55.883	1.169.556
İlköğretim	32.108	515.852	10.979.301
Genel Ortaöğretim	4.171	122.716	2.666.066
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	5.501	113.098	2.090.220
Toplam	70.405	807.549	16.905.143

Kaynak: MEB, 2010: 285.

Denetim konusunu ele alacak olursak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 70.405 örgün eğitim kurumu ve 13.014 yaygın eğitim kurumunu denetlemek bile başlı başına bir sorundur. Zaten yapılan denetlemelerin birçoğu mevzuata uygunluk açısından yapılmakta, eğitimin kalitesini ve verimliliğini artırmak konusunda yapılacak değerlendirme ve denetlemeler sınırlı yapılabilmektedir.

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığının örgütlenme ve yapılaşmasında yerel paydaşlara daha çok söz hakkı vermesi gerekir yani daha az merkezîyetçi bir yapıya sahip olmalıdır. Eğitimin geleceği konusunda planlama, değerlendirme ve denetleme merkezden olmalı diğer sahip olunan bazı yetkiler yerel yönetimlere bırakılmalıdır.

Milli Eğitim Sisteminin yapısına baktığımızda Türkiye’de yükseköğretimden MEB değil YÖK sorumludur. Bu yüzden iki kurum arasında zaman zaman koordinasyon sorunu yaşanmakta olup, iki kurumun icraatlarının birbirini tamamlamamasından dolayı sıkıntılar yaşanmakta ve bu sıkıntılar Milli Eğitim Sisteminin temel ögesi olan öğrenci ve velilerin problem yaşamasına neden olmaktadır. Bu sıkıntılara somut örnek verecek olursak üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin kontenjanlarının ihtiyaç analizi yapılmadan sürekli değişik nedenlerle YÖK tarafından artırılması mezun olan öğretmen adaylarını istihdam sıkıntısına düşürmektedir. MEB her yıl mali nedenlerden dolayı Maliye Bakanlığının müsaade ettiği kadar öğretmen ataması yaptığı için bütün mezun adayların ataması yapılamamaktadır. Bunun sonucu olarak her yıl istihdam fazlası öğretmen adayı biriktirmektedir. Bu da hem sosyal hem ekonomik sorunlara yol açmaktadır.

Tablo 3.3. 2003-2011 Yılları Atanan Öğretmen Sayısı

Yıllar	KPSS'ye Giren Öğretmen Adayı Sayısı	Ataması Yapılan Öğretmen Sayısı	Atama Oranı(%)
2003	127.973	22.814	17,82
2004	182.160	19.029	10,45
2005	173.328	20.777	11,99
2006	201.877	50.877	25,20
2007	205.101	45.420	22,15
2008	237.123	40.709	17,17
2009	243.569	30.216	12,41
2010	234.392	40.922	17,46
2011	229.767	39.945	17,39

Tablo 3.3 2003-2011 yılları arası KPSS giren ve atanan öğretmen sayısını vermektedir. Görüldüğü gibi plansız bir şekilde artırılan eğitim fakülteleri kontenjanlarının istihdam fazlası öğretmen adayı sayısını artırdığı anlaşılmaktadır.

3.2. Yapısal Müdahaleler ve İstikrarsızlık

Ülkemizde kurulan hükümetlerin uzun ömürlü olmaması, olsa bile Milli Eğitim Bakanlığının kısa zaman aralıklarında sürekli el değiştirmesi, yeni hükümet ve bakanla birlikte eğitim politikalarının sürekli sil baştan yapılması, uzun vadeli politikaların ve programların olmaması eğitimde istikrarsızlık ve kalite problemini getirmiştir. Ülkemizde eğitim devlet politikası haline gelmemiş hükümet ve Milli Eğitim Bakanlarının programlarına indirgenmiştir.

Milli eğitim sisteminde yapılması düşünülen değişikliklerin velilere, öğrencilere ve eğitimin diğer paydaşlarına danışılmadan plansız ve programsız bir şekilde değiştirilmesi milli eğitim sisteminin sağlam bir temel üzerine kurulmasını zorlaştırmıştır. Bu tür değişiklikler öğrenci ve velilerin yaşamlarını önemli ölçüde etkilemiş ve umutsuzluğa sevk etmiştir. Milli Eğitimdeki birçok problemin temelinde, eğitim politikalarının partizanca veya ideolojik tavırların sergilendiği bir alan haline dönüştürülmesi yatmaktadır.

Alınan bir kararla sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz eğitime altyapı çalışmaları yapılmadan geçilmesi ciddi bir derslik ve öğretmen açığı doğurmuştur. Uzun bir süre bu eksikliklerin giderilmesi için uğraşmıştır.

YÖK'ün 1999 yılında yürürlüğe koyduğu katsayı uygulaması meslek liseleri için olumsuz bir durum teşkil etmiştir. Meslek liselerine olan ilgi azalmıştır.

1999'da liseler içerisinde meslek liselilerinin payı % 48 iken YÖK'ün almış olduğu katsayı kararıyla birlikte bu oran 2003 yılında % 36'ya kadar gerilemiştir. Bu durumun en temel sebebi YÖK'ün meslek liselileri mağdur eden katsayı kararıdır. Bu karar genel liselere olan talebi artırmıştır.

Meslek liselerine olan ilginin azaldığı ve dolayısıyla mesleki eğitimde kalitenin azalmasından dolayı 2002 yılında meslek liselerini daha cazip hale getirmek için MEB ve YÖK yapmış oldukları protokolle meslek lisesi mezunlarına sınavsız olarak kendi programlarına geçiş hakkı tanımıştır. Alınan bu karar yüksekokullarda eğitimin niteliğini düşürmüştür. Öğrencilerin hiçbir çaba göstermeden yüksekokullara geçişini sağlayan bu karar mesleki eğitimin kalitesinde düşüşe neden olmuştur.

Yapılan bu düzenlemeyle meslek liselerine kayıtlarda 2003 yılından itibaren artış olmuştur. Bu artışta yapılan seçimlerle iktidara gelen partinin meslek liselerine yönelik söylemleri ve mesleki eğitimi özendirme çalışmalarının etkili olduğu söylenebilir.

3.3. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması konusu, Milli Eğitim şuraları ve devlet kalkınma planlarında önemli bir yer tutmuştur. Bu konu devlet politikası haline gelmiştir. Ülkemizde okul öncesi eğitimin tarihi 1900'li yıllara kadar dayanır. Bu konuda yapılan önemli çalışmalar ve kayda değer görülen gelişmeler 1990'lı yıllarda ağırlık kazanmıştır. Okulöncesi eğitim örgün eğitimin bir kademesi olarak kabul edilmiş ve ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimi olarak tanımlanmıştır.

Ulusal ve uluslararası yayımlanan çeşitli raporlarda ülkemizde okulöncesi eğitim ile ilgili sıkıntılar yaşandığı belirtilmiştir. Bu sıkıntıların en başında okulöncesi eğitime katılımın yeterince sağlanamadığı ve okullaşma oranlarında kalkınmış ülkelerin ortalamasının yakalanamamış olunmasıdır. Ülkemizde özellikle son yıllarda okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması yönünde birçok gelişme sağlanmıştır. Bu gelişmeler sadece devlet eliyle değil yerel yönetimler ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının çabalarıyla olmuştur. Kalkınma planlarında ve Milli Eğitim Bakanlığının yayımlamış olduğu strateji planlarında okulöncesi eğitim konusu önemli yer tutmuştur. Özellikle okulöncesi eğitim kurumlarının

fiziki olanaklarının geliştirilmesi, personel ihtiyacının karşılanmasına ve toplumun okulöncesi eğitim ile ilgili farkındalığını artıracak çalışmaların yapılmasına yönelik kararlar alınmıştır.

Yapılan 17. Milli Eğitim Şurasında 60-72 aylık çocuklar için okulöncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi tavsiye edilmiştir. Bu alınan karardan sonra Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu 2009-2010 eğitim-öğretim yılından itibaren 60-72 aylık çocuklar için okulöncesi eğitimi zorunlu hale getirmiş ve 32 pilot ilde okulöncesi eğitimi %100'e ulaştırmak için çalışma başlatmıştır. Türkiye'de 4-5 yaş (48-72 ay) grubu arasında 761 bin 350 çocuk öğrenim görürken, bu yaş nüfusu 2 milyon 340 bin 43 çocuktan oluşmaktadır. Bu çocukların ancak yüzde 33'ü okul öncesi eğitimden yararlanmaktadır. Okul öncesi eğitimden yararlanan 5 yaş (60-72 ay) çocuk sayısı 591 bin 122 iken, bu yaş nüfusu 1 milyon 162 bin 951 olarak saptanmıştır. Bu veriler ışığında belirlenen 32 ilde, 5 yaşta okullaşma oranı yüzde 51'in üzerinde. Pilot uygulamanın yapılacağı 32 ilin okulöncesi hazırbulunluşluk durumu incelendiğinde bu illerin diğer illere göre okulöncesi okullaşma oranının daha yüksek olduğu 32 il, 5 yaş grubundaki en yüksek okullaşma oranlarına sahiptir. Bu oranlar (yüzde): Amasya 99, Trabzon 92, Burdur 86, Rize 85, Nevşehir 84, Yalova, Isparta ve Kırklareli 76, Çanakkale 74, Karaman 72, Muğla ve Kırşehir 71, Bilecik ve Tunceli 70, Düzce ve Kütahya 68, Giresun, Edirne ve Kilis 67, Bartın ve Uşak 65, Karabük, Bolu ve Artvin 64, Eskişehir, Samsun ve Ardahan 63, Kırıkkale ve Çankırı 59, Sinop 58, Gümüşhane 53, Bayburt 51 ve bu illerdeki okulların fiziksel altyapı, personel ihtiyacı, teknolojik donanım ve materyal ihtiyacı bakımından daha iyi olduğu saptanmıştır.

Ülkemizde okulöncesi eğitime katılımın düşük olmasında ebeveynlerin okulöncesi eğitimin gerekliliği ve önemi yönünde bilgi eksikliğiyle ilişkilendirmemek gereklidir. Gelişmiş ülkelere bakıldığı zaman iş gücü piyasasında ülkemize oranla kadın istihdamının daha fazla olmasından dolayı okulöncesi eğitime katılım daha fazladır. Bir diğer neden kalkınmış ülkelerle ülkemizin arasında aile yapısı olarak farklılık olduğu için bu etkende okul öncesi eğitime katılım oranını etkilemektedir. Örneğin kalkınmış ülkelerde ebeveynlerin çocuklarını bırakacak alternatifleri fazla olmadığından dolayı okulöncesi eğitime başvurmak neredeyse zorunluluk halini almıştır. Ama ülkemizde çalışan annelerin alternatifi sadece okul öncesi eğitim değil geniş aile yapısından dolayı çocukları bırakacak birilerinin mutlaka olmasıdır. Bu bakış açılarından bakıldığında

okulöncesi eğitimde neden bazı bölgelerde düşük katılımın olduğu bir nebze anlaşılabilir.

3.4. İlköğretim

Anayasamıza göre ilköğretim temel bir haktır ve hiç kimse bu haktan mahrum bırakılamaz. Çocuğun okula gönderilmemesi durumunda velisine birtakım yaptırımlar uygulanır. Öğrencinin okula devamı okul yönetimlerince yapılır. Devam takibinde birtakım sorunlar yaşanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı bu sorunu çözmek için e-okul sisteminde öğrenci takibi yapmaktadır.

İlköğretimde çocuğun kendisine en yakın kuruma devam etmesi amaçlanmıştır. Ancak ülkemizin coğrafi şartları ve nüfus dağılımının yoğunluğundan kaynaklanan problemlerden dolayı bu amaç tam olarak gerçekleştirilememektedir. Bazı köylerde öğrenci sayısının azlığından dolayı orada öğretmen istihdamı zorlaşmaktadır. Bu yüzden o tür yerleşim birimindeki öğrenciler ya taşınmalı eğitim sistemi içerisine alınmakta veya yatılı ilköğretim bölge okullarına yerleştirilmekte ve böylece öğrencilerin ilköğretim olanağından faydalanması sağlanmaktadır.

Son 10 yılda ilköğretimde okullaşma oranının % 100'e yaklaştırılması konusunda çalışmalar hızlandırılmıştır. Fakat bu hedefe tam olarak ulaşılamamıştır. 2009-2010 öğretim yılı itibariyle ilköğretimde okullaşma oranı % 98.17 olarak tespit edilmiştir. ‘‘Haydi, Kızlar Okula’’ gibi kampanyalarla kızların okullaşma oranlarının artırılması sağlanmıştır. Eğitim kalitesinde bölgeler arasında eşitsizlikler devam etmektedir. İkili eğitim ve birleştirilmiş sınıflarda öğretim gören öğrenci sayısı bir hayli yüksektir. Bu sorun eğitim kalitesini ve verimliliğinin düşmesine neden olmaktadır. Türkiye'nin ilköğretimdeki öğrenci ortalaması OECD ülkelerine göre hala yüksektir. 2008-2009 öğretim yılı itibariyle ortalama sınıf mevcudu 28 iken bu oran OECD ülkelerinde %21,4'tür. Bununla birlikte asıl sorun, kimi bölgelerde sınıf mevcutları, yaşanan sosyo-ekonomik problemler ve göç nedenlerinden dolayı yirminin altındayken özellikle göç alan büyükşehirlerde bu sayı oldukça yüksektir. Elbette bu sorunu sadece MEB'e yüklemek haksızlıktır. Bu sorunun başlıca kaynağı bölgeler arasındaki kalkınmışlık düzeyleri arasındaki fark, güvenlik sorunları ve göçün sebep olduğu nüfus artışıyla alakalıdır.

Bununla birlikte nüfus yapısındaki hızlı dönüşümlerin ve Bakanlığın bazı bölgelerde nüfusun hızla artmasına ya da azalmasına yönelik olarak yapmış olduğu planlamaları uzun vadeli yapmış olmaması ve bu planlamanın eksik olması gibi nedenlerden dolayı bazı bölgelerde ya çok kalabalık sınıflar ya da öğrenci yokluğundan kapanmış okullara rastlanmaktadır. Örneğin, ülkemizde öğrenci yokluğundan dolayı eğitim-öğretim vermeyen yaklaşık yirmi iki bin civarında ilköğretim okulu vardır. Bu plansızlık zaten kıt olan ülke kaynaklarının boşa harcanmasına neden olmaktadır.

3.5. Sınıf Geçme

Bir okulda hedeflenen amaçlar sınıftaki öğretime yansımıyorsa ve ölçme değerlendirme amaçlara uygun olarak yapılmıyorsa, orada etkin bir eğitim sisteminden söz edilemez. Bu değerlendirmeden sonra ülkemizde ilköğretimdeki duruma gelecek olursak mevcut mevzuata göre ölçülmesi gereken nitelikler teorik olarak çok güzel ifade edilmiştir. Fakat uygulamaya bakıldığı zaman bunu ifade etmek zordur. Öğrencilerin kazanması gereken temel becerileri yeteri kadar kazanmadan bir üst sınıfa geçirildiği görülmektedir. Bu sınıf geçme sisteminin sonucunda verilen eğitimin kalitesi ve niteliğinde sorunlar çıkmaktadır. Öğrenci kazanması gereken temel bilgileri edinmeden üst sınıfa geçirildiği için üst sınıfta verilen eğitimin kalitesi de düşmektedir. Böylece bütün eğitim basamaklarında eğitimin niteliğinde sorunlar yaşanmaktadır. Bir alt sınıftaki kazanması gereken temel becerileri edinemeyen öğrenci üst sınıflarda motivasyon sorunu yaşamaktadır. Böylelikle ilköğretimden başlayan nitelik ve kalite sorunu ortaöğretime, ortaöğretimden yükseköğretime ve daha sonra iş piyasasına yansımaktadır. Bu eğitimin niteliğindeki kalite sorunu ülkemizi her alanda etkilemektedir.

Çıkarılan yönetmeliklerle öğrencilerin üst sınıfa geçirilmesi öğretimin temel uygulayıcısı olan öğretmenlerin elinden alınıp okul idareleri ve velilerin görüş ve isteklerine bırakılmıştır. Yönetmeliğe göre; İlköğretim, öğrencilerin derslerdeki başarısızlığına bakılarak elenecekleri bir dönem değil, öğretim programlarında öngörülen derslerin ve sosyal etkinlik çalışmalarının ortak katkısıyla ilgi ve yeteneği ölçüsünde yetiştirilecekleri bir dönem olarak değerlendirilir. Buna göre çocuk bütün olarak değerlendirildiği için birkaç dersten başarısız olmasının onun genelde başarısız olduğu anlamına gelmediği için öğrencinin eksikliklerini tamamlamadan geçirilmesine neden olmaktadır. Aynı sorunu ilköğretime devam

sıkıntısı yaşayan öğrencilerde de görüyoruz. Neredeyse okula bir dönem gelmeyen öğrenci bir üst sınıfa geçirilerek adeta ödüllendirilmektedir. Sınıf tekrarı hem öğrenci, hem veli hem okul açısından pahalı ve ağır bir uygulama olarak görülmektedir. Bu yüzden yapılacak şey her bir ders için asgari standartların belirlenmesi ve bütün öğrencilerin bu standartlara ulaşmasının sağlanmasıdır. Eğitimde tam öğrenme modeline göre; öğrenci öğrenme basamaklarındaki hedefe ulaşmadan bir sonraki basamağa geçemez. Eğer öğrenci bir kazanımı tam olarak kazanmadıysa o öğrenciye ekstra zaman ve takviye verilerek öğrenci desteklenmelidir. Bu uygulama hem öğrenci hem de öğretmen açısından ekstra performans gerektirdiğinden kolayca kaçılarak öğrenci bir üst basamağa geçirilmektedir.

Ortaöğretim kurumlarında da ilköğretimde olduğu gibi sınıf geçme sisteminde sorunlar vardır. Sınıf geçme aşırı kolaylaştırılmış olup neredeyse öğrencinin hiçbir emek ve zaman harcamadan sınıfı geçmesine imkan sağlanmıştır. Yapılan bu uygulama da genel olarak ortaöğretimin kalitesini ve verimliliğini düşürmektedir. Ortaöğretimde yapılan merkezi sınavlarda öğrenci başarısının düşük olmasının en büyük nedeni sınıf geçme sisteminin kolaylaştırılmış olmasıdır. Bilgi ve becerilerin etkin bir ölçme ve değerlendirmesi yapılmadan öğrencileri başarılı olarak tanımlamak, hem okulu ve öğretmenin değerlendirmesini anlamsızlaştırmakta hem de öğrenciyi hayata ve sınavlara hazırlayamamaktadır

3.6. Ortaöğretim

Ülkemizde ortaöğretim genel liseler ve meslek liseleri olmak üzere iki gruba ayrılır. Genel liselerin amacı temel olarak öğrencileri yükseköğretime hazırlamaktır. Meslek liseleri ise öğrencileri ülkemizin ihtiyacı olan sanayi, turizm ve ticaret gibi dallarda ara eleman ihtiyacını karşılamak ve öğrencileri yükseköğretime hazırlamak görevini üstlenmiştir. Ortaöğretim düzeyinde okul çeşitliliği çok fazladır. Bu fazlalık ortaöğretim sisteminin birlik ve bütünlük içerisinde yönetilmesi ve planlanmasını zorlaştırmaktadır. Bu sorunu gören MEB Milli Eğitim Şuraları ve kalkınma planlarında problemin giderilmesine yönelik çalışmalar başlatmış ve çeşitli kararlar almıştır.

Liselerde ders yoğunluğu ve bitirilmesi gereken müfredat yükü oldukça fazladır. Ayrıca buna ek olarak öğrencilerin üniversitelere giriş için harcadıkları zaman ve enerjiyi de dahil ettiğimizde öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimleri

için kendilerine zaman ayıramadıkları gözlenmektedir. Öğrenciler arasında yaşanan rekabet sonucu öğrenciler ders dışı aktiviteleri zaman kaybı olarak görmektedir. Zaten ülkemizde okul dışı aktivite olarak akademik başarıyı etkileyen kurslar, dersaneler ve etütler algılanmaktadır. Bununla birlikte okulun başarısının kıstası olarak ÖSS ya da SBS’de alınan sonuçlara göre değerlendirilmesi ve bu değerlendirmede okulda yapılan etkinliklerin ve verilen notların payının az olması öğrencilerin gözünde okula verilen değeri düşürmektedir.

3.7. Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş

Ülkemizde yükseköğretime girmek isteyen öğrenci sayısı ile yükseköğretim kontenjanları arasında önemli bir fark mevcuttur. İşte bu yüzden öğrenciler arasından seçme ve eleme yapılması zorunlu hale gelmiştir. Ülkemizde mesleki eğitime verilen önemin ve ilginin azalmasından dolayı yükseköğretime duyulan ilgi artmıştır. Türkiye’de üniversiteye girişte, merkezi giriş sınavından alınan puanlar ve lise notları belirleyici olmaktadır. Ülkemizde yükseköğretime giriş sınav sistemi sıklıkla değiştirilmekte ve üzerinde sürekli tartışılmaktadır. Üniversiteye giriş sistemindeki sorunlara bütüncül bir çözüm getirilememiş olup parçalı müdahaleler yapılmıştır.

Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu döneminde 1999 yılında alınan bir kararla iki basamaklı olan üniversiteye giriş sınavının ikinci basamağı olan ÖYS kaldırıldı. ÖYS daha çok bilgi içeren bir sınavdı. Bunun yerine sadece genel yetenek testi gibi olan ÖSS devam ettirilmiştir. Sınavın tek basamaklı olarak uygulanmaya başlanmasından sonra bazı bölümlerin puan türleri değiştirilmiştir. Liselerde AOBP (Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı) hesaplanmaya başlamıştır. AOBP hesabında öğrencinin mezun olduğu lisenin ÖSS ham puanlarının ağırlıklandırılmasıyla oluşturulan puandır. Bu uygulama öğrenciler arasındaki eşitsizliği artıran bir uygulama olmuştur. Yani sınavda elde edilen bireysel başarı tek başına etkili olmayıp mezun olunan lisedeki diğer öğrencilerin ÖSS puan ortalamaları başarıyı etkilemektedir.

1999’dan sonra uygulamaya konan ÖSS, öğrencilerin lisede gördükleri derse olan ilgilerini azaltmış, öğrenciler okul müfredatını gereksiz görmüş ve dersanelere olan talep artmıştır. Bunun sonucu olarak lise müfredatını tam olarak öğrenemeyen öğrenciler üniversitelere hazırlıksız gelmiştir. Böylece

yükseköğretimde kalite sorunları yaşanmıştır. Bunun önlemini YÖK 2005 yılında sınav içeriğini değiştirerek ve lise müfredat konularının etkinliğini artırarak almıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteye giriş sistemi üzerinde yapılan düzenlemelerin ortaöğretim sistemi ve öğrenciler üzerinde bırakacağı olumsuz etkileri yeterince hesaplamamış ve bu sorunların çözümüne yönelik tedbirler almakta geç kalmıştır. MEB, daha önce işaret edildiği üzere, öğrencilerin bir üst sınıfa geçişlerine hiçbir kalite filtresi koymamakta ve üst sınıfa geçişi alabildiğince kolaylaştırmaktadır. Bu uygulama, öğrencilerin akademik olarak hazırlıksız bir şekilde lise son sınıfa gelmelerine yol açmaktadır. Böylece hem öğrenciler eksikliklerini okul-dışı kaynaklardan giderme yoluna gitmekte hem de üniversite kapısında bir yığılma meydana gelmektedir. ÖSS’de net ortalamalarının düşük olmasının altında yatan temel neden de budur.

3.8. Yeni Müfredat

Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik döneminde uygulamaya konulan yeni ilköğretim müfredatının uygulanmasında bazı sorunlar yaşanmıştır. Bu müfredatı değerlendirecek olursak;

Yeni müfredatın uygulamaya geçirilmesinde yaşanan en temel problem, eğitimin uygulayıcısı olan öğretmenin ve öğrenme öğretme ortamları gibi eğitimin en temel öğelerinin bu yeni müfredata yeterince hazırlanmaması uygulama noktasında sıkıntıları artırmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre kurgulanan müfredat her öğrenciyle bireysel ilgilenmeyi ve çoklu zeka kuramına göre her öğrencinin öğrenme alanına göre eğitsel yöntemler kullanarak öğrenmeyi sağlamayı hedefler. Bu yaklaşım istenilen bir durumdur. Fakat teorik düzeyde ideal olan bu yaklaşımın uygulama düzeyinde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Ülkemizde son yıllarda derslik ve okul sayısındaki artışa rağmen hala mevcut sınıf ortalamaları özellikle büyükşehirlerde yeni müfredatın uygulanabilmesi için gerekli olan ortalama dan hala fazladır. Ayrıca birleştirilmiş sınıflarda da yapılandırmacılığın uygulanmasında sıkıntılar yaşanmaya devam etmektedir.

Pilot uygulaması yapılan yeni müfredat 2005-2006 yılında bütün ülkede uygulamaya konulmuştur. Burada yapılan en büyük hata pilot uygulamanın sonuçları ve eksiklikleri yeterince değerlendirilmeden uygulamaya konulmasıdır.

Dolayısıyla uygulamalar esnasında öğretmen, idareci ve denetmenler büyük sıkıntılar yaşamışlardır. Fiziki donanım, yeterlilik ve kapasite açısından da problemler yaşanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türk Eğitim Tarihi'nin amacı, en eski tarihlerden günümüze kadar Türk Milleti'nin ürettiği, benimsediği, geliştirdiği eğitim ve öğretimle ilgili düşünceleri, kurumları, uygulamaları ortaya koymak, insan yetiştirme düzenini ve nasıl bir insan tipi yetiştirilmeye çalışıldığını araştırmak, Türk toplumlarının mutluluğu ve mutsuzluğu ile eğitim ve öğretimlerinin ilişkisini araştırmak, bugünkü eğitim sorunlarımızı en iyi biçimde çözebilmek için geçmişten bir takım dersler çıkarılıp çıkarılmayacağını tartışmaktır. Kuşkusuz, geçmiş tecrübelerden ders çıkarılıp onlardan günümüzde yararlanılması kolay değildir. Çünkü süreç uzun ve ciddi araştırmalar gerektirir.

Atatürk önderliğinde 1923 yılında temelleri atılan modern Türkiye'nin kuruluşundan araştırma konumuzun son tarihi olan 2011 yılına kadar geçen yıllar içerisinde ülkemizde en sorumlu, karmaşık ve istikrar sağlanamayan konuların başında eğitim gelmektedir. Eğitimin her basamağında çözülmesi beklenen birçok problem vardır.

Ülkemizde eğitim konusu ile ilgili yapılacak bütün konuların yapıcısı ve uygulayıcısı Milli Eğitim Bakanlığıdır. Türkiye'nin kuruluşundan araştırma konumuz olan yıllara kadar 56 hükümet kurulmuştur. Kurulan bu hükümetlerde birçok Milli Eğitim Bakanı ve bürokrat görev yapmıştır.

Araştırma yaptığımız dönemde (11.01.1999-07.07.2011) beş hükümet kurulmuştur. Bu hükümetlerin ilk ikisi 56. ve 57. Bülent Ecevit koalisyon hükümetleri, diğer hükümetler; AKP'nin tek başına iktidara gelmesiyle kurulan 58, 59 ve 60. AKP hükümetleri olmuştur. Kurulan üç farklı AKP hükümetlerinde üç farklı Milli Eğitim Bakanı görev almıştır.

İncelediğimiz dönemde görev yapan bakanlardan ilki Metin Bostancıoğlu'dur. Metin Bostancıoğlu 11.01.1999-09.07.2002 tarihleri arasında görev yapmıştır. Bostancıoğlu göreve Milli Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay'dan sonra gelmiştir. Hikmet Uluğbay döneminde alt yapısı tam oluşturulmadan sekiz yıllık zorunlu eğitim yasası kabul edilmiştir. Metin Bostancıoğlu göreve başladığı günden itibaren sekiz yıllık zorunlu eğitime geçişten kaynaklanan sorunları çözmekle uğraşmıştır. Metin Bostancıoğlu döneminde yapılan en önemli icraatlardan birisi de 1999 yılında yapılan bir düzenlemeyle, genel ve mesleki

ortaöğretim öğrencilerinin yükseköğretime geçiş esasları yeniden düzenlenmiştir. Mesleki ve teknik eğitime talebi artırmak ve bu alanda okullaşma oranını artırmak amacıyla, mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencilerinin bitirdikleri programların devamı niteliğindeki programlara sınavsız geçişini sağlayan yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında iki basamaklı olan üniversite sınav sistemi ÖSS adı altında yapılmaya başlanmıştır.

Metin Bostancıoğlu'nun Milli Eğitim Bakanlığında istifa etmesinden sonra göreve Prof. Dr. Necdet Tekin getirilmiştir. Prof. Dr. Necdet Tekin 10.07.2002-19.11.2002 tarihleri arasında görev yapmıştır. Onun başkanlığı döneminde liselerde kız öğrencilerin pantolon giymesi serbest bırakılmıştır. 5000 Fen Edebiyat Fakültesi mezunu sınıf öğretmeni olarak atanmıştır. Tekin'in başkanlığı döneminde milli eğitim sisteminde yapılan öne çıkan bir çalışma olmamıştır. Mevcut durum devam ettirilmiştir.

2002'de yapılan erken genel seçimleri sonrasında Adalet ve Kalkınma Partisi tek başına iktidar olmuştur. Seçim sonrası kurulan 58. Hükümet'in Milli Eğitim Bakanı Erkan Mumcu olmuştur. Erkan Mumcu 4 ay Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı için gerçekleştirmek istediği birçok icraatı yapamamıştır.

İncelediğimiz dönemde en uzun süre Milli Eğitim Bakanlığı görevinde bulunan Doç. Dr. Hüseyin Çelik olmuştur. 59. ve 60. Hükümet döneminde görev yapan Hüseyin Çelik başta müfredat değişimi, eğitime destek kampanyaları, ortaöğretimde sosyal bilimler ve spor liselerinin açılması, liselerin 4 yıla çıkarılması, 17. Milli Eğitim Şurası, e-Okul sistemi gibi eğitim dünyasına birçok yenilik getirmiştir.

Yapılan kabine değişikliği sonrası Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in yerine Milli Eğitim Bakanı Olarak Nimet Çubukçu getirilmiştir. Nimet Çubukçu 03.05.2009-07.07.2011 tarihleri arasında görev yapmıştır. Bakanlığı döneminde hükümet programına ve milli eğitimin amaçlarına sadık kalmış eğitim çalışmalarını bu doğrultuda yapmıştır. Nimet Çubukçu döneminde göze çarpan icraatları bütün liselerin Anadolu liselerine dönüştürülmesi, 6,7 ve 8'inci sınıflarda yapılan SBS sınav sisteminin kademeli olarak kaldırılarak bunun yerine sadece 8'inci sınıfta yapılan SBS sınavının getirilmesi, sözleşmeli öğretmenlerin Kanun Hükmünde Kararname ile kadroya alınması olmuştur.

Milli Eğitim Bakanları döneminde gerçekleştirilen icraatları, bu icraatların milli eğitim sistemine olan etkileri, topluma olan etkilerini genel olarak aşağıda değerlendirildikten sonra, tespit edilen eksiklikler çerçevesinde bunların giderilmesine yönelik öneriler verilecektir.

Görüldüğü gibi Türkiye’de milli eğitim politikalarında bir istikrar ve süreklilik görülmemektedir. İktidara gelen hükümetler ve Milli Eğitim Bakanları döneminde sürekli değişim ve yenilik yapma çabası içerisinde girilmekte yapılan bu değişiklikler genelde önceki yapılanların yok sayılarak sürekli sil baştan yapılan günübürlük eğitim politikaları şeklinde olmuştur. Örneğin, ilköğretimden ortaöğretime, ortaöğretimden yükseköğretime giriş sisteminde neredeyse her yıl sistem değişikliğine gidilmekte bu da öğrenci ve velilerin sisteme olan güvenini sarsmaktadır. Öğrencilerin eğitim serüvenleri boyunca kendilerini etkileyen birçok değişikliğe şahit olması artık yapılan değişikliklere olumsuz olarak bakmasına sebep olmuştur. Dahası toplumsal bir uzlaşma sağlanmadan öğrenci ve velilere yeterince danışmadan öğrencilerin geleceği üzerine karar vermek demokrasiye olan güveni sarsmaktadır.

Herhangi bir konuda yapılan değişikliklerin milli eğitim sistemini oluşturan diğer unsurlarda nasıl bir etki bırakacağı yeterince hesaplanmamaktadır. Sistemde yapılan bu değişiklikler için deneme sürecinin sonuçları tam olarak beklenilmeden uygulamaya geçirilmektedir. Bu sorun da tanımlanan amaçların ve planlanan eğitimin, okullar ve sınıf düzeyinde yeterince uygulanamamasına neden olmaktadır.

Araştırma yılları çerçevesinde YÖK ile MEB arasında bazı konularda mutabakat sağlanamaması milli eğitimde devamlı ve planlı bir eğitim politikasının geliştirilmesini sekteye uğratmıştır. Sonuçları hesaplanmadan yapılan bazı değişiklikler eğitim sisteminde telafisi olmayan sonuçlar doğurmuştur. Örneğin 1999 yılında üniversiteye giriş sisteminde yapılan katsayı değişikliğiyle meslek liselerinden sınava giren öğrencilerin kendi alanları dışında tercih yaptıkları zaman AOBP düşürülerek fırsat eşitliğine darbe vurulmuştur. Bunun sonucu olarak meslek liselerine olan talep azalmıştır. Böylece mesleki eğitimde kalite düşmüştür. Genel liseler cazip hale gelmiş ve mevcutları kalabalıklaşmıştır.

Yapılan çalışmalarda eğitim sistemimizde bir kalite sorunundan bahsedilmektedir. Bizim sistemimizde kalite sorunu öğrencilerin öğrendikleri

bilgileri uygulayamamasından değil, bu temel bilgi ve becerileri kazanamamasından kaynaklanmaktadır. Bunun en başlıca sebebi, hâlihazırdaki sınıf geçme sisteminin öğrencilerin kazanması gereken standart bilgi ve becerilere sahip olmadan bir üst sınıfa geçmesine olanak sağlamasıdır. Okullarda verilen eğitimin kalitesini ve verimliliğini artırmak için bütün öğrencilerin sınıfının gerektirdiği standartları elde ettikten sonra bir üst sınıfa geçirilmesi gerekmektedir.

Türk milli eğitim sisteminin en büyük sorunu net bir hedef ve eğitim politikasının belirsiz olması dolayısıyla yapılan icraatların kısa vadeli, günü kurtarmaya yönelik belirli bir stratejiden yoksun olması ve uzun vadede eğitimin niteliğini artırıcı çalışmaların yapılmamasıdır.

Yapılan bu çalışmada tespit edilen eksiklikleri ve çözüm önerilerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

1. Milli eğitim sistemi ve politikası bir bütün olarak görülmelidir. Sistemin bir parçasında yapılan değişikliğin sistemin genelini nasıl etkileyeceği iyi hesaplanmalı ve planlama sadece o parçayı değil, bütün sistemi göz önüne alarak yapılmalıdır. Eğitimde diğer paydaşların görüşü alınmadan yapılacak değişikliklerden kaçınılmalı, değişiklikler kademeli olarak yapılmalıdır. Böylece öğrenci ve velilerin mağdur olması engellenmeli ve eğitimin diğer paydaşlarının sisteme olan güveni artırılmalıdır.
2. Milli eğitim politikalarında süreklilik ve eğitimin paydaşlarıyla mutabakat esas alınmalı ve evrensel amaç ve ilkelere yönelik düzenlemelere gidilmelidir.
3. MEB'in merkeziyetçi olan yapısının daha az merkeziyetçi hale getirilmesi ve kendisinden beklenen işlevleri daha verimli ve hızlı gerçekleştirebilmek için yerel paydaşlara bazı yetkilerini aktarması gerekir.
4. Vatandaşlara sürekli öğrenim fırsatları sunan kurumlar teşvik edilmeli ve sayıları artırılmalıdır. Sürekli gelişen ve değişen dünyanın ihtiyaçlarına uygun programlar ve kurslar açılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
5. Eğitim ortamında uygulanan yöntem ve tekniklerin kullanımında çeşitliliğe izin verilmelidir. Dersin amacına, öğrencilerin seviyelerine göre gerekirse öğrenci merkezli eğitim yönteminin kullanımında esneklik sağlanarak geleneksel eğitim yöntemine de başvurulmalıdır.

6. Okul öncesi eğitim konusunda yapılan çalışmalar sadece kalkınmış ülkelerin ortalamasını yakalamak olarak görülmemelidir. Türkiye’de okul öncesi eğitime katılımı etkileyen birçok etmen olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Mesela çalışan anne sayısı, çocuk sayısı, aile yapısı incelenmeli ve bu etmenler göz önüne alınarak okul öncesi eğitim politikası geliştirilmelidir.
7. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasında tek başına devlete yüklenilmemelidir. İstihdam sağlayan işletmelerin çalışan annelere destek olması sağlanmalı ve buna yönelik olarak belli bir sayının üzerinde istihdam sağlayan bütün işletmelere kreş ve okul öncesi eğitim kurumu açma zorunluluğu ve standartları getirilmelidir.
8. Öğrencilerin ders saati yükü gelişimsel özelliklerine göre belirlenmelidir. Çok fazla ders saatinin etkili ve verimli olmadığı bilinmeli, özellikle eğitim ve öğretimin ilk yıllarında öğrencilerin sorumlu olduğu ders saati yükü azaltılmalıdır.
9. İlköğretimde ikili eğitim uygulaması ve birleştirilmiş sınıf uygulamasına son verilmelidir.
10. Eğitimin kalitesini ve verimliliğini artırmak için sınıf geçme sisteminde ciddi düzenlemeler yapılmalıdır. Öğrenciler her sınıfın gerektirdiği standartları kazandıktan sonra bir üst sınıfa geçirilmelidir. Standartları kazanamayan öğrencilere takviye kurslar verilerek bu beceriler kazandırılmalıdır.
11. Yeni müfredatın amaçları arasında yer alan süreç odaklı değerlendirme sistemi etkin bir şekilde uygulanmalıdır. Eğitimin amaçları, dersteki öğretim ve ölçme-değerlendirme arasındaki uyum artırılmalıdır.
12. Ortaöğretim okullarındaki ders saati yükü azaltılmalı ve öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklere daha fazla zaman ayırması sağlanmalıdır.
13. Milli Eğitim Bakanlığı mesleki eğitimi geliştirmek için iş dünyası ile koordinasyonu artırmalıdır. Buna yönelik olarak mesleki istihdam ile ilgili olarak iş gücü ihtiyaç analizi yapılarak ihtiyaç duyulan sektörlere yönelik mesleki eğitim olanakları artırılmalıdır.

14. Meslek liselerinin ortaöğretimdeki payının artırılmasına yönelik tartışmalar yerine bu okulların kalitesinin artırılması ve mezun olan iş gücünün kendi alanlarında istihdam edilebilirliğinin artırılmasının nasıl sağlanacağı ve bu öğrencilere yükseköğretime geçişte alternatifler sunma konusunun tartışılması daha gerçekçi olacaktır.
15. Ortaöğretimden yükseköğretime geçişte kullanılan ağırlıklı ortaöğretim başarı puanı (AOBP) uygulaması fırsat eşitliğini azalttığı için bu sistemin yerine başka alternatifler bulunmalıdır.
16. Yükseköğretime geçiş sisteminde yapılacak her türlü değişimle ilgili olarak; yapılan değişikliğin ortaöğretim üzerindeki etkisi iyi etüt edilerek sonuçları eğitimin tüm paydaşlarıyla tartışılarak bir değişikliğe gidilmesi sağlanmalıdır. MEB ile YÖK arasındaki koordinasyon artırılmalıdır.
17. 1999 yılında YÖK tarafından katsayı uygulaması kararının alınmasından sonra meslek liselerine olan ilginin azalması ve nitelikli öğrencilerin bu okulları tercih etmemesi üzerine 2002 yılında meslek lisesinden mezun öğrencilere kendi alanlarındaki ön lisans programlarına yerleşmede sınavsız geçiş hakkı getirilmiştir. Bu uygulama meslek yüksekokullarının itibarının ve kalitesinin düşmesine neden olmuştur. Bu uygulamaya son verilmelidir. Ayrıca MYO mezunlarının lisans programlarına geçmek için girdikleri DGS kontenjanları artırılarak fırsat eşitliği sağlanmalıdır.
18. Yeni müfredatın niteliğini artırmak için öğrenci, öğretmen ve velilere yönelik geniş değerlendirmeler yapılmalıdır. Amaçların ne oranda gerçekleştiği, sistemin aksayan yönleri ve müfredat için hazırlanan eğitim materyallerinin niteliği konusunda sürekli çalışmalar yapılmalıdır.
19. Eğitim kurumlarımızda sınıf ve okul mevcutları yönünden kalkınmış ülkelerin standartlarını yakalamak için iyileştirilmeye gidilmeli ve okulların eğitim teknolojileriyle donatılması ve bütün ülke genelinde yayımlanması sağlanmalıdır.
20. Öğretmen yetiştiren ve istihdam eden kurumlar arasında etkili ve verimli bir işbirliği sağlanmalıdır. Ülkenin ihtiyacı olan öğretmen sayısı uzun vadeli hesaplanarak eğitim fakültelerinin kontenjanları bu hesap doğrultusunda

azaltılmalı veya artırılmalıdır. Böylece istihdam fazlası öğretmen adayı sorunu çözülmüş olacaktır.

21. Öğretmen yetiştirmede yoğunlaştırılmış veya hızlandırılmış paralı tezsiz yüksek lisans programları kapatılmalıdır.
22. Öğretmen yetiştirmede görülen sorunlar YÖK'ün uygulamaya koyduğu programların sürelerinin artırılması ya da ders adlarının değiştirilmesiyle aşılacak bir sorun olmadığı ortadadır. Daha kapsamlı ve bütüncül çözümler üretilmelidir.
23. Öğretmenler ve öğretmen adayları sürekli izlenmeli, gelişimleri için iyi planlanmış içerikleri doyurucu, mesleki kaliteyi artırıcı hizmet içi eğitim programları planlanmalıdır. Buna ek olarak öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmaları teşvik edilmeli ve buna yönelik destekler verilmelidir.
24. Nitelikli ve etkili öğretmen yetiştirmek için eğitim fakültelerini başarılı öğrencilerin tercih etmesini sağlamaya yönelik burslar verilmeli, öğretmenlerin özlük haklarında iyileştirmeler yapılarak başarılı öğrencilerin mesleği tercih etmeleri teşvik edilmelidir. Böylece öğretmen adaylarının kalitesinin artırılması sağlanabilir.
25. Öğretmenlerin performansları her yıl belirlenen nesnel ölçütlere göre değerlendirilmeli ve bu değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak ücret artışı ve meslekte ilerlemeler sağlanmalıdır.
26. Öğretmenlerin yurt çapında dengeli bir şekilde dağılması sağlanmalıdır. Özellikle doğu illerinde görülen öğretmen ihtiyacını gidermek ve oraya giden personelin uzun süre orada kalmasını sağlayacak lojman hakkı ve bazı meslek gruplarında olduğu gibi maaşlarında diğer bölgelere göre artış gibi destekler verilmelidir.
27. Kurumların personel ihtiyacı öğretim yılı başlamadan belirlenmeli ve buna yönelik atamalar eğitime başlamadan yapılmalıdır.
28. Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi lisansüstü programlarla desteklenmelidir. Yönetici atamalarında meslekte yeterlilik ve eğitim yönetiminde uzmanlık dikkate alınmalıdır.

Bu çalışmada 1999-2011 yılları arasında görev yapan Milli Eğitim Bakanları ve bakanların eğitim icraatlarını kapsayan bir durum tespiti yapılmıştır. Yapılan alışma günümüze daha yakın dönemleri içerdiği iini söz konusu dönemlerdeki uygulamaların nihai neticeleri hakkında olumlu ya da olumsuz kesin hüküm verilmesi söz konusu olamamaktadır. Bu sebeple ilerleyen dönemlerde bu çalışmanın neticelerini konu alan yeni araştırmalar yapılmasının yararlı olacağı söylenebilir. Ayrıca 2011 yılından sonra göreve başlayan bakanlar ve icraatları incelenerek Türkiye Milli Eğitim Sisteminin durumu hakkında karşılaştırmalı analizler yapılabilmesi mümkündür. Bununla birlikte araştırmacılara, Milli Eğitim Sisteminin daha nitelikli hale gelmesine katkıda bulunabilecek nitelikteki benzer çalışmalar yapmaları (müsteşarlar dönemlerinin incelenmesi vb.) da önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adalet ve Kalkınma Partisi Programı, (01.02.2015).
<http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi>
- Akyüz, Y. (2004). Türk Eğitim Tarihi, Pegema Yayıncılık: Ankara.
- Bostancıoğlu, M. (11.01.2013). Metin Bostancıoğlu'nun Özgeçmişi,
<http://www.meb.gov.tr/meb/index3.html>
- Çelik, H. (02.03.2013).
http://www.aoa.edu.tr/ozder/files/ogrenci_merkezli_egitim_uygulama_modedeli.pdf
- Çelik, H. (02.03.2013). Hüseyin Çelik'in Özgeçmişi,
<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=2484>
- Çubukçu, N. (22.02.2014). Nimet Çubukçu'nun Özgeçmişi,
www.biyografi.info/kisi/nimet-cubukcu
- DPT. (2000). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı (2001–2005)*. Ankara: DPT. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8.pdf>
- <http://erkan-mumcu-kimdir.cix1.info/>
- http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Turkey/Turkey_Ed-Strategic_Plan_2010-2014-tur.pdf
- Hükümet Eylem Planı. (2008). *T.C. 60. Hükümet Programı Eylem Planı (10 Ocak 2008)*.
- Hükümet Programı. (2007). *Başbakan R. Tayyip Erdoğan tarafından TBMM'ne sunulan 60'ıncı Hükümet Programı (31 Ağustos 2007)*.
<http://www.basbakanlik.gov.tr/docs/hukümetprg.doc>
- Hükümet. (01.07.2013). tr.wikipedia.org/wiki/59._Türkiye_Hükümeti
- Hükümet. (02.06.2014). <http://www.mynet.com/haber/politika/57-hukümetin-kurulusu-ve-icraatlari-19282-1>.

- Hükümet. (12.12.2014). <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=56979>
- Meb Stratejik Plan, (19.12.2014).
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2010). Cumhuriyet Döneminde Türk Milli Eğitim Sistemindeki Gelişmeler (1920-2010), Milli Eğitim Basımevi: Ankara
- Mumcu, E. (10.12.2014). <http://www.milliyet.com.tr/2002/11/19/son/sontur22.html>
- Mumcu, E. (11.09.2014). Erkan Mumcu'nun Özgeçmişi,
- Mumcu, E. (14.03.2014). <http://arsiv.milliyet.com.tr/2002/12/05/egitim/butun.htm>
- Polat, S. 2009. "Seyyid Ahmet Arvasi'nin 'Devlet ve Eğitim' Anlayışı." Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniv. VAN.
- Taşkesen, Ü. 2006 "Hasan Ali Yücelin Eğitim Felsefesi Ve Türk Milli Eğitimine Katkıları." Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniv., Konya
- Tekin, H. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Mars Matbaası, Ankara, 1979
- Tekin, N. (04.08.2014). Necdet Tekin'in Özgeçmişi, <http://necdetekin.net>
- Tekin, N. (06.09.2011). <http://www.habervitrini.com/egitim/milli-egitim-bakani-necdet-tekin--51936/>
- Topaloğlu, O. H. Cebeci, S.(2003). "Zihinsel Öğrenme Yetersizliği Nedir?", *Bilimin ve Aklın Aydınlanışında Eğitim Dergisi, Y:4, sayı: 39.*
- TTKB, (04.04.2014). http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_18_sura.pdf
- TTKB, (22.02.2014). http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113631_17_sura.pdf
- TTKB. (2005). *İlköğretim 1-5. Sınıf programları tanıtım el kitabı.* Ankara: TC MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

TTKB. (2007). *17. Milli eğitim şûrası*. Ankara: TC MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Türkiye Büyük Millet Meclisi, (11.02.2013). DSP Programı, (http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/e_yayin.eser_bilgi_q?ptip&pdemirbas=199601074)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:2, O:1, s.267-269.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:29, O:1, s.654-655.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:30, O:1, s.552.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:30, O:1,s.566.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:35, O:1 s.563.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:43, O:3, s.94.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:5, O:1, s.508.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (1999). B:5, O:1, s.530.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2000). B:57, O:1, s.148

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2000). B:57, O:1, s.149.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2000).B:57, O:1, s.146-147.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2001). B:127, O:3, s.549.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2001). B:26, O:1, s.216-217.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2001). B:98, O:2, s.46.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2002). B:91, O:1, s.14.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2002). B:91, O:1, s.15.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2002). B:96,O:1, s.290.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2003). B:106, O:1, s.17.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2003). B:22, O:1, s.465.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:10, O:1, s.77.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:13, O:1, s.15.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:13, O:1, s.16.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:16, O:4, s.139.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:16, O:4, s.145.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:16, O:4, s.146.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:40, O:2, s.589.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:40, O:2, s.591.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:40, O:2, s.593.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2004). B:40, O:2, s.599.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:25, O:5, s.68.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:33, O:2, s.987.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:40, O:4, s.249.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:40, O:4, s.786.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:40, O:4, s.785-786.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:40, O:4, s.787.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:40, O:4, s.790.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:40, O:4, s.793.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:46, O:4, s.286-287.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:58, O:2, s.280.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:58, O:2, s.283.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:58, O:2, s.284.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:58, O:2, s.592.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:62, O:2, s.280.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:62, O:3, s.419.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:73, O:2, s.249.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:73, O:2, s.253.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2005). B:73, O:2, s.259-260.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:129, O:2, s.4.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:129, O:4, s.653.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:22, O:3, s.234.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:41, O:3, s.166.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:41, O:3, s.168.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:41, O:3, s.169.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:41, O:3, s.172.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2006). B:5, O:2, s.295.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2008). B:107, O:5, s.281.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2008). B:33, O:2, s.985.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2008). B:33, O:3, s.995.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2008). B:58, O:2, s.577.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2008). B:58, O:2, s.579.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2009). B:22, O:3, s.716.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2009). B:22, O:3, s.717.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2009). B:37, O:2, s.58.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2009). B:52, O:3, s.1055.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:111, O:4, s.383.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:111, O:4, s.849.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:111, O:5, s.872.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:111, O:5, s.884.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:131, O:3, s.1036.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:20, O:1, s.332.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:38, O:10, s.260

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:38, O:2, s.256.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:38, O:2, s.257.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2010). B:38, O:2, s.259.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2011). B:46, O:2, s.538.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2011). B:46, O:2, s.542.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2011). B:46, O:2, s.543.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, (2011). B:67, O:6, s.535.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (01.03.2015). 56. Hükümet Protokolü,
<http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HP56.htm>

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (01.03.2015). 57. Hükümet Koalisyon Protokolü,
<http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/KP57.htm>

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (01.03.2015). 61. Hükümet Programı,
<http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP61.htm>

Yalçın, R. 2006. “İsmail Hakkı Tonguç’un Türk Eğitim Sistemi Üzerine Görüşleri.”

YÖK. (1999). *Yükseköğretime giriş sınavı: geçmiş yıllarla karşılaştırma ve değerlendirme*. Ankara: TC Yükseköğretim Kurulu.

YÖK. (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. Ankara: T. C. Yükseköğretim Kurulu.

Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniv. İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mehmet ÇETİN

Doğum Yeri ve Tarihi : Tokat 01/05/1984

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Karadeniz Teknik Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Makaleler:

-SCI:

-Diğer:

Bildiriler:

-Uluslararası:

-Ulusal:

Katıldığı projeler:

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl: Milli Eğitim Bakanlığı 8 yıl

İLETİŞİM

E-posta Adresi: mehmetcetin2@hotmail.com

Telefon: 0505 732 61 24

Tarih: 08/10/2015